

בטאון פנימי היו"ל ע"י
איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדיית תכב"ץ ומוסדותיה
חשרי - חשון - כסלו
התשע"ב

3

כתר מלזכה

לקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה,
נשגר ברכה למרנן ורבנן רבני הישיבה,
מרן ראש הישיבה
ואחיו הגאונים דגולים מרבבה,
יהד עם כל בוגרי הישיבה
בכל אתר ואתר ברוב חיבה,
שתהא שנת הרמת קרן התורה החביבה,
שנת בריאות איתנה ואחרית טובה,
שנת שלום ועושר זהב שבא,
שנת גאולת עולם הנה משיח בא.

מערכת הבטאון

מאחלת ומברכת

תנורו של "טכנאי"

הפולמוס ההלכתי
סביב השימוש ביו"ט
בכיריים המותקנים
בתנורים החדשים

במחיצתו

ראיון מיוחד עם הגאון
רבי פינחס באנון שליט"א
מייסד ישיבת "ברכי יוסף" בתונס
על החוויות המרגשות
במחיצתו של מרן מייסד הישיבה

עשור ל'זכרו'

מפעל ההנצחה הגדול ביותר
לנשמתו הטהורה של מורנו
הגאון רבי משה הלוי זצ"ל
מסכם עשר שנות פעילות

אבני הכתר

- 3 ----- דבר העורך
- 4 ----- בוגרים כותבים
- 6 ----- מלכם בראשם
- 8 ----- מעדני מלך
- 13 ----- מאיר עיני חכמים
- 14 ----- שלחן מלכים
- 18 ----- דתי המלך
- 24 ----- מעשי למלך
- 30 ----- מקראי קודש
- 38 ----- מוסר מלכים
- 46 ----- נקודת אור
- 48 ----- תגורו של טכנאי
- 56 ----- באמונתך
- 60 ----- עשור ל'זכרו'
- 64 ----- במחיצתו
- 70 ----- שירו למלך
- 74 ----- חדשות אני מגיד
- 92 ----- השמחה במעוננו
- 94 ----- צאו והתפרנסו
- 95 ----- לוח מודעות

א. בית המלכות
ב. חצר המלכות
ג. חדש באוצר

הבטאון יוצא לע"נ הגאון הגדול שייף עייל שייף נפיק
ועסיק באורייתא תדירא, החה"ש שנזכך ביסורים רבים
ר' ינון **חדאד** זצוק"ל ת.נ.צ.ב.ה.א.

איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

עורך אחראי: הרב אביתר כהן

כותבים ומשתתפים: הרב מצליח עמוס מאזוז, הרב אדיר כהן, הרב בצלאל חטאב, הרב עובדיה חן, הרב מאיר גבאי, הרב חנוך כהן.

ביקורת: הרב רפאל מאזוז

הגהה: הרב שלמה מאזוז, הרב אלעד עשוי

ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז

מזכירת המערכת: נ. ורדי

גרפיקה ועימוד: שוהם
050-4109178

המען למכתבים:
ת.ד. 2750 מיקוד: 51127
לציין עבור כתר מלוכה
טל': 0504158562
פקס: 03-6774060
דוא"ל: keter.meloca@gmail.com

דבר העורך

שלשה כתרים הם... "כתר מלוכה"

תהילות לאל יתברך זכינו ויום צאת הבטאון לאור, נעשה כיום חג לכל בוגרי הישיבה ותלמידיה, ותכף בהגיעו נקרא בשקיקה ובהנאה בכל משפחה ומשפחה, מריש ועד כלה. עד כדי שהבוגרים שלצערנו לא הגיע אליהם הגליונות הקודמים, וראו את הבטאון אצל אחרים, צלצלו אלינו בטרוניה, "מה, אנחנו לא חלק מהישיבה", כמובן אנו מגישים את התנצלותינו כי עדין אין בידנו פרטי כל הבוגרים, אך בעבורינו זה גם חיזוק ועודד עד כמה היה נצרך וחסר בטאון זה עד כה. אכן כך כולם מרגישים וחשים, ולכן מתענינים תדיר בהווי הישיבה, ובעיקר בדברי מרנן ורבנן רבני הישיבה שליט"א, ועל כן ובשביל זה אנו מוציאים את הבטאון למלאות את החסר ולהביא את הישיבה למעון כל בוגר ובוגר.

הנה בסיעתא דשמיא אנו עומדים כבר בפתחו של הגליון השלישי "כתר מלוכה" לחדשים תשרי, חשון, כסלו, אשר משתבח והולך. בגליון זה מלבד היותו מוגדל לכבוד החגים הבעל"ט, הוספנו כמה מדורים חדשים: "מאיר עיני חכמים" - פסקי הלכה, קריאות קודש וחדושים שונים אשר מאיר ומעיר עליהם מרן ראש הישיבה שליט"א. "ראשי פרקים" - ידיעות קצרות מהמתחדש בישיבה. ומדור "צאו והתפרנסו זה מזה" לתועלת כלל הבוגרים שבני ביתם מקיימים עסק קטן בבית וכדו', ובמדור זה יוכלו לפרסמו חינם.

בגליון זה לרגל ציון יום פטירתו של מו"ר הגאון המופלא ר' משה הלוי זצ"ל שנתבקש לישיבה של מעלה ב"א חשון התשס"א, הקדשנו כמה מאמרים להביא מדבריו ומהנעשה להנצחתו ולכבודו.

ננצל פינה זו לבקש מאת הבוגרים די בכל אתר ואתר, לסייע בידינו באיגוד הבוגרים. ישנם רבים שעדיין לא מעודכנים במערכת. אם ראייתם חבר, בררו אם קיבל את הבטאון, ובמדה שלא, מסרו לו את המספר שלנו (בגב השער) שיעדכן פרטיו במערכת. אנו מעונינים לראות את כולם במעמד הנשגב "כנס הבוגרים" שיתקיים אי"ה ובישועתו השנה (פרטים בגליונות הבאים), על כן נחוץ לנו במאוד, פרטי כל הבוגרים.

כאן המקום להודות לכל אלו שהעירו לנו את הערותיהם המחכימות, ובראשם למרן ראש הישיבה שליט"א, אשר הואיל להקדיש מזמנו היקר להגהת הבטאון, וזכינו הפעם שאף הקדיש תשומת לב מיוחדת להעיר ולהאיר לנו על טעויות ושגיאות שנפלו בגליון הראשון, והורה לנו להדפיס שוב את מדור מעשי למלך שנדפס בגליון הראשון, מתוקן מוגה ומושלם, בכדי להעמיד דברים על דיוקן, ונאים לו הדברים כי הוא אמת וחותרו נאמ"ן. וכמובן עשינו ככל אשר הורנו, ללמוד אורחות יושר.

נישא תפלה לאל הנורא, שיאריך ימיו בטוב, בבריאות איתנה ונהורא מעליא, וימשיך להנהיג אותנו ולהורות לנו את הדרך אשר נלך בה, ויגזור עליו ועל כל בית ישראל שנה טובה ומבורכת בכל מילי דמיטב, אמן.

בוגרים כותבים

מכתבים למערכת

ידיהם רגליהם לא יהגו
ולא ימישון לא יהלכו בגרונם

במדור נקודת אור העיר העורך שליט"א על נקודה כואבת והיא השבויים החמורים הנגרמים מאי דיוק בתפילה, ופרט לנו אחד מהם לדוגמא והוא קריאת התיבה "ויתעלה" שבקדיש בהשמטת העי"ן. והנה אמרתי אבוא אעיר למעלתכם שפעם שאלתי את פי מרן רה"י שליט"א אם יש לענות אמן אחרי חזן שאינו מדקדק בזה או שמא אסור כיון שהדבר נשמע כחרוף וגידוף ח"ו, ואמר לי שיש לענות כיון שהלשון היא "שמיה" דקב"ה, ומצינו תליית השם בהלכות ס"ת. עכד"ק.

עוד רציתי להעיר שכמדומני שאין במה מתאימה מבטאון זה לחידושו של מרן מייסד הישיבה, ולענ"ד כדאי להקדיש לכך יותר מעמוד אחד.

עד כה ברכנו על העיקר אך לא נפטרנו מן הפרפרת - "כתר מלוכה" עם התיבות בגימטריה תשכ"ג, שנת הקמת הישיבה בתנוס.

**בברכת התורה,
ע"ה אלדן כהן ס"ט**

הללו הצמאים לכל טיפת גשם, כך גם אנחנו צמאים לכל מלה מתורתם של רבותינו.

והנה מקום אתי להעיר באיזהו מקומן בדברים הנדפסים בגליון הראשון (לצערי לא הספקתי לשלוח מכתב זה טרם הדפסת הגליון השני). בחידושי מרן רה"י שליט"א על פרשיות השבוע, בביאור הפסוק בני נפתלי וגו' הביא בשם מוה"ר הר"ח הטוב זצוק"ל שע"פ פשוטו שינה הלשון כדי להורות על סיום הענין. ועיין בספר 'הפיסוק של הסגנון העברי' (לה"ה אהרן מירסקי, ירושלים תשל"ח) שהביא עשרות מקורות בענין זה מלשון המקרא ומלשון חז"ל, ואביא מתוכן שתים לדוגמא מפרשת הנשיאים ומתהלים (פרק קט"ו):

קרבנו קערת כסף וגו'
למנחה

כף אחת וגו'
קטורת

פר אחד וגו'
לעולה

שעיר עזים אחד
לחטאת

ולזבח השלמים
בקר שנים וגו'

פה להם ולא ידברו

עינים להם ולא יראו

אזנים להם ולא ישמעו

אף להם ולא יריחו

**לכבוד עורכי בטאוננו הנכבד
"כתר מלוכה" שלום וברכה.**

ראשית, יישר כחכם וברוכים תהיו על עצם הרעיון הנפלא לקשר את כל בוגרי הישיבה, הקרובים אליך והרחוקים ממך, חדשים גם ישנים, בקשר של קיימא (בעז"ה) לישיבתנו הקדושה תכב"ץ. אע"פ שהבוגרים שהמשיכו לכולל תורת משה אמת "מרגישים בבית", החסרון מורגש בקרב אותם שנדדו (או חזרו) לדרום ולצפון שרוצים להתבשם מאוירה המחכים של הישיבה ומתורתו של מרן רה"י שליט"א, ובכל פעם שפוגשים אחד מבחורי הישיבה או אברכי הכולל הם מתעניינים "מה חדש בישיבה? יש לך חידוש ממרן?" וכיו"ב, ומתרפקים על הזכרונות מ"שבע השנים הטובות".

שנית, יש לציין לשבח שהגשמת הרעיון והוצאתו מן הכח אל הפועל נעשתה בחכמה ובתבונה, בטוב טעם ודעת ובהידור רב, הן בבחירת מדורים המקיפים עניינים מגוונים מבלי להעמיס על הגליון, הן בעריכה הלשונית ובסגנון הנאה, והן בעיצוב וברגפיקה ודפים צבעוניים המושכים את העין - תורה מפוארה בכלי מפואר!

קובעים ברכה לעצמם הם המדורים מתורתם של שני המאורות הגדולים מרן מייסד הישיבה זצוק"ל הי"ד, ולהבב"ח מרן רה"י שליט"א מערכות וחידושים מעצם כתי"ק, וכדגים

לכבוד עורכי הבטאון כתר מלוכה שלום וברכה

להלן כמה הערות על הגליון
החדש

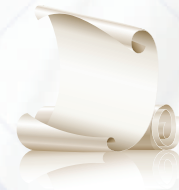
1. דף 6 אין חוצץ וכו'. וציין
מרן למעלות המדות וס' היראה
לר' יונה. נ"ב. וכ"כ בס' חסידים
סוף סי' ט' בשם אמר החכם, וכ'
שם הגר"ר מרגליות במקור חסד
שהוא בס' מבחר הפנינים.

2. דף 17 סעיף ל' כנראה נפלה
בו "טעות מחשב", והוא חלק
מסעיף כ"ה לעיל. וכן הסעיפים
לא-לב-לג-לד כבר נכתבו לעיל
ונכפלו כאן, והגיעו כפול, אמור
רבנן בכפילא. [נב אני ממליץ
תמיד בכל ספר אחרי המחשב
לקרא הכל מחדש כי הרבה
טעויות באות כשנותנים למחשב
לעבוד לבד בלי לבדוק אחריו].

ויה"ר שתמשיכו בהוצאת
הבטאון עוד ועוד לתפארת
"קהלת כסא רחמים".

בברכה

יהודה חטאב

לכבוד מערכת "כתר מלוכה"

יגילו הבוגרים וישמחו
הצעירים, בראותם בהוצאת
החוברת הנכבדת הנקראת "כתר
מלוכה" כשמה כן היא, שכן
מראה מראה אצילי ומלכותי,
הכוללת בתוכה מגוון נושאים
עצום, מאמרים מאלפים מפרי
עטם של סופרים הבקיאים
במלאכת הכתיבה, עם עיטור
של עריכה מקצועית למדי,
אם זה התמונות המתאימות,
ואם זה צורת סידור המאמרים
באופן שמפליא מאד, המראה
כמה רבוי מחשבה מצורף לכל

זה, ממש לפרטי פרטים. ובפרט
שמזכים אותנו לראות מראות
אלוקים חידושים ויהלומים מפרי
עטו של מרן רה"י שליט"א,
העריבים לכל, המעניינים וריחם
ריח ניחוחים, ויסודם על מושב
איתן ונאמן, וכן בהצגת תולדות
הישיבה הורתה בקדושה בתנוס,
ולידתה בקודש הקודשים (ארץ
הקודש ועיר הקודש). מהויתה
ותלאותיה. עם כללי לימוד
חשובים ונדרשים לכל יודע ספר.
לא נצרכה אלא לברכה שתראו
ברכה בעמלכם, ויהי ה' עמכם,
שזה כולל כל הברכות שאפשר
לכותבם.

נ.ב מצ"ב דמי השתתפות
סמלית לחיזוק האיגוד ע"ס 100
ש.

ממני הנמנה מילדי ממלכת
ישיבת "כסא רחמים"

דוד דגן

אגרת מלוכה

אשא כוס של ברכה, לקושרי
כתר מלוכה.

אשר נטלו על עצמם מצות
אגד, לאחד כל כתר נודד.

ויגשו למלאכה לעשות אותה,
בחכמה ובתבונה כיד ה' הטובה.

ויצא הספר הזה, אשרי כל
חוזה.

ובו ערוכים חידושים ודברי
חכמה כיד המלך,

דברים ערבים וגימטריאות
שעלו למרן "על הדרך",

ודברי כיבושין ממוהרי"ץ
המיישרים דרכו של ההלך.

למען נלך בדרך טובים,
ונתבשם מתורתם של אבותינו

הקדושים.

והעלו הכל כמשנה ערוכה,
להעלות לכל דורש ארוכה,

ואף כל המתרחש בחצר
המלוכה, תיארו על הדיפתרא,

בלשון חכמים ובשפה ברורה.
למען יחווו המפוזרים

והמפורדים בכל אתרא,
את האוירא דקדושה השורה

בהיכל הישיבה.
י"שר חככם ותצלח דרככם!

אשריכם גיבורי כח עושי דברו,
ומפיצים אמרי תורתו.

ו"נאמן" הוא בעל המלאכה,
שימשיך לפאר את דבר המלוכה.

ויכירו וידעו כולם, בארץ
ובתפוצות העולם.

כי הם זרע ברך ה', ואשרי
המתאבק בעפר רגליהם.

וטרם אכלה לדבר, סיפור קצר
לכם אספר:

אברך חשוב אחד מפתח-

תקוה שהיה כבן בית אצל סבא

דמשפטים הגאון הגדול ר' שלום

משאש זצ"ל סיפר, כי כשסיים

את חק לימודיו בישיבה קטנה,

עמד בפרשת דרכים תוהה היכן

ילך ללמוד בישיבה גדולה. בצר

לו, ניגש לרב זצ"ל ושטח בפניו

את ספקותיו. השיב לו הרב

נחרצות: אם אתה באמת רוצה

ללמוד ולגדול בתורה, תקבע

את מושבך רק בישיבת כסא
רחמים...

אשרינו שזכינו!

בברכה ובהערכה רבה אין קץ

ע"ה מאיר גבאי ס"ט

אנו מתנצלים בפני שאר שולחי
המכתבים, על אי פרסום
המכתבים כעת מפני קוצר
היריעה, אי"ה נפרסמם בגליונות
הבאים.

מלכם בראשם

פנינים מתורתו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל

מכתב מוסרי ומעודד לבחור ישיבה

בס"ד

תונס יום ה' תשרי התשכ"ג. תז"ל ר"ן [תזכו לשנים רבות ונעימות].

בננו ויקרינו האברך הנחמד כה"ר יצחק בשירי יצ"ו [ישמרהו צורו וגואלו].

אחרי דרישתנו בשלומך הטוב.

בעונג רב קיבלנו כרטיסיך המלאים ברכות לשנתנו החדשה, וכל המברך מתברך מן השמים מנה אחת אפים, והנה רצו"ב תמורתם.

בננו היקר, בטח הודיעך קרובך כה"ר מקיקץ סופר יצ"ו את אשר טרחתי והלכתי אליו במיוחד ביום ש"ק ט"ז אלול החולף בשבילך, והבטיחני שתמשיך בלימודך אצל ר' חיים מהצ'אר (יצ"ו), ותמיד תלמוד מתוך שמחה רבה ועונג כי אז תצליח ותשכיל בע"ה, ואל יקחך לבך בראותך אחרים הפונים ימינה או שמאלה, שכבר כתוב בשלחן ערוך יורה דעה סי' רס"ח בזה הלשון: "הוי ידוע שהעולם הבא אינו צפון אלא לצדיקים וזה שתראה ישראל בר מינן בצער בעולם הזה, טובה היא צפונה [להם], שאינם יכולים רוב טובה כגויים שמא ירום לבם ויתעו"ן ויפסידו שכר העולם הבא", עד כאן לשונו, ותיבת ישראל האמורה בש"ע כאן היא על ההולכים בדרך ישראל האמיתית בלי כל שינוי, אבל הפונים לצדדין אדרבא הם אוכלים חלקם בעולם הזה ויוצאים נקיים מנכסיהם לעולם הבא רח"ל, ולכן תתחזקו ותתאמצו בלימודכם אתה ורעיך היקרים וחביבים עלינו מאד, ואל תשכחו כל מוסרינו ודברינו אשר היינו מטיפים לכם לילה ויום, ותדעו נאמנה שעל ימינו אלו נאמר בסוף מלאכי: אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וכו', דהיינו שהיחידים הנשארם עכשיו עומדים בנסיון כענין "וישאר אך נח", אל יפול לבם עליהם חס ושלום, שסוף סוף ינחלו כבוד וכל טוב בגשמי וברוחני בלי שום ספק כמ"ש במלאכי (שם) ושבתם וראיתם וכו' בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, ופירשו בחגיגה דף ט' ע"ב בין השונה פרקו ק' פעמים לשונה ק"א, וכ"ש המוציא זמנו בדברים אחרים, ולכן חזקו ואמצו אל תחתו ואל תשובו מפני כל, ואפי' יבואו כל הרוחות שבעולם לא יוכלו לפתות אתכם, כי הנסיון הוכיח בבירור שאין גם אחד שעסק ביחד בתורה ובדברים אחרים והצליח בתורה כלל, רק לכל המרבה ישיג קצת הבנה שטחית בעלמא, אך אל הקדש פנימה לא יבא, כן העוסקים והעמלים בתורה לשמה לבדה הם יעלו מעלה מעלה, וסוף הכבוד לבא וכל מידי דמיטב, נאם המבקשים טובתכם לתועלתכם.

(וחתים) הצעיר ע"ה מצליח בלא"א ר' רפאל מאזוז סילט"א [סיפי ליהוי טב אמון]

פרס "איש מצליח"

לרגל יום הילולת מרנא ורבנא הגאון הקדוש החסיד העניו, ראש בית דין מקודש

כמוה"ר רבי מצליח מאזוז זצוק"ל הי"ד

מייסד וראש ישיבתנו הקדושה בתונם

שמחים לבשר על פתיחת מבצע כתיבת חידושי תורה, תשובות ומאמרים בהלכה, הנושאים ונותנים במשנתו של מרן זצוק"ל (בשו"ת איש מצליח ד' כרכים), זו השנה השלישית.

המאמרים יבדקו ע"י ועדת תלמידי חכמים חשובים בראשות הגאון הגדול רבי דוד עידאן שליט"א ראש כולל "תורת משה אמת" וחבר ביה"ד "משפט וצדק" שע"י מוסדות הישיבה.

שלשת המאמרים המובחרים ביותר, יזכו את כותביהם בפרסים כספיים גבוהים (בסכום כולל של 10,000 ש"ח), שיחולקו ב"הילולא רבא דצדיקיא" שע"י מוסדות ישיבתנו הקדושה, במעמד מרנן ורבנן: מרן ראש הישיבה, ומרן הראשון לציון הגר"ש עמאר שליט"א, דיינים, ראשי ישיבות, ואישי ציבור, וקהל אלפים, בתאריך ט"ו בטבת התשע"ב (10.01.12).

כל הכותבים יקבלו שי חשוב.

את המאמרים יש לשלוח לא יאחר מר"ח טבת התשע"ב

* על המאמרים להיות בין שלשה לששה עמודי פוליו מוקלדים.

* את המאמרים יש לשלוח לת.ד 2750 בני ברק מיקוד: 51127. הנ"ל, ולציין עבוד "ועדת מבצע חידו"ת במשנתו של רבנו איש מצליח".

* יש לכתוב: שם הכותב, כתובת וטלפון, בדף נפרד בלבד (ולא בדף המאמר).

* הוועדה אינה מתחייבת להחזיר את המאמרים.

בהצלחה רבה, הנהלת המוסדות

נ.ב. ניתן להשיג בחנות הספרים, שו"ת איש מצליח כרך ד', ומהדורה חדשה שו"ת איש מצליח כרך א' חלק או"ח עם ביאורים ומקורות, וחלוקת הדיבורים לדיבורים קצרים עם כותרות. כל כרך 50 ₪ בלבד לא כולל משלוח.

מעדני מזלך

מערכות בהלכה ובאגדה

מודפסים לראשונה מספר המערכות של מרן ראש הישיבה שליט"א

פרפראות לחגים

לברך על כפות התמר דוקא. ונרמז טעם הגמרא במלת אעלה, כלומר לפי שהוא גבוה מכולן וצריך לעלות לראש הדקל להגיע אליו.

אתרוג. ראיתי בילדותי בספר תפארת מהרא"ל (על הסבא משפאלי) כמדומה בשם מהר"ן מברסלב ז"ל שאמר שהאתרוג דומה לכדור הארץ, ופקיחי עינא יכולים להכיר בכל שנה באתרוג באיזו נקודה מכדור הארץ יהיו. ע"ש. ולפ"ז נראה שהפיטמת כנגד הקוטב הצפוני שהוא למעלה, והעוקץ כנגד הקוטב הדרומי שהוא למטה. ובזה מובן שרוב האתרוגים הכשרים בא"י חסרים פיטמת והכשירים הפוסקים, אבל אם חסר עוקצו פסול, כי בקוטב הצפוני יש חור גדול של אלפי קילומטרים כידוע, והוא בסוף ספר חשבונות הגאולה לר' חיים שבילי ז"ל (כמדומה נדפס בשנת התשל"ד), וכתב שזה נרמז בדברי רז"ל שרוח צפונית אינה מושלמת. ע"ש (וע' בספר הברית ח"א מאמר ט' חוג הארץ פ"ד). אבל העוקץ הוא כנגד קוטב דרומי שהוא שלם. ובזה מובן גם כן טעם שהחמירו רז"ל הרבה ממקום חוטמו של האתרוג ולמעלה, כי שם מקום ארץ ישראל שהיא ל"ב מעלות צפונה דהיינו בגובה קרוב לשליש האתרוג, וארץ ישראל נקראת "יפה נוף משוש כל הארץ", ולכן משם ולמעלה צריך הידור יותר.

אתרוגי מרוקו. כתב בספר אוצר המכתבים

אבל אנחנו חטאנו. כן הוא נוסח הוידוי בגמ' יומא (דף פ"ז ע"ב). ונראה שמזה תיקנו בנוסח הוידוי: שאין אנו עזי פנים וקשי עורף לומר לפניך וכו' צדיקים אנחנו ולא חטאנו, אבל חטאנו אנחנו ואבותינו וכו'. שלא יתכן לשון "אבל" אם לא קדמו דברים מנוגדים לפני כן. אולם אין זה מוכרח, דלשון אבל פירושו באמת, כמו אבל אשמים אנחנו על אחינו (בראשית מ"ב, כ"א).

מלחמת יוהכ"פ, וצו ההאפלה בעקבותיה לתפ"ץ. נרמז בפסוק: "ותחשך הארץ" (שמות י"ד ט"ו), ותחשך גימטריא תשל"ד. וכן: "כי דכיתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות" (תהלים מ"ד כ'), עלינו בצלמות גימטריא תשל"ד. וראיתי כמה אנשים שקרו להם תאוונות מפני החשך בלילות בשנת תשל"ד בעוה"ר, ואחד מהם בשם "צבי לב-אריה" שהיה מאושפז בבית לוינשטיין ומשותק בכל גופו ודיבורו רח"ל מפני פגיעת אופנוע. ה' ירחם על עמו ישראל אמן.

אמרתי אעלה בתמר. אעלה ר"ת אתרוג ערבה לולב הדס. ומברכים על הלולב לפי שגבוה במינו כדאיתא בש"ס (סוכה דף ל"ז ע"ב). וזהו הרמז: אמרתי אעלה בתמר, שאף שנוטל ד' מינים שסימנם אעל"ה, מ"מ אמרתי, האמירה היא בתמר,

לר' יוסף משאש זצ"ל וז"ל: פה בערי המערב, יש לנו די והותר אתרוגים יקרים ונהדרים בכל מין כשרות, מהגדלים בנוף אחד מהמערב הנקרא בשם תארודאנ"ת, אשר ברכו ה' בפרי עץ הדר הרבה מאד (ומעולם לא נשמע על אתרוגיה שיש בהם חשש הרכבה). ומעולם לא בא בגבולנו שום אתרוג משום ממלכה שיהיה בלבנו עליו איזה ספק, ואך מפי השמועה הוגד לנו כי רבני ירושלים פוסלים אתרוגי קורפ"ו משום הרכבה. (אוצר המכתבים ח"א סימן שס"ט, וח"ב סימן אלף רל"ו, והיא תשובה לג'רבא למר דודי הרה"ג שלמה מאזוז זצ"ל. וט"ס נפל שם שכתב מאנוס). וכן הראוני להגאון בכורי יעקב בסוף הספר בתוספת בכורים (סוף סימן תרמ"ח) שכתב שקיבל אתרוג ממאראקא (מרוקו) יפה ומהודר בכל מיני הידור ובכל סימני הכשר אשר עדיין לא ראה כמוהו ע"ש. וכן ידוע שהגרי"ז מבריסק (וכן הרב מיכל יהודה ליפקוביץ) הידר מאד לקחת אתרוגי מרוקו, ואכמ"ל.

סי' תרנ"ד אות ז'). וע"ע להפת"ש יו"ד (סימן פ"ז ס"ק י"ט). ואצלנו ראיתי לאבא מארי זצ"ל שלא חשש לזה, והיה מניח לולב ומיניו בחבית של חרס מלאה מים כל השבת. ונראה טעמו כיון דיש חולקים על החת"ס הנ"ל. ועם כי השד"ח בכללים מערכת הלמ"ד (כלל קמ"א אות ט"ו) האריך בדבר והביא מהב"י (ריש סימן תרמ"ה) בשם הרמב"ן דהדס וערבה שלוקין או כבושים פסולים, ושכן היא הגירסא הנכונה, ודלא כאותם שרצו להגיה בב"י כשרים, ע"ש באורך, מ"מ מרן עצמו לא פסקה בש"ע, ומסתמות דברי הא"ח הובא בב"י סימן תרנ"ד (ובכה"ח שם סק"ח) שכתב: בזמן הזה שאין לולב ניטל בשבת אם שגג והוציאו מן המים אין מחזירין אותו וכו' ע"ש, משמע דלא היה מנהגם כלל להוציאו בשבת ע"י גוי, דאם כן הוה ליה למימר אם שגג והוציאו מן המים "בעצמו" מחזירו ע"י גוי, דהא בין כך ובין כך צריך להוציאו שלא ייפסל בכבוש. ועוד דעיקר דין כבוש לר"ת ולראב"ה דוקא בג' ימים, כמבואר בטור וב"י יו"ד (ר"ס ק"ה). ויש אומרים דדוקא כבוש בחומץ ובדבר חריף. ע"ש. ויש לצרף דעתם לס"ס, שמא כבוש בלולב ומיניו כשר, ואת"ל דפסול, שמא כמ"ד דוקא בג' ימים, ואת"ל אפי' ביום אחד, שמא דוקא בחומץ אבל במים שרי. ובצירוף דכל זה דוקא לנטילת ד' מינים בתוך החג שהם מדרבנן (אא"כ בחו"ל וחל יו"ט ראשון בשבת שגם ביום שני הוי ספק דאורייתא. וכן בירושלים לדעת הרמב"ם

כבוש בד' מינים. כתב החת"ס (יו"ד סי' פ"א) שיש לנהוג בחג שחל בשבת, להוציא הלולב והמינים על ידי עכו"ם בתוך מעת לעת, שלא יפסלו על ידי כבישה. והרב בנו ז"ל בשו"ת כתב סופר (א"ח סי' קכ"ד) כתב דרבים קמו עליו דלא נמצא כבישה רק בדבר מאכל, וטרח שם לקיים מילי דאבוה, אלא שכתב: "אבל מה שחוז' למים אין לו דין כבישה, ואם יש בו שיעור יוצאין בו". יעו"ש (כן כתב הכה"ח

דה"ה בדבש דהוי בכלל כבוש, והיינו אם נכבש בדבש מעת לעת כמ"ש הכה"ח (שם אות ק"ב). ולכאורה מאי רבותיה דדבש, דאפי' במים מעת לעת פסול. וצ"ע.

בריאה. כתבו המקובלים שמשה רבינו ע"ה נשמתו מעולם הבריאה ששם מאיר **א"ל שד"י** בגימטריא **משה**. ולכן זכה לקבל התורה שהיא גם כן מעולם הבריאה. ונראה לי להוסיף שמשה רבנו ע"ה הוריד התורה מעולם הבריאה לעולם העשיה, שמאיר שם א"ל אדנ"י כנודע (וסימניך **אל אדון** על כל המעשים). וארבעת השמות ביחד: א"ל שד"י א"ל אדנ"י בגימטריא **משה עבדך**, ובגימטריא **ציר נאמן**, ובגימטריא **אמת**. ולכן ראשית נבואתו של משה היתה: אהי"ה אשר אהי"ה בגימטריא **אמת**, לרמוז שעתיד להוריד התורה מעולם הבריאה לעולם העשיה כנזכר. וזהו שאומרים: כאשר כתבת בתורתך ע"י משה עבדך. ודו"ק.

גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם. רז"ל. ונראה לי כי מטעם זה יצא יוסף הצדיק מבית הסוהר בהיותו בן ל' שנה, כי בדיוק באותה שנה נפטר זקנו יצחק אבינו ע"ה, שהרי יצחק הוליד את יעקב בן ס', ויעקב הוליד את יוסף בן צ"א, צא וחשוב עד סוף ימי יצחק כ"ט שנה (שהרי יצחק חי ק"פ), וכשנפטר יצחק לחיי עוה"ב המליץ על נכדו יוסף להצילו מצרתו. וזה רמז שקרא פרעה ליוסף "צפנת פענח" כי **פענח** - בגימטריא **יצחק**, וניבא ולא ידע מה ניבא, שיצחק זקנו הוציאו מבית כלאו, שהיה צפון בו. וזה נרמז בתהלים (ק"ה י"ט) עד עת בא דברו, **אמרת י"י צרפתהו**, ר"ת יא"צ (יארצי"ט), שביום השנה לפטירת יצחק שוחרר יוסף מבית האסורים, ודו"ק. ועמ"ש בס' אמת קנה על תהלים שם.

קהלת. בגימטריא: **שלמה בן דוד המלך**. והעלים שמו בכוונה כי החליף שיטתו לגמרי, שהיה רודף תענוגות בני אדם ובנינים מרווחים וכו' ובסוף ימיו ראה שכל העולם הזה הבל וכתב ספר קהלת, ורמז שם במפורש: "אדם אחד מאלף מצאתי, ואשה בכל

דנקראת מקדש) פשיטא שאפשר להקל. וכן ראיתי להרב בן אברהם אבוקארה (סי' מ"ה, דף מ"ב ע"ג) שצירף דעת האומרים כבוש בשלשה ימים ודוקא בחומץ, לספק ספקא. ע"ש. והכי עדיף לעשות ס"ס לכתחילה, ממה שיהיו כמושים בסוף ימי החג ופסולים לכולי עלמא, דגוי לא שכיח אצלנו בא". ואם ישמם בתוך סמרטוטים רטובים יכמושו, כנודע בחוש הראות. ואפילו בחו"ל דאיכא נכרי, פעמים שיעשה להכעיס וישחית את הלולב והשושנתא. הילכך מנהג אבותינו תורה הוא, ומה גם שכן מוכח מלשון הא"ח הנ"ל כמבואר למעין. [ועיין עוד בהליכות עולם להגרע"י נר"ו חלק ששי עמוד כ"ה כ"ו, עש"ב].

ודע דמה שכתב הרב כף החיים הנ"ל שיש לנהוג "בחג שחל בשבת". אינו מדוקדק, וצ"ל: בשבת שבתוך החג. וכן העתיק הרב פתחי תשובה ביו"ד (סי' פ"ז סק"י"ט). ושם כתב בלשון החת"ס: וכן "אנו נוהגים" בלולב ומיניו בשבת שבתוך החג וכו', נראה דחומרא בעלמא קאמר, וכן עיקר לפי הטעמים שכתבנו. ומכל מקום אף החושש לדברי החת"ס יוכל להניח קצת מים בערב שבת בשולי הכלי באופן שרובו של הדס יהיה למעלה ולפחות שיעור עשרה גודלים ממנו יצוף על פני המים. אבל זכורני שמו"א זצ"ל לא נזהר בזה, כי היה הקיטון של חרס גדול ורוב ההדס מכוסה במים. ושוב ראיתי בספר חיים וברכה (סי' ק"כ) מ"ש בזה, ושם כתב שמנהג העולם להניח ערבה כמה ימים במים לפני החג ואין חוששין לכבוש. וצידד שם, דדוקא כבוש בחומץ וכיוצא בזה לרפואה פסול, אבל כבוש במים אין דינו ככבוש לענין זה, וכמו באתרוג עיין למרן בסימן תרמ"ח סעיף ט"ו. עכת"ד. [ואיננו בידי כעת, כי ראיתיו לפי שעה]. וע"ע זכרי כהונה למוהר"ח"ך (מערכת הלמ"ד אות ו', לולב) ובספר מעורר ישנים פרידמן (דף קכ"ז סוף ע"א). אך מה שכתב הרב חיים וברכה דבאתרוג לא שייך כבוש במים, עיין להכה"ח סי' תרמ"ח (אות ק"א וק"ג) בשם האחרונים שגם כבוש במים מעל"ע פסול, ומ"ש מרן כבוש בחומץ היינו דאפילו לא שהה אלא כדי שירתיח הוי כמבושל. ע"ש. ורש"י בסוכה (דף ל"ו ע"א) כתב כבוש בחומץ או בחרדל, וכתב הט"ז

אלה לא מצאתי (קהלת ז' כ"ח). ר"ל בכל האלף שנשא, כמבואר במלכים א' (י"א ג) שנשא אלף נשים. ע"ש. ועוד יש סימנים אחרים שסגנון קהלת עתיק, ולא כדברי המינים המאחרים אותו עד ימי חורבן בית א'. וגם הדמיונות שבו ללשון ארמי אינם ראייה, כי דיברו אז גם בארמית, והיתה השפעה הדדית בין הלשונות, וכמו שמצינו תשתה חמר (דברים ל"ב, ט"ו), יגר שהדותא (בראשית ל"א, מ"ז), כדנא תאמרון להום (ירמיה יו"ד, י"א) ועוד.

הרב פרי חדש. היינו על קברו ז"ל בהר הזיתים ביום ט' חשוון התשמ"ח, ודברתי למי שהיה אתי שאולי כדאי לעשות שאלת חלום להוציא מקברו ספר פרי חדש הלכות שבת שנגנזו אתו בטעות, כמ"ש מרן החיד"א בשם הגדולים. ואמרתי כי לא לחנם כתב זה החיד"א אלא שאולי יתעוררו להוציל זה, ואע"פ שמסתמא כבר בלו הכתבים בקבר (זה כשלש מאות שנה) מכל מקום יתכן שהקוברים עטפו אותם בעטיפה טובה ועוד ניתן להציל, והסכמנו לשאול שאלת חכם, והיינו בו ביום אצל הגרע"י שליט"א, ואמר שלא כדאי ואין זה כבודו של הפר"ח ז"ל, ומי יודע אם לא עילת העילות וסיבת הסיבות סיבב לכך, כי אולי יש בהם קולות בהלכות שבת ולא רצה השי"ת שיתפרסמו [וע' בילקוט יוסף ח"א עמוד קל"ה בשם החת"ס, שהפר"ח היה בעל כחא דהיתרא גדול. ע"ש]. וגם פקפק בעיקר הסיפור של החיד"א, כי אולי שמועה בעלמא היתה ולא ממקור ראשון, ומה שהביא זה בספרו רק לסיפור בעלמא, ולא להוציא מזה ענין למעשה. [ולענ"ד אין מה לפקפק, שהחיד"א תנא דווקנא הוא, ושמע הדברים ממקור ראשון]. ואע"פ שהיה כיוצא בזה בכתבי מהרח"ו שהוציאום מהר"י צמח ומהר"ם פאפירש סמוך לפטירתו על פי שאלת חלום, מכל מקום אין הנדון דומה מכמה טעמים. והמשיך לספר בגדולת הפר"ח דשמעתתיה בפומן כולי יומא, ואם כי בחייו וימררוהו ורובו וגו' כמובא בגנת ורדים, מ"מ אחרי פטירתו כולי עלמא הכירו בגדולתו, ולעומת זה שו"ת גנת ורדים אינו נפוץ כל כך בבתי מדרשא. עכת"ד נר"ו.

ובלילה שאחריו (יו"ד חשוון) הקריאו לי בחלום פסוק: "אמרתי לא אראה יה, יה בארץ החיים", וכשהתעוררתי נזכרתי שאמרתי חזקיה המלך (ענין בישיעה ל"ח י"א), והבנתי שזה רמז על הגאון ר' חזקיה די סילוה ז"ל בעל פרי חדש שאינו רוצה שיוציאו כתביו מקברו, וכמו שסיים הכתוב: "לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל", גם המלים: "אמרתי לא אראה יה, יה בארץ החיים" עולים 1285 כמנין: "ונגנזו הלכות שבת" בדקדוק. ומי יודע אם אין קשר לגאון הפר"ח עם נשמת חזקיהו המלך, ולכן היה מרעיש העולם בתקיפותו בפסקיו, כי מלך פורץ גדר לעשות לו דרך. וכן חזקיהו בגיל ט"ל שנה נאמר לו על ידי ישעיה הנביא: "צו לביתך" וגו', והפר"ח נסתלק לעוה"ב בן ט"ל שנים, זיע"א. ועל זה רמזתי הכתוב שם: "אני אמרתי בדמי (דמי בגימטריא נ"ד) ימי אלה בשערי שאול" וגו', שחזקיה זכה לחיות לבסוף נ"ד שנים, אבל: "אמרתי (חשבתי לומר) לא אראה יה (הם ט"ו שנים שעמד להפסיד אותן מחייו), יה בארץ החיים" (אראה אותן בעוה"ב ולא בעוה"ז). ולבסוף: 'ה' להושיעני ונגינותי נגן כל ימי חיינו על בית ה'".

חזון איש. הרב חזון איש זצ"ל היה מעדיף להתפלל כותיקין ביחיד מאשר להתפלל אח"כ בציבור (שו"ת איש מצליח לאבא מארי זצוק"ל, א"ח סי' ט"ו דף מ"ט ע"ב, מפי השמועה). וכן ראיתי בספר פאר הדור (חיי החזון איש) ח"ב עמוד ל' וז"ל: אך לפי שעה סבל מחוסר מקום תפילה מתאים. הוא חדל מלילך לבהכ"נ והיה מתפלל שחרית כל יום מימות החול בביתו ביחידות, מכיון שהאריך הרבה בתפלתו, ומקפיד עם זאת לגמור את שמע עם הנץ החמה, ואינו מסוגל להתחיל ולסיים עם הציבור. ע"כ. אך מלשון הנ"ל לא משמע מפני שהעדיף ותיקין על תפלת צבור, אלא לפי שהיה מאריך הרבה וכו' ואינו מסוגל וכו'. ומ"מ נראה דמסתמא אזיל בשיטת המשנ"ב דתפלת ותיקין עדיפא, והלשון בספר "פאר הדור" אינו מודקדק ומשתמע לתרי אנפי.

בני מתתיה, ולכן יש בויהי נועם ק"ל תיבות כמנין חמש פעמים שם הוי"ה. ואם תימצי לומר שאלעזר מת במלחמה, יש לומר מתתיה וארבעת בניו הם חמשה, וזה רמז חנוכה חן כ"ו פעמים ה'. ודו"ק. והתשב"ץ (הובא בכה"ח הנ"ל) כתב שיש בהם ק"ל תיבות כמנין הכהנים. ע"ש. ויש לרמוז הכהנים - ה' כהנים וכאמור. [ובאמת, במזמור ויהי נועם עם יושב בסתר, כאשר כופלים הפסוק האחרון, יש בדיוק קכ"ט תיבות, בגימטריא ד' כהנים. ומה שכתבו הרב מגן אברהם והרב כף החיים ק"ל תיבות, הוא עם הכולל].

חנוכה בלא גשמים ככלה בלא בשמים. כן שמעתי בחנוכה התשל"ז מפי הזקן הישיש ר' בנימין חדאד (הי"ו) ששמע מאביו החו"ש הדו"מ ר' אבא שאול חדאד זצ"ל, ובעוה"ר לא ירד אז גשם כלל עד טבת, ואח"כ ריחם ה' על הארץ וירדו גשמי ברכה ונדבה יורה ומלקוש עד פורים וניסן וגם בחג הפסח. עוד שמעתי ממנו דרך הלצה, כשירוד קצת גשם טיפין טיפין שקורין בערבי בכ'אך' אומרים על זה "אין בכך כלום", (ונראה שקראו "בכך" בכפ"ן רפויות, כדין, ולא כמו בתונס שקורין פֶּנֶן, הכ"ף הראשונה דגושה).

ברכת סימן טוב
לכבוד הגאון הגדול
חתנא דבי נשיאה
מרן ראש הישיבה שליט"א
הרה"ג רבי מיכאל דיעי שליט"א
ר"מ שיעור א' ישיבה קטנה
לרגל הולדת הבן נ"י
יה"ר שיזכה לגדלו לתורה
לחופה ולמעשים טובים,
מתוך בריאות ונחת,
וימלא ה' כל משאלות לבו
לטובה ולברכה.
המערכת

חנוכה. חדש כסליו אותיות אמצעיות **סל"י** נוטריקון לפורקנך סברית י"י (בן איש חי). ויש לפרש עוד ר"ת סל"י בלשון הקודש: שברתי לישועתך ה' (תהלים קי"ט קס"ו) כי שיי"ן שמאלית כמו סמ"ך כידוע. ותמיד חנוכה חלה סמוך לפרשת וישב: "והנה שלשה סלי חורי על ראשי" - שצריך לבטוח בהקב"ה בשלשה דברים: בני חיי ומזוני. וזהו שלשה סלי (בשלשה דברים שברתי לישועתך ה'), ואז "חורי על ראשי" - שיהיה בן חורין משעבוד לבני אדם, חורי ר"ת: חיים, רפואה (מזונות), ילדים. ועיין כתובות (דף נב ע"ב) רפואה הרי היא כמזונות, ובפיה"מ להרמב"ם פ"ד דפסחים גבי חזקיה שגנו ספר רפואות. ע"ש.

חנוכה. זכורני שראיתי בספר חשמונאים ח"א שבני מתתיהו היו ביערות ובמדברות בחג הסוכות, וכשנצחו במלחמה קבעו שמונה ימים לזכר שמונת ימי חג הסוכות שהיו גולים ונחבאים במדברות. ע"ש. ונראה לי זהו טעמים של בית שמאי (שבת כ"א ע"ב) שאמרו: "פוחת והולך כנגד פרי החג", דלכאורה פרי החג מאן דכר שמייחו, ולפי האמור מובן שפיר. גם מהאי טעמא אנו אומרים הלל גמור בשמונת ימי חנוכה כמו שאומרים בשמונת ימי חג הסוכות. ודו"ק.

חנוכה. מנהגנו לומר בלילות חנוכה שבע פעמים ויהי נועם ויושב בסתר, ויש בהם ק"ל תיבות, כמו שכתב הרב כף החיים (סימן רצ"ה), ועיין באור תורה (כסלו התשד"ם). ע"ש. ונראה לי רמז כי בכל לילה אומרים שבע פעמים, הרי לשמנה לילות נ"ו פעמים, ולפחות יש בחנוכה שבת אחת שבה אומרים ויהי נועם ויושב בסתר עוד פעמיים, אחת במזמורי שחרית ושנית במוצאי שבת. הרי בחנוכה אומרים נ"ח פעמים ויהי נועם. וזה רמז חנוכה - ח"ן ו"כ ה'. ח"ן פעמים ויהי נועם, שיש בהם ק"ל תיבות, בגימטריא: כ"ו פעמים ה'. ודו"ק. וכשיש שתי שבתות בחנוכה אומרים ששים פעם ויהי נועם, וסימניך סוכה או בחנוכה. ואפשר לרמוז עוד שהקב"ה היה עם חמשת

מאיר עיני חכמים

הארות והערות, פסקי הלכה, קריאות קודש, מאת מאיר עינינו מרן ראש הישיבה שליט"א

"ויזכרו הנשכחות". וכעת נראה שהמקור יותר נכון, כי לפי המקור יש שש תנועות, ומתאים לפי המשקל. אך לפי הנדפס יש שבע תנועות. ומה שאמר "ויזכרו" על לשון נקבה, מצאנו כיוצא בזה: "וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן" (אסתר א'), וכן בלשון חז"ל הבנות יזונו (בבא בתרא דף קל"ט ע"ב), ולכן העדיף רבי יהודה הלוי לכתוב "ויזכרו" כדי לשמור על המשקל (כנ"ל).

6. בס"ד בני ברק, יום ח' אלול התשע"א

לכל התלמידים הי"ו

יש לאסוף כל הפתקים הקטנים לרפואת ר' כלאב שמלה (בן שולמית) הי"ו לתוך שקית ניילון ולהניחם **בגניזה**, היות שכתוב מאחוריהם ברכת אשר יצר עם שם הוי"ה במילואו, וזה איסור גמור כמבואר בשערי תשובה (א"ח סימן א') על "שוית" שמניחים בסידורים. וכל שכן בפתקים קטנים אשר תדפמו רוח. ולפעמים נכנסים למכונת הכביסה ומתבלים ונמחקים ח"ו. ולפני מאתים שנה לא היו מדפיסים בסידורים שם הוי"ה רק י"י, ואח"כ התירו בזה מפני שהסידור קדש וטעון גניזה (והאשכנזים נזהרים בזה עד היום). אבל בפתקים וברכונים ליכא מאן דשרי, והדבר אסור בהחלט, ויש לכתוב ה' ותו לא. [ועיין בשערי תשובה א"ח סימן א' שצווח על הכותבים דף "שוית" ומניחים בתוך הסידור ואומרים שזו אזהרה שלא ישיח שיחה בטלה בתפלה, וכתב שעל זה נאמר "אם לא שויתי - ודוממתי", שגם בלי דף שויתי אפשר ליהזר מלדבר. כי הרבה פעמים נפזרים ונשלכים, ותשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות. עכת"ד. וכל שכן להדפיס דפים של ברכת המזון וברכת מעין שלש בשם הוי"ה מלא ולהדביק במגנט על המקרר. והכל הולך לאיבוד ולשומעים ינעם].

היה עדיף להדפיס פתקים חדשים לרפואת הנ"ל, ולכתוב מעבר לדף "נא ללמוד פרק תהלים ולתת פרוטה לקופה של צדקה בכל יום לרפואת הנ"ל. ורופא חולי עמו ישראל ישמע תפלתנו וישלח דברו וירפאם בקרוב". אכ"ר.

נאמ"ן ס"ט

(נוסח מודעה שהתפרסמה בישיבה)

1. במחזור "איש מצליח" ליום הכפורים בחזרת תפלת הנעילה לש"צ (עמוד 957) בקטע אתה הבדלת וכו' ותתן לנו ה' אלהינו באהבה את יום הכפורים הזה, נשמט שם שאם חל בשבת צ"ל "את יום השבת הזה ואת יום הכפורים הזה" וכמ"ש מרן בש"ע (סי' תרכ"ג ס"ג) דיחיד בודיו שלאחר התפלה אין מזכיר בו של של שבת, אבל ש"ץ כיון שאומרו בתוך תפלתו מזכיר בו של שבת. ע"ש. ומצוה לתקן בעוד מועד, כי יוהכ"פ התשע"ב הבעל"ט חל בשבת. ולשומעים ינעם (אור תורה, אלול התשע"א, סימן קנ"ח אות ה').

2. ...ומכאן תוכחת מגולה לאברכים בבני ברק שאומרים "אני גר ברחוב האי גאון" "ברחוב עמרם גאון" "ברחוב סעדיה גאון" "ברחוב יוסף קארו" "ברחוב אברהם" (רחוב הרב קוק), ואינם יודעים שמזלזלים בכבוד גאוני עולם קדושי עליון. וכבר הזהירו האחרונים שלא לקרוא שמות הרבנים בחניכתם כגון: "כן כתב הקארו" וכתבו שחייב נידוי (עיין לקט הקמח יו"ד סי' של"ד, ופלא יועץ ערך כינוי, ובשו"ת איש מצליח כרך א' חיו"ד סי' נ"ב בהערה). ואולי זה בכלל מה שאמרו בתענית (דף כ' ע"ב) ולא קראתי לחברי בחניכתו, ופירשו התוס' כגון ר' אברהם אבן עזרא שכל בני משפחתו היו נקראים כך. ע"ש. וכל שכן לקרוא בשם הפרטי בלי תואר רבי, שנקרא אפיקורוס לפי דעה אחת (סנהדרין דף ק' ע"א), ועל זה נענש גיחזי מפני שקרא לרבו בשמו (שם). והה"ב (אור תורה שם סוף אות ו').

3. מצוה לקחת קלי צום לפני הצום גם ביום כיפור, וע"י זה יתפלל בישוב הדעת. ואין חשש מצד העינוי, כי עדיין מרגיש את הצום (מתוך דרשה בישיבה גדולה).

4. עדיף לעשות כפרות בכסף ולא בתרנגולים, כי בכסף יכול העני לעשות מה שירצה, אבל בתרנגולים יכול רק לאכול בשר עוף ולפעמים נשארים אצלו העופות עד חנוכה, עד אשר יצאו מאפו והיו לו לזרא (כנ"ל).

5. בפיט יצו האל לדל שואל בסוף בית "הימצא חן: "יום מגלות נפתחות ותזכרנה נשכחות" כך הדפסתי בסליחות של הישיבה, ובמקור היה כתוב:

שלחן מלכים

ובשו"ת הרמב"ם מהדורת בלאו (ח"א סי' קכ"ח) מבואר שגם ר' יצחק בן גיאת כתב פירוש למשנה ונקרא אלסראג', דהיינו ספר המאור או ספר הנר. ע"ש.

פרשת בראשית

ויאמר אלהים יהי אור (א', ג').

ידוע שמהירות האור היא 300 אלף ק"מ בשניה (וסימניך: המאיר לארץ ולדרים עליה "ברחמים", כמנין 300). אלא שתורתנו הקדושה מודדת באמות ולא בקילומטרים, וכל אמה בערך חצי מיטר לפי הגרא"ח נאה כידוע, ולפ"ז כל ק"מ הוא אלפיים אמה, וממילא 300 אלף ק"מ הם 600 מליון אמה, והוא כמנין האותיות "יהי אור" בכפל. הא כיצד? 'י כפול ה' עולה 50, כפול 'י עולה 500, כפול אָלף (כי כפול א' אינו נותן שום דבר) עולה חצי מליון, כפול ו' עולה 3 מליון, כפול ר' עולה 600 מליון, וכל זה בכדי אמירת הפסוק "ויאמר אלהים יהי אור" שהוא תוך שניה אחת, כמ"ש החפץ חיים ז"ל שיכול אדם לומר 200 מלים בדקה, כידוע.

ועוד נרמז בפסוק זה "חק שבירת קרני-אור", שקרני האור בבוקר בטרם עלות השמש מעל האופק הם נשברים בדרכם בהגיעם לאטמוספירה של כדור הארץ ויורדים אלינו (אף שהשמש עצמה עוד לא עלתה על האופק), ומזה נעשה "עמוד השחר" בבוקר ו"בין השמשות" בערב, והוא חסד גדול מהשי"ת, שלא תזרח השמש פתאום ותסנוור את העינים, ולא יחשך הלילה פתאום וישארו מגששים באפילה, וזהו פירוש "יהי אור" - ישבר האור, כמו נהייתי ונחליתי (דניאל ח' כ"ז). וכן פירש רבנו יונה בשערי תשובה (שער ראשון אות ל"א) בפסוק "תאוה נהיה תערב לנפש" (משלי י"ג, י"ט), נהיה כמו נשברה. ע"ש. ועל זה אומרים בתפלה "מעריב ערבים בחכמה" שאינו

פרשת האזינו

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך (ל"ב, ז').

שמעתי מהרה"ג ר' מיכאל כהן שליט"א מבאר שבע, ששמע מהרה"ג ראב"ד תוניסיה ר' דוד בן בארון זצ"ל (נלב"ע יו"ד באייר התשט"ו), שבעיר תונס בירת תוניסיה היה הדור החדש ריק מיהדות בעוה"ר, וכשעוברים סטודנטים יהודים ברובע היהודי בימי חנוכה וחג הסוכות ורואים בחנויות חנוכיות ועצי דקלים אינם יודעים כלום, ושואלים את ההורים שלהם לדעת מה זה ועל מה זה, וגם הם אינם יודעים בעוה"ר, ואומרים להם: לך לסבא הנמצא בחדר הפנימי (ולומד חק לישראל) ויספר לך... וזהו רמז הכתוב: "זכור ימות עולם, בינו שנות דור ודור" - למה? כי יגיע זמן אשר "תשאל אביך ויגדך" (ומה יגיד לך?) "זקניך ויאמרו לך". ודפח"ח.

פרשת וזאת הברכה

לא כהתה עיניו (ל"ד, ז').

פירש"י אף משמת. ונראה דדריש לקרא הכי: ומשה בן מאה ועשרים שנה - במותו לא כהתה עיניו ולא נס לחה. תיבת "במותו" חוזרת לאחריה. (וכיו"ב דרשו בגמ' שש שנים יעבוד ובשביעית, לעולם בהם תעבודו ובאחיכם, אף שיש אתנח מפסיק). ודו"ק.

ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול. (ל"ד, י"ב)

נרמזו כאן שלשת הספרים העיקריים שחיבר הרמב"ם: ס' היד החזקה, וס' המורה (מורה נבוכים), וס' פירוש המשניות שנקרא גם "ספר המאור" ("המורא" אותיות "המאור") ובערבי ספר אלסראג' (הנר או המאור). ועיין בשו"ת הרדב"ז (ח"ח סי' פ"ב) וביוחסין מאמר ד' (דף ע"ה ע"ג) ובשו"ת אבקות רוכל (סי' כ"ז) והובא בס' יוסף בחירי (עמוד תקפ"ה). וזהו אשר עשה משה (הרמב"ם) לעיני כל ישראל.

חדושים ורמזים על פרשיות השבוע

משלחנו של מרן ראש הישיבה שליט"א

אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את הארץ הזאת לרשתה (ט"ו, ז).

מעשה אבות סימן לבנים, שקיבלנו א"י בדורנו אחרי השואה האיזומה בעוה"ר, שכמעט אמרנו "ישו עצמותינו אבדה תקותנו נגזרנו לנו", ומכבשונו הגאזים נתן לנו השי"ת את ארץ ישראל. וראה זה פלא, שאברהם אבינו נולד בשנת 1948 לבריאת העולם, ואת א"י קבלנו בשנת 1948 למונין אומות העולם. ואילו היינו חוזרים בתשובה היינו זוכים מיד לגאולה שלמה בביאת משיח צדקנו בב"א. (ועיין בספר "בין ששת לעשור" להגר"ש וולבה זצ"ל עמוד קמ"ה בשם הגרי"ז מברסק, שאמר כי הסכמת האו"ם להקמת המדינה היתה "חיוך" מאת הקב"ה, אלא שראשי השלטון קלקלו. ע"ש). וזה רמז "גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם", עתה אקבצם בגימט' תש"ח, שבשנת תש"ח התחיל קיבוץ גלויות, ומשם הדרך קצרה להגיע לתשובה שלמה ולגאולה שלמה בב"א.

פרשת וירא

וירא אליו ה' (י"ח, א).

לבקר את החולה, שיום שלישי למילתו היה (רש"י). ולעיל בסוף פרשת לך כתב רש"י שאברהם אבינו נימול ביום שמלאו לו צ"ט שנים. ובמדרש (ב"ר סוף פרשה נ') מבואר שסדום נחרבה ליל ט"ז בניסן. עיין שם. וא"כ אברהם אבינו נימול ביום י"ג בניסן, ובאותו יום מלאו לו 99 שנים, ולמחרתו יום י"ד בניסן זה יום הולדת המאה שלו (ובט"ו בניסן באו אצלו המלאכים), וראה זה פלא שהוא גם יום הולדת הרמב"ם. וכמו שנאמר על אברהם אבינו "יחיד אב המון פתאום ככוכב זרח, מאור כשדים להאיר בחושך" (סדר עבודה ליום הכפורים), כן הרמב"ם ז"ל האיר בתורתו ובצדקתו ובחכמתו את מחשכי העולם, באמונה

מחשיך את העולם פתאום, אלא "ומבדיל בין יום ובין לילה" שעושה זמן מובדל ומופרש בין היום והלילה, כדי להתכונן לחפש מקום לינה להולכים בדרך. ודו"ק.

פרשת נח

הרבה מתפלאים למה האריכה התורה בפרטים ופרטי פרטים בתאריכי שנת המבול: בשבעה עשר יום לחדש השני, בעשירי באחד לחדש וגו'. והתשובה היא כי חכמי אומות העולם נתקשו להאמין שדורות הראשונים חיו שנים רבות כ"כ, ומזה חשבו שהשנים הנזכרות בתורה בפרשת בראשית היו בסך הכל חודשים, או רבעי שנים, או שהחודש היה קצר בן עשרה ימים, ועוד השערות של הבל כיד הדמיון הטובה עליהם. לכן התורה מביאה לנו דוגמא אחת משנת המבול, שמי"ז לחדש השני עד י"ז לחדש השביעי היו 150 יום (עיין ראב"ע ורמב"ן). א"כ כל חדש היה בן 30 יום, והשנה בת 12 חדש, כמו בימינו ממש. והטעם שחיו הקדמונים ימים ושנים רבות, כי האויר בימיהם היה זך כ"כ ולא היו מחלות רבות כמו בימינו. גם היו זורעים אחת לארבעים שנה כמ"ש במדרש, וכל השנה היה מזג האויר נאה כמו בעונת האביב שלנו. אין פלא שבתקופה כזאת השתגעו אנשי דור המבול ומרדו בהשי"ת, ולכן החליף להם את מזג העולם למצב שלנו כעת (ועיין מלב"ם).

פרשת לך

וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים (י"ב, ז).

מעשה אבות סימן לבנים. אברהם ירד מצרימה מפני הרעב, ויעקב ובניו ירדו מצרימה מפני הרעב. נגעים גדולים לפרעה, וכן עשר מכות למצרים. "ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובהב" לעומת "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול".

צרופה וטהורה והלכה ברורה.

פרשת חיי שרה

ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא
(כ"ג, ט"ו).

ידוע שאמרו חז"ל שאברהם אבינו הנפיק מטבע משלו: זקן וזקנה מצד אחד ובחור ובתולה מצד שני (בבא קמא דף צ"ז ע"ב). כמובן מטבע זה היה עובר לסוחר רק באיזור של אברהם דוקא, ובמדינות אחרות לא הכירו אותו. כמו ה"שקל" הישראלי שאינו עובר רק בא"י, אבל יש מטבע כגון "דולר" ו"יורו" שיש להם מהלכים (כרגע) בכל העולם. וזהו שאמר עפרון לאברהם: אם תתן לי ארבע מאות שקל כסף שעוברים רק "ביני ובינך" - מה היא? מה ערכם בשבילי? אני מבקש מטבע קשה כגון דולר ויורו. וישמע אברהם אל עפרון - הבין כוונתו - וישקול אברהם לעפרון וגו' ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, ותירגם אונקלוס: "דמתקבל סחורתא בכל מדינתא" - שעובר בכל המדינות (שמעתי מפי הרב שמואל עידאן ז"ל). ולעתיד לבוא כתיב והריקותי לכם ברכה עד בלי די", שלא תצטרכו לאגור דולר ויורו, כי השקל שלנו שמקורו בתוה"ק יעלה על כל המטבעות בעולם.

ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב (כ"ד, י"ט).

בדרך כלל אדם נזהר שלא לשתות מכוס או מכד ששתה ממנו חברו, אלא אם כן יודע שחברו בריא ופיו נקי ממחלות ודלקות וכדומה. רבקה השקתה את אליעזר מכדה וחששה שמא יש לו מחלות מסוימות, ולשפוך את המים בפניו זה חוסר דרך ארץ, לכן אמרה "גם לגמליך אשאב", ושפכה את כל שארית המים אל השוקת וחזרה ושאבה שנית. זו חכמה עם עדינות ודרך ארץ גדולה (מפרשים).

פרשת תולדות

ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו (כ"ז, כ"ז).

הנה להכיר בן אדם אחר אפשר ע"י חוש הראות וחוש השמע וחוש המישוש, כי חוש הריח וחוש הטעם לא שייכי בבן אדם. אך ליצחק אבינו ע"ה

בזקנתו היה חסר חוש הראות והשתמש במקומו בחוש הריח, שהריח את ריח בגדיו והם כריח שדה, ועל זה אמר "ראה" ריח בני כריח שדה, שחוש הריח תפס את מקום חוש הראות שחסר לו, ומזה מוכח "אשר ברכו השם", שהלך מהר לשדה וצד ציד, וכפי שאמר כי הקרה ה' אלהיך לפני. ולכן אע"פ שחוש השמע וחוש המישוש סותרים זה את זה, שהרי "הקול קול יעקב והידים ידי עשו", בא הכתוב השלישי - חוש הריח - והכריע ביניהם, כי "אחרי רבים להטות", ולכן - ויברכהו.

בא אחיך במרמה ויקח ברכתך (כ"ז, ל"ה).

במרמה גימט' אפיקומן (287) שאמר לו עשו אולי תטעם קצת מצידי שהבאתי לך. ואמר לו יצחק כבר אכלתי "אפיקומן" משל יעקב, ואסור לי לטעום אחריו כלום, וכמ"ש רז"ל שליל פסח היה (מין הגר"ע יוסף שליט"א). ויש לרמוז אפיקומן אותיות ק' אופנים, שנוהגים אצל ילדי האשכנזים "לגנוב" את האפיקומן, והילדים אין מחזירים אותו עד שיבטיחו להם מתנה, וע"פ רוב מבקשים אופניים, ונמכרים אחר הפסח הרבה אופניים לילדים.

פרשת ויצא

ויאמר לבן לא יעשה כן במקומונו לתת הצעירה לפני הבכירה (כ"ט, כ"ו).

פירוש, אמנם הבטחתי לך "ברחל בתך הקטנה", אבל חשבתי שתוך שבע שנים יבא מישהו וישא את לאה, אבל עכשיו שלאה לא נישאה - לא יתכן להשיא רחל לפניה. והדגיש "במקומונו", כלומר לא כמו שנהגת אתה שלקחת מעשו את הבכורה ואת הברכה, אבל אצלנו אין עושים כן.

וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו (ל"א, א').

מעשה אבות סימן לבנים. יעקב ישב בבית לבן בחו"ל עשרים שנה ועם ישראל ישבו בגלות כאלפיים שנה (שנה אחת של יעקב כנגד מאה שנים). ובסוף הגלות באו האנטישמיים מגרמניה שהם "בני לבן" (לבנים מאוד, כידוע פירוש הגר"א ברפ"ב דנגעים על המשנה: בהרת עזה נראית בגרמני כהה) וטענו אותה טענה בדיוק, שהיהודים מתעשרים על חשבוננו ולקחו לנו הכל, וכמ"ש ומאשר לאבינו עשה את כל

השליכו אותו אל הבור הזה וגו' להשיבו אל אביו, ואיך לא חשש שינשכו אותו נחשים ועקרבים? אלא שהוא הציץ לתוך הבור כרגע וראה שהוא ריק, ולא ידע שנחשים ועקרבים מסתתרים בחורי הבור.

ויאמר אנכי אשלח גדי עזים וגו' (ל"ה, י"ז).

יש לפרש דרך רמז, ששם יהודה רמזו להקב"ה (ד' אותיות הו"ה) והקב"ה מבטיח שיגיע זמן שישלח "גדי עזים מן הצאן", הוא משיח בן דוד שיתגלה קטן מאד כגדי מתוך עם ישראל, ויעלה ויפרח ויגאל את ישראל. אבל תמר - היא כנסת ישראל - שואלת: "אם תתן ערבון עד שלחך?" תן לנו ערבון בטוח שתשלח את המשיח (שלחך בגימט' משיח). ושואל הקב"ה מה הערבון אשר אתן לך? ותאמר: "חותמך" - הוא חותם של כהן גדול שבו נחתם פך השמן של חנוכה, "ופתילך" - הפתילות של חנוכה, "ומטך אשר בידך" - הוא הנר שמדליקים בו 36 נרות חנוכה כמספר המלה **בידך** (נרות חנוכה בלי "השמש" הם 36), שנרות חנוכה מחזקים בלבנו האמונה בגאולה העתידה במהרה בימינו, וכידוע הרמז **משיח** ר"ת: מדליקן שמונת ימי חנוכה.

פרשת מקץ

ויאמר אליהם מאין באתם ויאמרו מארץ כנען לשבור אוכל (מ"ב, ז').

נוהג היה אבא מארי הגאון הקדוש ר' מצליח מאזוז זצ"ל לייעץ לתלמידי ישיבת "כסא רחמים" בחו"ל הבאים מערי הדרום ללמוד בישיבתו, שאם יפגוש אותם שוטר ויחקור אותם יענו בדיוק רק על השאלה שנשאלו ולא יותר, למשל: "מאיפה באתם?" יענו: "מאי ג'רבא". "לאן אתם הולכים?" יענו: "לישיבת כסא רחמים". "מה זה ישיבה?" יענו: "מדרסה חוררה דינייה" (בית ספר פרטי דתי). "לשם מה?" "ללמוד תורה". כי אם יענו יותר ממה שנשאלו יחשדו בהם שמחפים על משהו ויש להם ענין בציונות וכדומה, כמו שאומרים בגמרא: מדאיצטריך לומר כן בא לאפוקי שלא תאמר אחרת (ולמד זה מתוך נסיונו שנים רבות בבית-הדין ובבית המשפט). וזוה פירש אבא ע"פ הפשט מדוע חשד בהם יוסף ואמר "מרגלים אתם", על סמך מה? אלא שהם הפליטו משפט מיותר, כי הוא שאל: "מאין באתם" והם ענו: "מארץ כנען לשבור אוכל". ושתי המלים האחרונות מיותרות, ומדאיצטריכו לומר לשבור אוכל שמע מינה שמסתירים את הכוונה העיקרית שבאו לְרַגֵּל. ודפח"ה.

הכבוד הזה. ובימינו היתה שואה בעונותינו הרבים ע"י היטלר ימ"ש. וזה נרמז בפסוק ויצא יעקב מבאר שבע ר"ת **וימש**, והם האותיות שאחרי **הטלר**. ונרמז במלת **וימש** ובסופו **ימח** שמו, ויבוא הגואל במהרה בימינו אמן.

פרשת וישלח

קטונתי מכל החסדים ומכל האמת (ל"ב, יו"ד).

זהו פסוק **שמיני** בפרשת וישלח שהיא פרשה **שמינית** בתורה. וזה רמזו חז"ל באמרם (סוטה דף ה' סע"א) שתלמיד חכם צריך שיהא בו גאווה אחד משמונה שבשמינית, כלומר שיזכור תמיד את הפסוק "קטונתי" שהוא שמיני בפרשה השמינית (מפרשים).

ויפול על צואריו וישקוהו (ל"ג, ד').

למה נקוד על המלה **וישקוהו**? לומר שלא נשקו בכל לבו (רש"י). אותיות "וישקוהו" למפרע הן "והקשיו", ראשי תיבות: ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני (לעיל פרשת תולדות). שעד היום כעשרים שנה לאחר מעשה עדיין השנאה בלבו, ועברתו שמרה נצח (ראיתי בס' אחד להרה"ג ר' אברהם ביק ז"ל).

פרשת וישב

והנה קמה אלומתי וגם נצבה (ל"ז, ז').

ידוע שהאבות תקנו שלש תפלות, ונרמזו באות בשמותיהם באותיות שניות: אברהם-בקר, יצחק-צהרים (תפלת מנחה), יעקב-ערב. ומי תיקן תפילת ותיקין? יוסף ותיקין. וזהו שאומר "קמה אלומתי" - קמה בגימטריא: הנץ, "וגם נצבה" - אותיות **בהנץ**. ולכן זכה להיות איש מצליח, כי המתפלל בהנץ שכרו מרובה מאד כמ"ש מרן בש"ע.

והבור ריק אין בו מים (ל"ז, כ"ד).

אמרו חז"ל: מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. פירש רבנו האר"י ז"ל, שלכאורה יש סתירה בפסוק, כי "והבור ריק" משמע שהוא ריק לגמרי, ומלשון "אין בו מים" משמע שיש בו משהו אחר, ואם-כן למה נאמר ריק? ולכן פירשו חז"ל שיש בו נחשים ועקרבים, ולפעמים מסתתרים בחורים ובסדקים שבבור ואינם נראים כלל, ונראה הבור ריק, ולפעמים יוצאים החוצה, ואז "אין בו מים" אבל נחשים ועקרבים יש בו. וזוה מובן מדוע אמר ראובן

דתי המלך

הלכות ומנהגים

קודם חצות היום (ספר יוסף לקח מועדים א' סימן י"ג). ואם אינו יכול לטבול ישפוך על גופו תשעה קבין מים, ואם גם זה אינו יכול לעשות, טוב שיעשה סדר טהרת ידיים על ידי שיטול ידיו ארבעים פעם, ויכוין אותיות של שם ע"ב כמבואר הסדר בספר בן איש חי (שנה א' פר' נצבים ס"ג).

ה. יש נוהגים ללכת בערב ראש השנה לבית הקברות, וההולך לשם לא ישים מגמתו נגד המתים, אלא יבקש רחמים מה' יתברך שיתן לו רחמים בזכות הצדיקים הקבורים שם, או שיבקש מהצדיקים שימליצו טוב בעדו לפני ה' יתברך (מועד לכל חי סימן י"ב אות ד').

ו. יזהר בתפלת מנחה של ערב ראש השנה כי היא התפלה האחרונה של השנה (בן איש חי שנה א' פר' נצבים ס"ב).

ראש השנה

ז. רבנו האר"י זל היה נוהג לבכות הרבה בתפלות ראש השנה, אף על פי שהוא יום טוב ומכל שכן בתפלות יום הכפורים, והיה אומר: כי מי שאין בכיה נופלת עליו בימים אלה, הוא סימן שאין נשמתו הגונה ושלמה (שער הכוונות דף צ' ע"א). ויש אומרים שלא הותר לבכות בראש השנה, אלא דוקא כשהבכיה מתעוררת מאליה, אך לא יעורר עצמו לכתחילה לבכי (שו"ת יחיה דעת ח"ב סימן ס"ט).

ח. מנהג ג'רבה וגלילותיה שבתפלת ערבית של ליל יום טוב וימים נוראים, השליח ציבור אומר

הרב אדיר כהן שליט"א
מח"ס ילקוט כהונה ג"ח ועוד

ערב ראש השנה

א. אין נופלים על פניהם בערב ראש השנה בתפלה, אף על פי שנופלים על פניהם באשמורת בסליחות. ואם כן פשוט שביום שלפניו אומרים נפילת אפים בתפילת מנחה. וכן הוא הדין אם חל ערב ראש השנה ביום ראשון, שאומרים בשבת צדקתך, וכן המנהג (ספר זכרי כהונה קונטרס תורת המנהגים אות ט"ו).

ב. נוהגים לעשות התרת נדרים אחר תפלת שחרית של ערב ראש השנה (כף החיים סימן תקפ"א ס"ק צ"ט). ולכתחילה משתדלים שיהיו עשרה מתירים, מחשש שנדר בחלומו או שנדוהו בחלום שלזה צריך עשרה. ואם אין עשרה לכל הפחות יהיו שלושה מתירים (ש"ע יו"ד סי' ר"י ס"ב וסי' שלד סעיף ל"ה).

ג. יגזוז צפורניו בערב ראש השנה. וכן מצוה להסתפר בערב ראש השנה (וטוב להסתפר קודם חצות), ובעת שיסתפר יכוין להעביר כוחות המקטרגים מעליו, ולקיים מצות הפאות, ומצות ביומו תתן שכרו, ומצות תספורת לכבוד החג (ש"ע סימן תקפ"א ס"ד וכה"ח שם).

ד. יטבול במקוה בערב ראש השנה. ויכול לטבול מתחילת שעה חמישית, דהיינו שעתיים זמניות

של ליל ראש השנה ואכלו כזית פת, יתחילו לברך עליהם. ולא מיד אחר הקידוש, כדי שלא יכנס לספק אם יברך ברכה אחרונה (שו"ת יחוה דעת ח"א סימן נ"א).

יא. בין הדברים שלוקחים לסימן טוב בר"ה, אוכלים ראש של כבש או של איל, ועדיף של איל, ואומרים שנהיה לראש ולא לזנב, וזכר לאילו של יצחק. ואם אין לו ראש של כבש, יקח ראש של בהמה אחרת (אבל לא ראש של עז) או של עוף (ש"ע סי' תקפ"ג ס"ב וכה"ח שם ס"ק כ"ב-כ"ד). אך לא יסיים: "וזכר לאילו של יצחק", כיון שאינו מראש של כבש. אך יותר טוב לעשות כשאין לו ראש של כבש או איל, שיקח בשר כבש או איל יחד עם מעט מראש עוף או פר וכיוצא, ויאמר את כל יהיה רצון האמור לעיל. (זכרי כהונה ח"ב מע' ר' אות ב').

יב. רבנו האר"י ז"ל היה נוהג לומר וידוי בלחש בתקיעות דמיושב בין תשר"ת לתש"ת ובין תש"ת לתר"ת (שער הכוונות דף צ' ע"א). ויש אומרים שלא הותר אלא להרהר בוידוי, אבל לא יאמר בפיו וידוי כלל בין התקיעות ואפילו בלחש משום הפסק

בקול רם את תפלת העמידה של ערבית והקהל אומרים אחריו התפלה בלחש. ואף שיש להם על מה שיסמכו, הנכון לשנות המנהג, מאחר שבזמנינו לילה כיום יאיר על ידי אור החשמל, ומצויים בידי

כל הקהל מחזורים, ותבא עליהם ברכת טוב, אך אין לעורר מחלקת בשל כך (שו"ת יביע אומר ח"ח חאו"ח סימן ט'). רק אם מכיר החזן שישנו מי שזקוק לשמוע תפלת הלחש בקול רם, כגון אדם סגי נהור ל"א שיש לו עגמת נפש מזה, יוכל לסמוך על המתירים. וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים (מרן ראש הישיבה נר"ו בהקדמה לברית כהונה).

ט. מה טוב ומה נעים לומר קודם הקידוש, הפסוקים והבקשות שתיקן הגאון רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו לשון חכמים (ח"א סימן י'). וכן נוהגים בישיבה תכב"ץ לאומרים בצוותא מיד לאחר התפלה.

י. מנהג ישראל לאכול בשני הלילות של ראש השנה מיני פירות וירקות שיש בהם רמז לסימן טוב לכל ימות השנה והנכון שאחר שהתחילו בסעודה

בעינים עצומות, היה מחזיק בכיס גלימתו כל השנה סידור קטן ללא ניקוד כדי להתפלל מתוכו בעשרת ימי תשובה שלא לשכוח הוספות אלו. ובשנים האחרונות יצא ע"י מכון "הרב מצליח" חוברת מיוחדת לתפלת העמידה לעשרת ימי תשובה בה מודגשות כל ההוספות והשינויים שמוסיפים בעשרת ימי תשובה.

טז. אם טעה וחתם "האל הקדוש" ותוך כדי דיבור (תיבות: שלום עליך רבי) נזכר ואמר "המלך הקדוש" יצא, ואם לא נזכר אלא לאחר שעור תוך כדי דיבור, חוזר לראש התפלה. וכן אם נסתפק אם אמר המלך הקדוש או האל הקדוש, צריך לחזור לראש התפלה (ש"ע סימן תקפ"ב ס"א).

יז. אם טעה וחתם "מלך אוהב צדקה ומשפט", ותוך כדי דיבור נזכר ואמר "המלך המשפט", יצא אבל אם לא נזכר אלא לאחר שיעור תוך כדי דיבור, או לאחר כמה ברכות, חוזר לברכת השיבה. ואם סיים תפלתו לגמרי, ונזכר שטעה, חוזר לראש התפלה. ונכון שיאמר קודם שיחזור להתפלל: "אם אני חייב לחזור ולהתפלל, הריני מתפלל לשם חובה. ואם ההלכה היא, שאני פטור מלהתפלל שנית, תהא תפלתי זו תפלת נדבה" (חזו"ע ע"מ קצ"ד).

יח. שליח צבור שטעה בחזרה, וחתם האל הקדוש, ונזכר רק לאחר תוך כדי דיבור, יש אומרים שחוזר לברכת אתה קדוש (שו"ת יבי"א ח"א סימן ח'). אולם רוב האחרונים סוברים שחוזר לראש התפלה (שו"ת תפלה למשה ח"ד סי' מ"ג וכ"ד מרן רה"י נר"ו).

יט. ציבור שהתפללו מנחה סמוך לשקיעת החמה, וחוששים שאם יאמרו אבינו מלכנו תעבור השקיעה, ולא יוכלו לומר "לדוד אליך", יאמרו אבינו מלכנו, אף אם ע"י זה יפסידו "לדוד אליך", משום שנפילת אפים רשות, ואילו "אבינו מלכנו" זמנה בעשרת ימי תשובה, ואם לא עכשיו אימתי. [ויש נוהגים לומר לדוד אליך עד י"ג וחצי דקות אחר השקיעה, כיון שעכשיו אין נופלים על פניהם

(שו"ת יביע אומר ח"א חאו"ח סי' ל"ו). אבל ודאי שאין למחות בחוזקה בנוהגים כהאר"י (יבי"א ח"ג חאו"ח ס"ס ל"ב). ויש שמיישבים מנהג האר"י לנהוג כן לכתחילה באופן שלא משמיע לאוזניו (יבי"א שם סימן ל"ג. וכ"ד מרן ראש הישיבה שליט"א, ולהבה"ח מוה"ר הגר"מ הלוי זצ"ל בהערות איש מצליח הנדפסות בסוף משנ"ב ח"ו סימן תקצ"ב).

יג. הצריך לנקביו כשהוא בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד, יכול לברך אשר יצר מיד, ולא ימתין עד סיום התפלה והתקיעות שיש לחוש פן ישכח מלברך, ובפרט אם יעבור זמן רב (חזו"ע ימים נוראים עמ' קל"ח, וכן דעת מרן ראש הישיבה).

עשרת ימי תשובה

יד. בעשרת ימי תשובה אומרים קודם ה' מלך, פעמיים: ה' הוא האלוקים וכו'.
ו א ח ר
ב ר כ ת
י ש ת ב ח
א ו מ ר י ם:
שיר המעלות
ממעמקים וגו'
(כה"ח סימן תקפ"ב
אותיות י"ג י"ד).

טו. בעשרת ימי תשובה יש לחתום בברכת אתה קדוש: "המלך הקדוש", ובברכת השיבה יש לחתום: "המלך המשפט". וכן תקנו הגאונים לומר בעמידה: זכרנו לחיים וכו'. מ"י כמון וכו' וכתוב לחיים וכו'. ובספר חיים וכו'. ומרן הגה"ק רבי מצליח מאזוז זצ"ל, על אף שבמשך השנה היה מתפלל עמידה בעל פה

אומר ח"א סימן ל"ז). ובחז"ל מרגלא בפומיהו שיש לאכול שבע סעודות (וכל אכילה של פירות וכדומה נקראת סעודה).

כה. טוב לאכול דגים בסעודת שחרית דוקא (בא"ח שנה א' ראש פרשת וילך). וטוב להזהר שלא לאכול בערב יוה"כ אלא מאכלים קלים הנוחים לעכול, וכן לא יאכל דברים המחממים את הגוף כגון ביצים יין וחלב במשך כל היום, מלבד חלב בבוקר שנהגו לשתות (מור"ם ס"ס תר"ח).

כו. מצוה לטבול במקוה טהרה בערב יום הכפורים, ויש להקפיד על כך יותר מאשר טבילה בערבי חגים (ברית כהונה מע' ט' אות י"ב). ויכול לטבול מתחילת שעה חמישית, דהיינו שעתיים זמניות קודם חצות היום (שער הכוונות דף ס"ב). ויש נוהגים לומר ודוי בעת הטבילה אך יש להם להזהר שלא להזכיר שם שמים בעת הוידוי, אפילו שראשם מכוסה (חזו"ע - ימים נוראים עמוד רמ"ח).

כז. עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שיפסינו. ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו. ואם אינו מתפייס בראשונה, יחזור עד שלש פעמים, כשעימו שלשה אנשים, ואם אינו מתפייס בשלש פעמים, אינו זקוק לו. ואם הוא רבו צריך לילך אליו כמה פעמים עד שיתפייס (ש"ע סימן תר"ז ס"א). וכשמפייס את חברו, צריך שילך בעצמו, ולא ע"י שליח. ומכל מקום הכל לפי הענין, שאם חושב שחברו יתרצה יותר ע"י שאחד מידידיו ירצהו תחילה, ואחר כך ילך הוא, יעשה כן. וכן אם האיש אשר חטא לו גר במקום רחוק, יקבל על עצמו לפייסו כשיפגוש אותו, ובינתים ישלח לו מכתב פיוס והתנצלות, וכאשר יפגשו יבקש ממנו מחילה כדת (חזו"ע עמוד רמ"ב). ואם יכול לפייסו בטלפון עדיף יותר.

ממש, רק אומרים פסוקים בעלמא] וה"ה אם יגיע זמן צאת הכוכבים ולא יוכלו לומר וידוי, לא ידלגו על אבינו מלכנו בעבור זה (מרן ראש הישיבה נר"ו במחזור איש מצליח לר"ה עמוד 593).

כ. גם בשבת וכן בראש השנה ויוהכ"פ אומרים אבינו מלכנו. אלא שבשבת ובר"ה מדלגים חטאנו וכו' מחול וכו' קרע וכו' מחוק וכו' מחה וכו' (עיין ברית כהונה מע' ע' אות ו').

ערב יום הכפורים

כא. נהגו בכל תפוצות ישראל לעשות כפרות בערב יום הכפורים, לשחוט תרנגולים לכל בני הבית, תרנגול זכר לאיש, ותרנגולת נקבה לאשה. ולאשה מעוברת לוקחים שתי תרנגולות ותרנגול אחד, כיון שאין אנו יודעים אם העובר זכר או נקבה. (מור"ם סימן תר"ה וכה"ח סק"ה).

כב. יש נוהגים לעשות את הכפרות במעות במקום תרנגולות, ונותנים המעות לצדקה. וכן נכון לעשות היכן שיש חשש שהשחיטה לא תהיה כהוגן, (משנ"ב שם סק"ב).

כג. יש מהמון העם שחושבים שעיקר כפרת יום הכפורים תלויה בכפרות, וקונים תרנגולים לכל בני הבית אחר חיפוש מחיפוש בדמים יקרים, ועל

כך נשא מרן אבי הישיבה רבנו מוהרח"ך זצ"ל קולו ואמר, שמוטב היה להם לשמוע דברי מוסר ותוכחת תחת הכפרות, וישבו ע"י כך לה' יתברך וירחם עליהם, ויכפר להם על עוונותיהם (ספר להניח ברכה מע' כ' אות א').

כד. מצוה להרבות באכילה ושתייה בערב יום הכפורים, אף שעל ידי כך יצטרך למעט מלמודו. ועל פי הקבלה צריך לאכול ביום זה מה שרגיל לאכול בשני ימים (ש"ע סימן תר"ד ומשנ"ב וכה"ח שם). ואף הנשים חייבות במצוה זו (שו"ת יביע

לא. מנהג ג'רבא אחר כל נדרי, לעשות השכבה לגדולי הרבנים, לכמה מן הגאונים וראשוני הראשונים, וכן למאורי התורה שהאירו בתורתם במרוצת הדורות, וכבר הוזכר מנהג זה בחמדת ימים (סוף פ"ב), וכן נוהגים בישיבה לומר הנוסח הנדפס בסוף מחזור "איש מצליח", שהוא הנוסח המקובל בג'רבא עם תוספות שהוסיף מרן רבנו רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל ובתוספת רבה הכוללת שמות הרבנים שחיו אף לאחר מכן.

לב. מה טוב ומה נעים לומר אחר התפלה "כתר מלכות" של המשורר הגדול רבי שלמה אבן גבירול זיע"א. וכתב הגר"ח פלאגי זצ"ל: "ולא יתירשל ולא יתעצל מלומר כתר מלכות, ואבותינו ספרו לנו מעשה נורא ונשגב מאד, על אדם אחד שהגיע עד דכדוכה של מות, והצילוהו מן השמים בשביל שקיבל עליו לומר כתר מלכות באשמורת יוהכ"פ (מועד לכל חי סי' י"ט אות מ"ז). וכן הנהיג מרן ראש הישיבה שליט"א בישיבה תכב"ץ בליל כפור אחר תפלת ערבית, לומר בצוותא משניות יומא וכתר מלכות. (ועיין בסוף הקדמתו לספר ארים נסי - יממות).

לג. יש לשים עין פקוחה ביוהכ"פ על הנערים שתחת גיל מצוות המסלימים את התענית לראשונה, ויש לזכור שכל חיובם הוא מדין חינוך מדרבנן, וחמירא סכנתא מאיסורא (שו"ת שואל ונשאל ח"ד או"ח סימן ז"ך).

לד. מצוה לברך על ריח טוב של מיני בשמים ביום הכפורים, כדי להשלים מאה ברכות. ויכול לברך עליהם כמה פעמים ביום, אחר שיהיה היסח הדעת (חזו"ע עמוד רפ"ג). וכן נוהגים בישיבה להביא מינים שונים שמברכים עליהם עצי, עשבי ומיני.

לה. מתפללים תפלת ערבית של מוצאי יום הכפורים במתינות ובנחת, ולא בפזיזות ובמהירות, כתינוק הבורח מבית הספר, כדי שלא לתת פתחון פה לשטן. ומ"מ אין השליח ציבור רשאי להאריך

כח. אם מכל אדם חייב לבקש מחילה, כל שכן מאביו ואמו, שאין אדם ניצול מלחטוא להם. ואם הבן שוטה ולא ביקש, יאמרו ההורים בפיהם שהם מוחלים לבנם פלוני על כל מה שחטא כנגדם. וכן הבעל ימחול לאשתו על אשר בזבזה מן הבית שלא כרצונו (בן איש חי שנה א' פר' וילך ס"ו). ויבקשו מחילה זה מזה על אשר לא כבדו אחד את השני כראוי.

כט. טוב שהחזן יכריז קודם "כל נדרי": רבותי, תמחלו זה לזה ויאמרו הקהל: מחלנו (בא"ח שם). ונוהגים בישיבה לתלות דף בפתח בית המדרש ורשום בראשו: "כל החתומים מטה מוחלים זה לזה", וחותמים על כך לומדי בית המדרש.

יום הכפורים

ל. יש להתפלל כל תפלות יום הכפורים בבכיה ובהכנעה יתירה. ואם אינו יכול לבכות, יתפלל בקול בכי, כמו שנאמר: "כי שמע ה' קול בכי" (בן איש חי שנה א' פר' וילך סעיף י"ח).

ברכת סימן טוב
לידידנו חתנא דבי נשיאה
הרה"ג ר' אדיר הכהן שליט"א
עורך מדור "דתי המלך"
ומחה"ס ילקוט כהונה ועוד
להולדת הבן נ"י
ה"ר שיזכה לגדלו עם אחיו לתורה לחופה
למצוות ולמעשים טובים
מתוך בריאות ונחת לו
ולאשר באהלו. אמן
המערכת

בתפלתו יותר מדאי, שלא לגרום צער לאנשים החלשים והמעונים בצום יוהכ"פ. ואמצעי משובח זהו שביל הזהב (חזו"ע עמוד שע"ו). ומרן מייסד הישיבה הגאון איש מצליח זצ"ל הנהיג לעשות קצת נגינה בערבית, וכן נוהג אחריו בנו מרן ראש הישיבה שיבלח"א.

לו. מהטעם האמור לעיל נכון ביתר שאת לקבוע זמן ללימוד במוצאי יוהכ"פ, ובפרט שרוב העולם עסוקים בו בזמן באכילה ושתיה, ועל כן הנהיגו בישיבה "כולל מוצאי הצום" בו משתתפים עשרות רבות של בחורי חמד ושוקדים על לימודם, אשריהם ואשרי חלקם.

יום שמחת כהן

לו. למחרת יום הכפורים "יום שמחת כהן" נהגו באי הכהנים ג'רבא (ברובע הקטן), שכל הכהנים נשארים בבגדיהם הלבנים הנקיים דשנים ורעננים ושמחי לב, שמחה וששון ויקר בכל העיר והרב הכהן החזן מלוים אותנו במוצאי יוהכ"פ ושמחים אתו כדרך שמלוים לכהן הגדול בצאתו מן הקדש, ויום טוב עושה לאוהביו. וחלק מהכהנים נהגו לעשות ביום זה מסיבה ולהביא כיבוד לבהכ"נ אחר תפלת שחרית (ויען עמוס עמוד ק"ס. שו"ת ויען יוסף ח"ב או"ח ס"ס ט"ל).

לח. ביום זה יש להשכים לבית הכנסת כדי שלא יהיה נראה ח"ו שאנו נכנעים לבורא עולם רק כשאנו צריכים לבקש על נפשנו (משנ"ב סי' תרכ"ד ס"ק י"ד).

לט. אין אומרים תחנון עד ב' חשוון (ש"ע וכה"ח סי' קלא ס"ז).

הלכות ומנהגי שאר החגים יבואו אי"ה בשנה הבאה.

ברכות מאליפות
לכבוד הדיין המצוין חתנא דבי
נשיאה מרן מייסד הישיבה זצ"ל
הלא זה הוד

הרה"ג רבי חנן קבלן שליט"א

לרגל הכנס בנו היקר אייל הי"ו

לנועם עול תורה ומצוות

יה"ר שיזכה לגדול בתורה ומדות
טובות וירא"ש, ויהא לאילנא רברבא,
ויצעד בדרך אבותיו הקדושים. מתוך
נחת ובריאות אושר ועושר לו להוריו
וכל משפחתו. אכ"ה.

רבני הישיבה המערכת

ענבי הגפן בענבי הגפן
דבר נאה ומתקבל
קול ששון וקול שמחה

ברכת מזל טוב וסימן טוב ברכה והצלחה

לכבוד ידידנו רם המעלה

הרה"ג רבי אליהו קבלן שליט"א

מפקח ת"ת איש מצליח ב"ב

לרגל נשואי בתו הכלה הכלולה מב"ת

עם אחד ממצויני הישיבה

החתן המפואר

ר' אביחי סעדון הי"ו

יה"ר שיזכו לבנות ביתם

על אדני התורה והיראה. ויזכו לעושר ואושר.
בנים ובנות ורב נחת. אמן.

מעשיות של רבותינו חכמי תונס וג'רבא, מאן מלכי רבנן

הספר, בלי להגיד שום דבר להוריו מה שקרהו עם הרב.

הרב לקח לו את הקופה ואת הכסף, ויקנה לו כל מה שצריך לו, כפי מה שהגיד לו הילד, ויוליכם אל בית הילד, הוא בכבודו ובעצמו, וידפוק על דלת בית הילד, ותצא אמו לראות מי הדופק, ותמצא את הרב של העיר, בכבודו ובעצמו, עומד לנגד עיניה, ובידו הקופה שלה. הרב נתן את הקופה על מפתן הבית, ויאמר: "הנה קופת הירקות שלכם" וילך לו. והאשה עמדה משתוממת, קבלה את הקופה בלי לדבר דבר, כי בושה [נתביישה] מאד מהמעשה הזה, ולא ידעה איך המעשה אשר נעשה עמם, עם הרב הקדוש, ותחכה לבוא בעלה.

ויהי בערב בבוא בעלה הביתה, ותספר לו מהמעשה של הרב. ותתכעס על בעלה, איך מלאו לבו לשלוח את הקופה ע"י הרב, ולהטריחו בזה. ויען האיש ויאמר, שאין לו שום ידיעה מזה, ורק עם בנו שלה. ותכף קרא לבנו, ושאלהו: איך קרה הדבר? ויען הילד, ויספר להם את כל אשר קרהו. ואז תכף הלך בעל הבית - אביו, אל הרב, ויבקש ממנו מחילה וסליחה על זה.

הרב, בראות את בעל הבית אבי הילד, קם בחמה שפוכה על האב, ויאמר: "איך מלאך לבך לבטל את הילד מלמודו? ואם חסת על זמנך שאתה עסוק במלאכתך, איך לא תחוס על זמן הילד שעוסק בתורה ובלימודו שאין לו חליפין? ובמקום שהיה

מכ"י הרה"ג בנש"ק ר' חי חדאד זצ"ל שהיה לו בית דפוס יפה בג'רבא בשם "דפוס חי חדאד" ובו נדפסו כמה ספרים תורניים

הרב יעקב הכהן גדישה זצוק"ל

ליל א' כ"ט כסליו התשל"א.
העתקתי מזכרונות בודדים אשר לי. [זה]
שמעתי מימי נעורי,
וכן שמעתי עוד פעם מיד"ן רנ"ך [ר' נסים כהן] ביום
כ"ז אלול תשכ"א

הרב היה בן למשפחה עניה, ובהיותו ילד קטן, היה אביו לפעמים שולח אותו לאיזה מקום לצורך פרנסתו, או לקנות איזה דבר לצורך הבית, ומזה היה מתבטל מלמודו מבית הספר.

פעם הלך אל השוק במצות אביו כדי לקנות ירקות וצרכי הבית, והנה בדרכו, ויפגע בו הרב ר' רחמים חדאד בן ר' מעתוק חדאד זצוק"ל, וירא את הנער ובידו קופה [סל] ובה מיני ירקות, ויתפשהו הרב ויאמר לו: "מה לך פה, ולמה עזבת את בית הספר?" ויען הילד ויאמר: "אבי שלחני לקנות את הירקות, ואיזה דברים אחרים לכבוד השבת."

א"כ - השיב הרב - "הב לי את הקופה, ואת הכסף, ואני אקנה לך כל צרכך, ורק אתה לך מהר אל בית הספר, אל תתמהמה יותר". הילד שמע לקול הרב, ויעזוב את כל אשר לו ביד הרב, וילך ישר אל בית

מעשי למלך

אשר לי, שמעתי מן מר לאלו בן החה"ש ר' יעקב הכהן ביום ד' כ"ח כסליו התשכ"ב

הרב ר' שלום הכהן זצוק"ל²

ר' שלום הכהן הוא מתושבי ג'רבה בנו³ של ר'

שאל הכהן המחבר ספר נתיב מצותיך על אזהרות, ספר שי למורא על תפלת ר"ה ויוה"כ, ספר שפתי (כהן) [דעת] על הסליחות ועוד. והוא היה פה בג'רבה איש סוחר ועשיר, אח"כ נתמנה לרב ודומ"ץ [ודיין ומורה צדק] בעיר זרזיס הסמוכה לג'רבה 52 כילו מיטר [קילומטר], הוא המחבר ספר נהר שלום.

פעם בבהכנ"ס בזרזיס אחר תפלת שחרית, היה הרב מנהגו לקרוא איזה פסקא מהזהר או איזה דברי מוסר וכיוצא,

ואחר כך אומרים קדיש על ישראל, וכל הקהל נפטרים לשלום. פעם האריך הרב בקריאתו, והיה

לך להזהיר את הילד על עסקו בתורה ולהמשיך בלימודו, אדרבא אתה מאבד לו את זמנו בדברים בטלים?" וידבר עמו תוכחות. ויזהירו, שמכאן ולהבא צריך הוא לשום עינו על הילד, שלא לאבד את זמנו. ואדרבא, צריך לעזור לו שיעסוק בלימודו ויתמיד בתורה, ואז אני מוחל לך על העבר.

האב קבל את דברי הרב, ויבטח לו שמכאן ולהבא ישים עינו על הילד, וכן היה. האב שמר את הבטחתו, והשתדל מאד על בנו שלא לאבד זמנו כלל. ויעל מעלה מעלה עד שהיה לרב וגדול בישראל.

כשהגיע לפרקו, לקח את בת הרב ר' רחמים הנזכר לאשה, ויהי לחותנו, עיין בהקדמתו לספר מאין יבוא. ואולם לדאבונו, לא נבנה ממנה, ויקח לו אשה אחרת לעת זקנתו, מרת מיסה בת ציון בן שויעי הכהן, וילדה לו בן ובת. ולדאבונו כנראה נשאר יתומים, כי נולדו לעת זקנתו. והבן שמו פאמי' היה לעם הארץ, ואולם היה פקח מחוכם ומחודד כמו אביו. וכאשר שאלו אותו פעם: "הלא אביך ואבותיך אנשים חכמים וצדיקים, ואיך אתה יצאת ממחיצתם?" ענה ואמר: "הלא הארמון הגדול הבנוי לתפארה, בכל הבתים והעליות, אם אין בו מקום לבית הכסא- אינו כלום..."

ליל א' י"ב שבט התשל"א. מגליונות בודדים

1 א"ה. נדמה לי שהיה שמו באני (קיצור מן בנימין). ועלה לא"י ורצה לעבוד בנמל חיפה, ולא רצו לקבל אותו כי היה חסר תעודות במקצוע. בין כה וכה, ראה מכונה אחת מונחת שם כאבן שאין לה הופכין. אמר מה זה? אמרו לו: מכונה מקולקלת. ותוך חצי שעה תיקן אותה והיא לפלא, וקיבלו אותו מיד. על זה נאמר: "אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם" (איוב ל"ב, ח'). נאמ"ץ ס"ט.

2 נדפס בכתר מלוכה חוברת א'. ובאשר נדפס שם מלא ט"ס חורנו להדפיסו כאן בתוספת קטע אחד שנשמט שם. המערכת.

3 צ"ל נכדו, כי ר' שלום בנו של ר' משה בן ר' שאול. א"ך ס"ט.

אלי לקבל את דינם ולהתיר להם, והתרתיהם להם כפי הדין, ושלמו את הקנס כפי מה שהורינו להם. רק פלוני שאני יודע בו שגם היום עדיין הוא משחק בקארטיין, ולא בא אף פעם לקבל את דינו. על כן אני מודיע ומכריז לכל הקהל, כי זה האיש הוא מוחרם ומנוודה הוא לשמים, ויינו הוא יין נסך, וכל הקהל צריכים לשמור את עצמם ממנו ומיינו".

באותו מעמד, היה אביו של אותו האיש יושב שם עם כל הקהל, ובשומעו את הדברים האלה, קם על רגליו וידבר קשה נגד הרב, ואולם הרב הקדוש לא ענהו מאומה, והמשיך בתפלה. והנה בתוך תפלת מוסף כאשר כל הקהל עומדים היו בתפלת מוסף, והנה לפתע התעלף האיש הזה ויפול לארץ, ואז קמו איזה אנשים ויוליכוהו לביתו וישב בביתו, ואחר איזה שניות עלתה נשמתו השמימה וימת, ר"ל⁵.

ליל א', ג' אדר התשל"א.
העתק מזכרונות בודדים אשר לי,
בליל ד' ט' טבת התשכ"א

פעם נכנס הרב אל השוק לקנות איזה דבר, והוא פגע בנכרי אחד מוכר ירקות, והושיט ידו לברור לו דבר יפה כנהוג פה, ואולם הנכרי צעק והתריס כנגדו: "קיים ידך יא יהודי (הָרָם ידך, יהודי), כי לא אמכור בברירה". הרב השמיט את ידו מאותו חפץ בלי לדבר דבר, וילך לו למקום אחר, ואולם הנכרי נשאר יבש כעץ במקומו, לא יוכל לזוז ממקומו, ולא להניע שום אבר ולא לדבר בפיו, רק עיניו פתוחות והוא כאבן דומם⁶.

כל הנכרים סביביו, גמרו ומכרו כל אשר להם, והלכו כל אחד למקומו. ואולם, הגוי הזה נשאר עד הערב יושב ודומם עם כל הירקות שלו, בלי שיכול לזוז ממקומו. והשמועה נפוצה בכל העיר, כי גוי אחד נשאר בשוק יושב ודומם בלי לנוע שום אבר. ובינתיים השמועה באה גם אל אזני הוריו של הגוי

אז איש אחד מתושבי ג'רבה, שנסע לשם לצורך עסקיו (הוא חואתי פנס, ואולי יש להעלימו), וכאשר ראה שהרב התמהמה מאד בקריאתו, אמר בקול גדול בתוך קהל ועדה: "מאוחר מאוד אדוני הרב, והאנשים טרודים במלאכתם, ועליך לקצר". הרב לא ענהו מאומה והשלים את חקו, ונפטרו כל הקהל כל אחד לדרכו. ואולם האיש הנזכר כאשר חזר לבית מארחו, מצא את חמורו אשר השאירו שם על אבוסו, מפרפר בין החיים והמות, ובהגיעו שם ויתבונן בו והנה חמורו נופל מת. וידע האיש, כי בחטאו אשר דבר קשה נגד הרב, מת חמורו. ואז תכף חזר לרב הקדוש, ויבקש ממנו סליחה, וימחול לו.

היה היו בזרזיס, כמה אנשים פוחזים, שבים השבת היו משחקים בקארטיין [בקלפים], והיה הרב הקדוש בכל שבת מזהירים על זה שיש על זה חרמות ונדויים שלא לשחק בהם. והיו אנשים כאשר היו שומעים מפיו הדברים האלה, היו באים אחר השבת לקבל את הדין, ולעשות להם התרה על שעברו על החרם, ואולם אחר זמן הם חוזרים, ועוד חוזר הרב לדרוש ולהוכיח אותם, והם עוד [פעם] חוזרים בתשובה ובאים להרב להתיר להם, והרב היה מאריך אפו עמם, ויעש להם התרה, אחר שיקבלו את דינם בתשלום קנס כפי מה שיורה להם, אחד - פך שמן זית לבהכנ"ס, ואחד - מדה חטים או שעורים לעניים, כל אחד ואחד לפי ערכו, ואח"כ מתיר להם, ויזהירים שלא לשוב עוד לכסלה.

ואולם, היה איש אחד, שהיה יודע בו הרב שהוא היה משחק תמיד בקארטיין עמם, והוא לא בא אף פעם לקבל תשובה. וכאשר ראה הרב שקרה הדבר הזה כמה פעמים שחביריו באו לקבל את התשובה, והוא לא בא אף פעם. על כן, באיזו שבת שנראה לו לרב, בהתאסף כל הקהל בבהכנ"ס, הכריז הרב ואמר בתוך קהל ועדה: "שמעוני אחי ועמי, הנה כמה אנשים משחקים בקארטיין, ובאו

5 כן סיפור גם מוהרנ"ך זצ"ל בספר מעשה נסים ח"ב (קונטרס ממלכת כהנים סימן ג), רק שכתב שאותו האיש עוד לא השלים דבריו ונפל על הקרקע בחולי נכפה, ואחר ימים אחדים נלב"ע. א"ך ס"ט.

6 גם סיפור זה הובא במעשה נסים שם, ושם נכתב שהמוכר דחף את הרב, ותכף נשתתקו ידו, והלך אל הרב לבקש מחילה. ע"ש. א"ך ס"ט.

4 אע"פ שההמ"ח כתב להעלימו, מ"מ כדי שלא יפקפקו באמיתות הדברים, הבאנו את שמו, ע"ד מה שהקשו בב"ב (דף ט"ו סע"א) למאן דאמר איוב משל היה, "אם כן שמו ושם עירו למה?" וע"ע עירובין (דף ס"ג ע"א) אוליטעמיך שמו ושם אביו למה, אלא שלא תאמר מושל היה. ע"ש. ובפרט דניחא ליה למנוח שתהיה לו כפרה, וכמבואר במגילה (דף כ"ה ע"ב). והוא עשה לפי תומו ולא ידע עם מי יש לו עסק. נאמ"ן ס"ט.

כדי לרחוץ במרחצאות החמים לרפואתו, כי בעיר אלחאממה נמצאים מרחצאות חמים מטבעם כמו חמי טבריא, וגם אומרים שהם באים ממעיינות טבריה טובב"א, ושהה שם זמן רב. ויהי היום חשב בדעתו לחזור לעיר ג'רבה עיר מולדתו, וביום כ"א לחודש אייר בשנה ההיא, הכין את עצמו וסידר את חפציו כדי לנסוע ביום המחרת לעיר גאבס, וְיִשְׁקָה שם איזה ימים להנפש, ואח"כ יחזור לעיר ג'רבה.

והנה בבקר יום כ"ב הנזכר קם ממטתו, ורוח ה' נוססה בקרבו, והפסוק בפיו: "וּבְלָעַם כְּשֹׁאֵל חַיִּים, וְתַמִּימִים כִּי־רָדִי בֹרֵךְ" (משלי א' י"ב). ויחרד הרב מאד מזה, ויאמר מה זה [ה]קרה ה' לי? אין זה כי אם משמים אינם מסכימים לחזור היום. ויחליט הרב שלא לנסוע היום.

ויהי לעת ערב ביום ההוא בעיר גאבס, קמו זרים אכזרים ופרעו פרעות באחינו בית ישראל שם, אשר הוכו בחרבות ורמחים, בהריגת שבע נפשות קדושות בעוה"ר, ופגעו תחילה בַּשֵּׁב הישיש **מבורך חג'אג'** נ"ע ודקרוהו בחרבם ושפכו דמו כמים, ואחריו שחטו את הצדיק עול ימים **אלעזר בנעטייה** נ"ע הוא ובתו **בחרייה** נ"ע, ואחריהם תפסו את הזקנה והכשרה מרת **מנטינה** תמ"ך אמו של הצדיק **משה חכמון**, ובראות בנה הנזכר כי תפסו את אמו להורגה רץ תיכף להצילה, ונתפס גם הוא ונהרג בעוה"ר (ואחרי איזה ימים מתה עליו גם אמו בשברון מתנים), ואחריהם הכי נכבד הצדיק **מסעוד רכאח** נ"ע, כשמו כן הוא סעיד ותומך לכל כושל דל ועני ובפרט לעמלי תורה, רחים ומוקיר רבנו, עניו וסבלן, נושא ונותן באמונה, ואחריו אמו הזקנה והכשרה מרת **עסילה** נ"ע, כל אלה חמש נפשות

7 בספר מדות הרחמים (סוף פרק י"ג) כתב מוה"ר הגאון רבי בוגיד סעידון (שמוננו שמע החמ"ח סיפור זה כמוכא כאן) שבא בפיו של רבנו מוה"ר"ך הפסוק: אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם, כי רגליהם לרע ירצו וימהרו לשפוך דם. ע"ש. והוא יותר מתאים לענין. א"ך ס"ט.

וקרוביו, וילכו לבקרו, ושאלו על זה, ויחקרו מאת השכנים והמוכרים אשר היו סביביו, ונתוודע להם ממעשה הרב הקדוש, ואז תקף הלכו אל הרב, ויבקשו ממנו מחילה, ויחלו את פניו שילך עמהם לראותו, אולי יוכל להתירו מצרתו זאת.

הרב נענה להם, וילך עמהם אל המקום אשר שם יושב האיש דומם, ויסתכל בו ויתמה. ויאמר הרב אל הנכרי: "מה לך פה? קום על רגליך!" ויקם האיש, ויעמוד על רגליו, וישתומם למראה עיניו, ויפן כה וכה בלי אומר ודברים. ויאמר עוד הרב אל האיש: "דבר בפ"ך ושבח את ה'!" ויען האיש ויאמר: "ברוך ה' אשר בידו כל חי". והוא עדיין עומד במקומו. ויוסף הרב ויאמר: "אסוף את פירותיך וירקותיך, ולך עם הורייך", וינע האיש, והתחיל לאסוף את פירותיו, ויעמוס על חמורו. ויקרב אל הרב, וישתחוה אל אפיו, וינשק את רגליו, ויבקש ממנו מחילה וסליחה, וימחול לו הרב, ואז היה כשאר כל האדם. ומאז ידע האיש, והכיר את גדולת וקדושת הרב הקדוש, ומן הזמן ההוא היה מביא בכל שבוע מכל טוב גנו ופרדסו בכורים לרב בכל הכבוד.

מורנו הרה"ג הרב חויתה חי רחמים

הכהן צוק"ל

ליל א' עש"ק י"ז כסליו התשל"ב. העתק מזכרונות בודדים אשר לי

שמעתי מידידי החה"ש ר' **בוגיד סעידון** הי"ו, ביום אסרו חג שבועות התשכ"ח, ספור נפלא על הרב הנזכר, והנני להזכירו כאן כפי מה שמעתי ממנו, ועם תוספת באור המאורע שקרה אז באותו זמן, כפי מה שכתוב בדרושו של הרה"ג ר' חיים חורי צוק"ל רבה של עיר גאבס יע"א, בסוף ספר "חדש האביב" אשר בסוף ספרו ואברהם זקן. ע"ש.

הרה"ג מורנו הרב חויתה הכהן צוק"ל, היה כמעט רוב ימיו במכאובים חולה בחולי רגליו (רומאטיזם) [מחלת השגרון] ודרש הרבה ברופאים.

בשנת התש"א נסע לעיר אלחאממה מחוז גאבס,

כל היהודים בדינו". ויען ויאמר: "כי לא ראיתם מה שראיתי אני, דעו לכם! כשיצא הרב מבהכנ"ס, והוא עטוף בטלית שלהם, והנה שני אריות עומדים לפניו, אחד מימינו ואחד משמאלו, הולכים לפניו. ואם ה' חפץ בו, ושלח לו שני אריות לשמרו, מה אעשה להזיקו? ולכן הוכרחתני אני ללוותו ולשמרו בכל הדרך".

הרב מגויץ סופר

שמעתי מימי נעורי

היה איש סוחר, בעל חנות בשוק אלחארה, מוכר מכולת. הוא [היה] איש צדיק חסיד וישר, בעל מדות טובות. שתקן תמיד. לא יוציא מלה מפיו, כי אם לצורך. עוסק בתורה בשעות הפנאי, גומל חסד עם כל איש כפי יכולתו, קם בבוקר בהשכמה, ולומד תורה בהבהכנ"ס הגדולה אחר תפילה ברבים, ועוד בלילה בביתו עוסק בתורה זמן מה קודם שינה. מעולם לא הלך לשום מקום בסעודת חתן וכלה, או ברית מילה וכיוצא, תמיד הוא נחבא אל הכלים.

פעם היתה חתונה לאיזה איש, והלה קרא לרב לבוא אליו בביתו בסעודת החתונה. הרב סרב בדבר, כי אין דרכו לצאת לשום מקום. ואולם בעל החתונה הפציר בו מאוד, וגם איים עליו לבוא (כנראה שהיה נושה בו, או איזה דבר המכריחו). הרב הבטיח לו שיבא לביתו, בעל כרחו שלא בטובתו. הרב, אחר שסעד בביתו, וקרא מה שקרא כמנהגו. אח"כ יצא מביתו ללכת אל בית החתונה, בדרכו, בדרך כשהגיע אל הרחבה הנקראת היום "אלוארא" (לפנים היה שוק היהודים באלחארה), ויפגשוהו רבו ר' יוסף ברבי זצ"ל, ויאמר לו: "מגויץ! לאן אתה הולך בזה הלילה?" ויאמר לו: "לבית החתונה, כי כך קראני [בעה"ב], ולא אוכל להשיב את פניו".

"חזור הביתה!" ענהו הרב, "אין זה מדרכך, לך הביתה, ואין זה מדרכך, ואל תשגח ואל תירא ממנו. חזור לך הביתה."

הרב, חזר הביתה, ויכנס לביתו ויסגור הדלת. והנה אז צמרמורת אחזה את גופו ויתעלף, כי אז נזכר כי רבו הנזכר, הוא כבר בעולם העליון, ובא לכאן להזהירו שלא ללכת חוצה, כדי לשבת בביתו להגות בתורה כמנהגו.

ובתוך כך, הרגישה בו אשתו, ותקם וַתְּסַעְדָּהּ, ותחי נפשו. וַיֵּשֶׁב בַּמְקוֹמוֹ, ויהגה בתורה כמנהגו.

תכף ומיד עלתה נשמתם השמימה, ושנים נשאר מפרפרים בין החיים והמות, עד עבור איזה ימים, וימותו גם הם ביגון ואנחה בעוה"ר. אל נקמות ה' אל נקמות הופיע.

כשמוע הרב זצוק"ל את המאורע בלילה ההוא או למחרת, ויחרד הרב מאד על השמועה הרעה ויצטער מאד ויבך, וַיַּחַד [עם זה] הודה את ה' מאד על חסדו אשר גמלו בטובו הגדול, שעורר את לבו בבקר השכם בפסוק הנזכר, וישבח ויהלל את השם, יהי שם ה' מבורך, ה' ישמור את עמו ישראל אמן.

ר' נסים חדאד - וביהכ"נ שלנו⁸

יום השבת ס' בא ח' שבט התשכ"ב

ספר לנו אבינו [ר' ישועה חדאד זצ"ל], כי ספר לו מר מאסו בן סחאגו חדאד, כי אז היה בר"ה ויה"כ כל העיר לא היו מתפללים רק בבהכנ"ס הגדול דווקא. ורק בשנת התרכ"ה המפורסמת בערבי "עאם אלכ'ודה" (שנת המהומה והחירום), ביום הכפורים, אחר שהתפללו כל הקהל בבהכנ"ס הגדול שחרית ומוסף, אחר גמר התפלה הכריז להם הרה"ג רבי נסים חדאד זיע"א, שתפלת מנחה ונעילה, כל אחד יתפלל בבהכנ"ס שלו אשר בשכונתו. וכן היה. ומאז, הוקבע לפתוח בהכנ"ס שלנו, להתפלל בו בר"ה וכפור בכל שנה.

ויהי בצאתו מבהכנ"ס, וירא כי כל העיר הומה, מהמשתוללים ומהלסטים שבאו לשלול את העיר. ויפתח את עיניו, וירא והנה השר הלסטים עומד לנגד עיניו, הוא ואחוזת מרעהו. והנה בצאתו, ויאמרו המשתוללים אל השר שלהם: "הנה רב היהודים, הכה אות! הכה תכף ואל תתמהמה". ואולם, השר לא שמע אליהם, ואדרבא הוא נלוה אל הרב, וילוה אותו עד ביתו, ויכנס הרב אל ביתו בכבוד. ואז חזר השר אל אנשי בריתו, ויאמרו לו אנשי בריתו: "מה זאת עשית, כי כבדת את הרב? וזה היה בכסלך, שאילו שמעת לקולינו, אז הנה

8 היינו ביהכ"נ רבי אברהם חדאד, שנתיידידה לפני שנים רבות ע"י משפחת חדאד, היא משפחתו של הרב הכותב כאן. ועיין בספר ברית כהונה (א"ח מע"י אות ט') ובספר זכרי כהונה בקונטרס תורת המנהגים (אות ו') שמנו את בתי-הכנסת בגירבא שיש להם היתר להתפלל שם בימים נוראים, ומכללם ביהכ"נ הנ"ל. א"ך ס"ט.

הוגה באותיותיו

עיונים בנוסחאות התפלה

כידוע, בסידור המפואר והמהודר "איש מצליח" שיצא לאור ע"י ישיבתנו הקדושה, שובצו בו הגהות יקרות ומאירות ממרן ראש הישיבה שליט"א, בכל פינה ופינה, הן בניקוד, והן בנוסח. כאשר כל הגהה והגהה יצוקה ועומדת על יסודות איתנים. וכבר ביאר מרן שליט"א את טעמיו ומקורותיו בקצרה, בקונטרס הנפלא כשמו כן הוא "לאוקמי גירסא", בבחינת מעט המחזיק את המרובה.

במדור זה, נגיש לפניכם ברצות האל ובישועתו החל מהגליון הבא, סדרת מאמרים יסודיים בשפה ברורה וצחה, בבירור מקורות וטעמי ההגהות ששובצו בסידור, באורך וברוחב. החל מטעמים ונימוקים ע"פ ההלכה והקבלה, ועד לגלויים חדשים ומפתיעים בכתבי ידם של רבותינו הראשונים, ובדפוסים הישנים.

זכינו והרה"ג רבי מרדכי מאזוז שליט"א ראש ישיבת "כסא רחמים-עמנואל", אשר מזה שנים עוסק בליבון ובירור נוסחאות התפלה, תוך כדי חיפוש בכת"י ובדפוסים שונים. נאות לכבדנו ולהעלות על שולחננו את סדרת מאמריו הבהירים והסדורים, בביאור משנתו של מרן שליט"א.

בגליון הבא נעסוק בשבח "עלינו לשבח" שנהוג לאומרו מידי יום לאחר כל תפלה, ונתקן בעיקרו בלב ברכת מלכויות אשר בתפלת מוסף של ראש השנה. אשר נדפס בסידור "איש מצליח": "שלא שם חלקנו כהם ולא גורלנו ככל המונם" ולא כנדפס ברוב הסידורים: "שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם".

במאמר המרתק:

צילום נדיר בו אחד משלשת עמודי ההוראה מגלה את דעתו בנושא, בכתב יד קדשו.
בירור דעתו של מרן החיד"א בענין הגהות בנוסח התפלה.
מהו משקל 'השיר' - שירת הים? ואיך זה קשור לעלינו לשבח?

ועוד ועוד

מקראי קודש

ליקוטים נבחרים מתורתם של רבותינו על החגים והמועדים

הרב מצליח עמוס מאזוז הי"ו

ראש השנה

התקיעות באלול

כתב הרמב"ם בטעם תקיעת שופר, שהוא רמז: עורו ישנים מתרדמתכם, שאתם מוזמנים ליום הדין. ע"ש. ובזה אפשר לומר כוונת הכתוב (תהלים פה, ד): "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו" - דהיינו ש"בחודש" אלול תקנו לנו רבותינו ל"תקוע בשופר", כמ"ש מור"ם ריש הלכות ראש השנה. ע"ש. והטעם הוא, שיהיו "מוזמנים" ליום הדין שהוא יום ראש השנה. וזהו: "בַּקָּסָה" לשון הזמנה, כמו: ליום הַקָּסָא יבוא ביתו [משלי ז, כ] עיין בתוס' ריש פ"ב דביצה [דף ט"ז ע"א ד"ה איזהו], דהיינו שיהיו "מוזמנים ליום חגנו" - הוא ראש השנה. (מנחת כהן, פ' אמור כ"ג, כ"ד)

"ויש נספה בלא משפט" - הכוונה, ש"יש נספה" מן העולם בר מינו, והטעם "בלא משפט" - מפני שלא שם המשפט והדין לנגד עיניו, להיות זע וחרד לכך נספה. ולכן עברו ונענשו איוב ובניו, כמו שנאמר: "ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים יין" - דההוא יומא ר"ה הוה ולא שמו הדין לנגד עיניהם, ופוק חזי מאי סליק בהו. לזה אמר: "כי חק לישראל הוא" - ודאי ר"ה הוא חק לישראל, ע"ד: "הטריפני לחם חוקי" שנגזר על ישראל מזונות וטרף חקם, ובכלל המזונות חיים, כמ"ש בגמרא (תענית דף ח' ע"ב) "כי יהיב רחמנא שבעא, לחיי הוא דיהיב". ואימתי יהיה זה, שיהיו מובטחים בחיים ובמזונות, כשישימו לנגד עיניהם שהיום הזה הוא "משפט לאלהי יעקב" שיהיו זעים וחרדים מיום הדין ומהרהרים בתשובה שלמה.

(אמרי ששון שער הדין ריש פרק א')

שלשה ספרים נפתחים

יש לשאול והאיך פסק ר' יוחנן פסק הדין הגדול והעמוק הזה שכל רזי העולם תלויין בו, צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, וכי כל הצדיקים חיים וכל הרשעים מתים, והלא עולם וכל חמדה שלו לרשעים הוא, והכתובים צְוֹחִי כנגדו: "יש צדיק אובד בצדקו" (קהלת ז' ט"ו), וכתוב "כי יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים" (שם ח' י"ד). וכל שכן שפסק: "רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה" - שהכתוב אומר: "יש רשע מאריך ברעתו" (שם ז' ט"ו). וכל הנביאים אינן תמיהין אלא על זה, ואמר ירמיהו: "צדיק אתה ה'

אימת הדין בר"ה

כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב. למה תלה ה"חק" ב"ישראל", וה"משפט" "לאלהי יעקב", ולא אמר "כי חק ומשפט לישראל"? י"ל, [שרומז] על מה שאמרו [בעלי המוסר] כל אדם שיניח הדין והמשפט לנגד עיניו, הוא סיבת הצלתו. כי ע"י זה יחדר וילפת, ולבבו יבין ושב ורפא לו. וכל מי שמסלק הדין מנגד עיניו, באומרו: "כי יום טוב מקרא קודש הוא, יום ר"ה, כשאר ימים טובים". זאת היא בר מינון סיבת מפלתו, כמו שאמרו על פסוק:

שכרה? אמר לו: שתוק! כך עלה במחשבה לפני.
אבל המימרא הזו נאמרה בחכמה ועל פי ההגיון. שידוע הוא לכל מבין עם תלמיד, שאין נדונין בעולם אלא ארבעה, וכן כל הדברים מושלמין בריבועים, והנדונין כולם ארבעה חלקים הם: אחד - שלא יבא לפני בית דינו. והשני - שבא לפני ולא גמרו דינו. והשלישי - שחייבוהו ב"ד. והרביעי - שזיכהו ב"ד. החלק הראשון - כסאו בטל [דהיינו לא שיין], שהכל עוברין לפני הקב"ה, אין חשך ואין צלמות להסתתר שם. נשאר בנדונין שלשה: כל הזוכה בדינו - נקרא צדיק גמור. כל המחויב בדינו - נקרא רשע גמור, המעויין שמשקלו שוה לכאן ולכאן - נקרא בינוני. אם כן הרשע הגמור המוחלט, שעבד ע"ז ועשה גלוי עריות ושפיכות דמים, ועשה מצווה אחת לבדה, שדינו של הקב"ה לשלם לו שכרה בעולם הזה שיחיה השנה הזאת, נקרא בכאן - צדיק גמור, לפי שנצטדק בדין, עד שיחיה, [כמו] אחאב שנאמר בו: "הראית כי נכנע אחאב מלפני, יען כי נכנע" וגו' (מ"א כ"א, כ"ט), נקרא צדיק גמור באותו הדין. וכן "הרשעים גמורים לאלתר למיתה" - אפילו קיים כל התורה כולה, והורה הלכה אחת לפני רבו, ונתחייב מיתה בכך, נקרא בכאן - רשע גמור, לפי שהוא מחוייב בדינו. נמצא, כל הכתובים בספר החיים, שזכו לחיות עד ראש השנה הבא, כולם צדיקים גמורים - בדינם. וכל הנכתבים בספר המתים, שימותו בשנה ההיא, כולם רשעים גמורין - בדינם. וכל לשון התורה כך הוא, "והצדיק את הצדיק והרשיעו את הרשע" (דברים כ"ה א'), צדיק ורשע בדין זה. "ונקי וצדיק אל תהרוג" (שמות

כי אריב אליך" וכו' (י"ב, א'), ואמר חבקוק: "למח תראיני און ועמל תביט ושווד וחמס לנגדי", ואומר "כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל (א', ג' - ד'). וכי לא ראה זה החכם ספר איוב מעולם, שהוא מלא תוכחת על זה, וחבריו היו אומרים מתחילה כן, כי הצדיקים מתקיימין, והרשעים נכרתין, ואיוב נצחן. עד שחזרו והאריכו הענין להכרתת זרעם אחריהם, ואיוב הלעיג עליהם, כי חפצו בביתו אחריו. ואלהוא השיב אליהם, וכעס עליהם והקב"ה הצריכם כפרה על זה: "כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב" (איוב מ"ב, ז' - ח'). ומשנה שלימה שנינו (אבות ד', ט"ו): "אין בידינו שלות רשעים, אף לא ייסוריהן של צדיקים", וגרסת ספרי ספרד: "אין בידינו משלוות הרשעים, אף לא מייסוריהן של צדיקים". כלומר: אין בידינו כלום לא מזה ולא מזה. ורבותינו מהפכים קערה זו, אמרו במסכת קידושין: "כל מי שזכותו מרובין מעונותיו מרעין לו, ודומה כמי ששרף כל התורה כולה, ולא שייר ממנה אפילו אות אחת" (קידושין ל"ט ע"ב). וכן במדת הרשעים אמרו שם: "וכל שעונותיו מרובין מזכותיו, מטיבין לו, ודומה כמי שקיים כל התורה, ולא חיסר ממנה אפילו אות אחת". ומשה רבנו פירש דבר זה בפסוק: "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו" (דברים ז' יו"ד), כמו שתרגם אונקלוס: [ומשלם לשנאוהי, טבון די אינון עבדין קדמוהי, בחייהון לאובדיהון]. ואמרו רבותינו (מנחות דף כ"ט ע"ב): כי הקב"ה הראה לו למשה ר' עקיבה ותורתו, אמר לו: רבונו של עולם! הראיתני תורתו, הראיני שכרו, הראהו שהיו מחתכין בשרו במקולין, אמר לו: רבונו של עולם! זו תורה זו

כ"ג ז'). וכן מה שהזכירו: "חיים" ו"מיתה" אינן [ה] כינויים בלבד, אלא תפסו הם: "חיים" - אב לטובות כולם, ו"מיתה" - אב לרעות כולן. וכינו, כל עונשין שבעולם: נגעים, ומיתת בנים, ועניות, וכל מאורעות רעות של גוף, בכינוי - מיתה. וכינו כל הטובות: עושר, ונכסים, וכבוד, ובנים, ושלוש, ובריאות, בכלל - חיים. וכן עושין הפסוקים בכל מקום. זהו פירוש מימרא זו בלא קושיא ובלא פקפוק.

(דרשות הרמב"ן לר"ה עמ' כ"ב)

רמזי הלכות שופר

חדשתי רמז לשופר - להיות יום ראש השנה תחילת הדין, שבאותו יום נברא אדם, כי בכ"ה באלול נברא העולם (עיין ר"ה יו"ד ע"ב). וביום הששי נברא אדם שהוא יום ראש השנה, ובו ביום נידון למיתה (אדר"נ א' ח'), ו[לכן] נמצא עולם הזה מעבר לילך לעולם הבא. (כמו) [ודוגמתו] השופר שהולך הקול מעבר לעבר, ומצד אחד קצר - כי קצר המצע בעולם הזה. ומצד האחר רחב - כי המקום אשר הולך האדם הוא רחב לאין קץ, כי עולם הבא אין לו סוף. **ואם ניקב השופר** - דהיינו שעבר אדם עבירה בעולם הזה. **וסתום במינו** - דהיינו שעשה תשובה באותו פרק ובאותו מקום, שבא לידו דבר רע ולא צירף חטא בו, דהיינו: "תיקנו וסתמו במינו", ואינו מעכב התקיעה מחמת הסתימה, אלא חזר קולו לכמות שהיה [הרי זה כשר] - האדם שחטא וחזר בתשובה חזר לכשרותו כבראשונה, כי הוא יורה שתשובתו מעולה, והרי הוא שופר כשר ומעשיו רצויים. כי ענין שופר הוא מלשון שופרי שופרי, כמו שאמרו בגמרא (עיין ויק"ר כ"ט ו'): "שפרו מעשיכם לפני" וכו'. ואם סתמו שלא במינו - דהיינו שעשה מצוה אחרת שאינה כתקנה, וכן **אם אחר הסתימה מעכב שלא חזר לקולו הראשון** - דהיינו שלא חזר בו לגמרי, הרי זה פסול. וכן **אם נסדק השופר לארכו** - דהיינו שחטא ושנה באורך ימי מדתו, אף על פי שדיבקו בכשרון המעשה, דהיינו: שעשה מעשים טובים אבל לא חזר מהעבירה שבידו, הרי זה פסול. שעיקר התשובה היא לשוב מהחטא שבידו, ו"עזוב רשע דרכו וישוב אל ה' וירחמהו". אבל **נסדק לרחבו** - דהיינו: כי

אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", וכן זה חטא בילדותו כי פחו יצרו עליו, מצד היותו ברוחב ותענוג עקב שלימותו. **אבל רובו שלם** - דהיינו רוב ימיו בזכות ושלימות הרי זה כשר - ולא תזכרנה חטאתיו, כיון שרובו זכאי. (צורר הכסף דרוש פ"ח)

מאה קולות

אשרי העם יודעי תרועה. "יודעי" - בגימטריא: מאה. רמז למאה קולות שתוקעין בר"ה.

(כף הכהן תהלים מזמור פ"ט)

מאה קולות

שבתון זכרון וגו' (ויקרא כ"ג, כ"ד). ס"ת גימטריא ק'. רמז למאה קולות, שלשים דמיושב שלשים דלחש ושלשים דחזרה, ועשרה שבקדיש תתקבל. ור"ת ש"ז גימטריא: **יצחק** עה"כ. שהשופר הוא רמז לעקידת יצחק. א"ה. אין החשבון מכוון. ויש לתקן: גימטריא: **על יצחק** עם הכולל, שהשופר רומז על עקידת יצחק. המקי"ש.

(שיירי מנחה פ' אמור)

מעלת מארי דחושבנא

שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך. הכוונה שישוב האדם בתשובה, על כל פנים באותו הלילה, שיהיה ממארי דחושבנא וכו'. ואם לא עשה כך, מי לא יירא מיום הדין הנורא, בבא ראש השנה, ולא ישוב מחמת הדין. וזהו: **"שובה ישראל"** - תיכף ומיד צריך לשוב. ולפחות **"עד ה' אלהיך"** - דהיינו **עד ששם הוי"ה** שהוא מדת הרחמים, ישב על כסא דין [שם אלהים], וזהו: **"עד ה' אלהיך"**. שלאחר זה, כבר באו העדים, ועשו מה שעשו. אבל אם המתנת לשוב עד ר"ה, ולא שבת תיכף ומיד, הוא **"כי כשלת בעונך"**. שיש הפרש בין השב במהרה, למי שלא שב עד ר"ה. שכל [אותם] ימים שחלפו ועברו מיום חטאתו, עד בא יום ר"ה, נשאר בלא שמירה, ונכשל בהרבה שגגות. הפך הצדיק שאין הקב"ה מביא תקלה על (מעשה) ידיהן של הצדיקים. וזהו: תדע, כי **כשלת** - ביני ביני בשביל אותו העון שעשית, שלא

ואמרו רבותינו ז"ל "רשעים מביאים אף לעולם" לכן
ע"י התשובה יתבטל אף, ויהיה צירוף **רפואה** שהוא
"**אף**" "**רוה**".

(בן יהוידע יומא פ"ו ע"א)

תשובת הלב

והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור
לחדש ביום הכפורים (ויקרא כ"ה ט'). ר"ת: **תשובה**
בלב. לרמזו דעיקר יום הכפורים לשוב להקב"ה,
תשובה בלב ונפש, ולא משפה ולחוף.

(נהר שלום פרשת בהר)

תפלות יוה"כ

בעשור לחדש השביעי הזה. (ויקרא כ"ג, כ"ז)
[ס"ת] בגימטריא: **תפלה** שהיא בגימטריא: **תקט"ו**.
וזה הוא שהתפלל משה רבנו ע"ה תקט"ו תפלות,
כמנין: **ואתחנן**. והנה בא ס"ת של: "בעשור לחדש
הזה" בגימטריא תקט"ו, כמנין תפלה, לרמז
לאדם להרבות תפלה ותחנה ביום הזה, שהוא יום
הכפורים. וק"ל. (מוה"ר ר' יצחק טייב בעל עה"ש).
ולענ"ד אפשר עוד לומר בהם, ס"ת: **ישרה**, שהיא
בגימטריא **תפלה**. לרמזו שצריך לכוון לבו בתפלתו
ולישר מעשיו, ולשוב לה'.

(יד שאול פ' אמור)

עצומו של יום מכפר

כי יום כפורים הוא. ס"ת **יממא**. רמז למה
שנתבאר בגמ' בפרק קמא דכריתות (דף ז' ע"א)
דיום הכפורים מכפר ביום ולא בלילה. וזהו: יממא,
לכפר עליכם.

(כף הכהן פ' אמור)

סוכות

מסר הסוכה

ג' במסרה: "כי בסוכות", "כי נר מצוה", "כי
ברחוב נלין". פירשו המפוז"ל כי שלשה דברים
דינם שוה, הסוכה ונר חנוכה ותיקון המבוי בלחי
וקורה. ששיעורם: למטה מעשרה טפחים, ולמעלה

חזרת עליו בתשובה. משא"כ אם לא התמהמת עד
ר"ה, אלא [שבת] לאלתר.

(אמרי ששון, שער הדין, פרק י"ד)

מלכויות

מלכויות כדי שתמליכוני עליכם. נראה לי בס"ד
קישור הדברים דידוע מה שכתבו המפרשים ז"ל
הטעם דלא מהני התשובה אלא לישראל ולא
לעכו"ם, כי העכו"ם הם תחת ממשלת השרים,
והמה חלקם ונחלתם. לכן נוהג בהם דין תורה,
ד"נפש החוטאת היא תמות", ולא מהני להו תשובה,
שהיא לפני משורת הדין. אך ישראל הם חלקו
יתברך, ואינם תחת ממשלת השרים, אלא רק תחת
ממשלתו יתברך, דלכן הקב"ה נקרא "מלך ישראל"
ולא נקרא "מלך הגוים", וכמו שכתב הסבא ע"ה
בפרשת משפטים (דף צ"ו ע"א). על כן מן הראוי,
כמו שהקב"ה קיים לעד, כן ישראל יהיו קיימים ולא
יכלו, ואם לא יתנהג עמהם בחסד התשובה, צריך
לכלותם בעבור עונותיהם. לכן נוהג עמהם לפני
משורת הדין, לקבלם בתשובה ומוחל להם. וזהו
שאמר: "**מלכויות שתמליכוני עליכם**" ובזה יתברר
שאתם חלקי, ואז ממילא יבא זכרוכם לפני לטובה,
שאמחול לכם, ולא אתנהג עמכם בדין תורה,
לומר: "נפש החוטאת היא תמות". ובמה תהיה
זאת המחילה לכם לפני משורת הדין, לא שתהיו
נשואים מלוכלכים בעונות, אלא תהיה ב"שופר" -
היא התשובה הרמוזה בשופר, שהוא משמעותו:
שפרו מעשיכם, ובזה יבא זכרוכם לפני לטובה.

(בן יהוידע ר"ה ט"ז ע"א)

כפור

גדולה תשובה

גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם. נראה לי
בס"ד התשובה היא: ודוי, חרטה ועזיבת החטא
במחשבת הלב. וידוע דהמחשבה מכונה בשם
"אור" וצירוף **אור ופה** הוא **רפואה** שהיא או"ר פ"ה.
ולכן: מביאה **רפואה** לעולם. או יובן בס"ד הצדיקים
מכונים בשם **רוה**, כמ"ש הרב אבן עזרא ז"ל בפסוק:
למען ספות הרוה (דברים כ"ט י"ח). עיין שם.

מעשרים אמה, פסולים. וזהו כי - י' טפחים כ' אמה. והרי הוא כמבואר.

עוד פירשו בזה ר"ת: ט' י' כ' ל' נ' ס' ע' פ' מאותיות הא"ב: טפחים יוד כשרה למעלה מעשרים נר-חנוכה סוכה עירוב פסולה. ע"כ. ועיין להרב עטרת זקנים (א"ח סימן תרע"א) קרוב לזה. ועיין להגאון חיד"א ז"ל בספר מדבר קדמות. ע"ש.

ולענ"ד יש לפרש

במה שנודע, כי הסוכה רומזת צא מדירת קבע ושב בדירת עראי. זאת אומרת כי שנות האדם שבעים שנה, הם דירת עראי כמו סוכה, וע"י זה צריך האדם לעשות עיקר מהתורה והמצוות, כי הם מועילים לו לעולם הבא שהיא דירת קבע. וזהו: "כי בסוכות" וגו' - שטעם מצות סוכה לרמוז "כי ברחוב נלין" - כי דירתו של האדם בעוה"ז היא דירת עראי, ולכן צריך האדם לעשות התורה והמצווה,

וזהו: "כי נר מצוה ותורה אור".

(מנחת כהן פ' אמור כ"ג, מ"ג)

זמן שמחתנו

יש לשאול מה טעם אנו אומרים: "זמן שמחתנו" בזה החג, יותר משאר החגים, שאנחנו מצוים לשמוח בהן כמו בזה החג? התשובה בזה, כי בעבור שישראל יצאו נקיים מהעוונות והפשעים [ביוה"כ]. ובה הזמן נמחל עון העגל, ונצטוינו בהקמת המשכן, שהוא צל עליון מצורף לזה. ועוד שהוא זמן האסיף, ואדם שמח מתבאותיו, ולכן צוה השם

שנזכור נפלאותיו, ולא נבעט, כדרך שאמר משה: "וישמן ישורון ויבעט" (דברים לב). ונניח בתינו, ונשב בצלו ר"ל בסוכה. ונודה למי שהכל שלו, ואנו מניחין הכל לעבודתו. וליטול לולב, כמו שאמרו במדרש "כמאן דנטיל רומחא, וסליק למגדלא ומנענע, ואמר: דין נצח" (ויקרא רבה ל', ב') מלבד שיש בטעם הסוכה וט' ימיה ענין גדול.

(דרשות ר' יהושע אבן שועיב תלמיד הרשב"א - דרשה ליום א' דסוכות עמ' תקי"ט)

שמחת החג

והיית אך שמח (דברים ט"ז, ט"ז). יש לדקדק, אחר שאמר: "ושמחת בחגיך", למה חזר עוד לומר "והיית אך שמח"? ועוד דהיה לו לומר: "והיית שמח" דלשון "אך" מורה על החסרון, דאכין ורקין מיעוטיין הם כנודע, וא"כ משמע שימעט בשמחה ח"ו. ואפשר שבא לרמוז לאחד ועשרים יום שגומרים בהם ההלל בחוזה לארץ. דהיינו: שני ימים ראשונים של פסח, ושני ימים של שבועות, ותשעה ימים של סוכות, ושמונה ימים של חנוכה. וסימניך:

בבט"ח. ובא הרמז: אך ימים

תהיה שמח, לקרות ההלל שלם. וגם תיבת שמ"ח, י"ל שהוא ר"ת: שבועות מצות חנוכה. ופסוק זה נאמר בסוכה, הרי ארבעה זמנים הנזכרים. ותיבת "מצות" מיעוט רבים שנים, רמז לשני ימים ראשונים של פסח [שרק בהם גומרים ההלל, ולא השאר ימי החג, מאחר], ש[רק ב]הם חובה לאכול מצה בחו"ל. וק"ל. א"ה. רמז זה ספק אצלי אם הוא מהרב המחבר או מתלמידו מוה"ר חיים הכהן זצ"ל שהיה אב ב"ד בק"ק טראבלס יע"א.

(יד שאול פ' ראה)

רמזי נסוך המים

נראה לי בס"ד מה שעושים בנסוך המים [שנותנין אותו בצלוחית של זהב, המחזקת שלשה לוגין, כמבואר בסוכה דף מ"ח ע"א] הוא רמז על התורה שנקראת **מים**, ולכן עושין זה קודם יום שמחת תורה. וצלוחית - אותיות "תצליח" או "תצליחו", דהתורה מצלחת להעוסק בה. וזהב - הוא גבורה, ומניחים בתוכו **מים** - שהוא חסד, רמז שבעסק התורה יהיה מיתוק הגבורות בחסדים, ומחזקת ג' לוגין כנגד לימוד הפשט ולימוד הפלפול ולימוד הסוד, או כנגד שלשה דורות שמחזיקים בה דכתיב: לא ימושו מפניך ומפי זרע ומפי זרע זרעך (ישעיה נ"ט כ"א). ותקעו והריעו ותקעו, רמז למיתוק הגבורה הרומזת בתרועה, בחסדים הרמוזים בתקיעה.

(בן יהוידע סוכה מ"ח ע"א)

בוראך, כי קרוב להקביל פני אביו שבשמים. ע"ש בד"ק. ודון מינה ואוקי באתרין.

(כף הכהן פ' אמור)

אתרוג

איתא בגמ' (סוכה דף ל"ז ע"ב) דמברכין על נטילת לולב, מפני שהוא גבוה במינו. ויש לדקדק בקרא נמי הו"ל לאקדומי ללולב, ואמאי אקדמיה לאתרוג? ונ"ל, מפני שהאתרוג דומה ללב, ואיתא באבות (פ"ב מ"א): איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם? ר' אלעזר אומר: לב טוב. ואיזוהי דרך רעה וכו'? ר' אלעזר אומר: לב רע. אמר להם: רואה אני את דברי ר"א וכו'. ע"ש. וכיון שהוא עיקר, לכך אקדמיה קרא. ולכן רמז: לכם ביום הראשון - ר"ת הלב, וסמיק ליה "פרי עץ הדר".

(כף הכהן פ' אמור)

סוד האתרוג

פרי עץ הדר. נוטריקון עטרת צדיק. הוא היסוד הנקרא צדיק כידוע. כי האתרוג הוא נגד העטרה שביסוד כמו שכתב רבנו [האר"י ז"ל] בשער הכוונות בדרושי סוכה. ע"ש.

ד' מינים

ודרך רמז, יש לפרש הפסוק שעל שנת י"ד ללידת האדם מדבר, דאור ל"ד שנים הוי בר חיובא ליענש בב"ד של מטה, והוא ראשון לחשבון עונות, וביום ההוא נתחייב במצות תפילין, חיובא דגברא. וזהו: "ולקחתם לכם ביום הראשון" - דהיינו ראשון לחשבון עונות. "פרי עץ הדר" - זהו תפילין שבראש כמ"ש רז"ל: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" - אלו תפילין שבראש" (מגילה ט"ז ע"ב) וזהו הדרורו של אדם, ועל ידו יראו ממנו. "כפות תמרים" - אלו רצועות שביד, שכפות על היד. "וענף עץ עבות" - אלו ג' כריכות שעל האצבע, והיינו "עבות". "וערבי נחל" - אלו רצועות שבראש, שהם נצח והוד כידוע, וערבה היא נצח והוד. וכל זה בבית דין של מטה, אבל בב"ד של מעלה, אינו נענש עד תשלום שנת העשרים, והיינו שבע שנים מתחילת י"ד עד תשלום כ'. והיינו: "ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים" - שיש שמחה שאינו נענש בב"ד של מעלה [וזה הכוונה: "לפני ה' אלוקים"]. ואע"ג דכתיב "ימים" אין לחוש אם יתפרשו דרך רמז "שנים". וכמ"ש היפה בפסוק ששת ימים תעבוד, ר"ל ששים שנה תעשה מלאכתך, ובעשרת הז', תשבות ממלאכתך, ותפנה לבך לעבודת

(מנחת כהן פ' אמור כ"ג, מ')

סוד ההדס

וענף עץ עבות. אותיות אבות בחילוף ע' בא' באותיות אחה"ע, כי ההדס הוא כנגד חג"ת שהם ג' אבות. כמ"ש רבנו [האר"י ז"ל] שם.

(מנחת כהן, פרשת אמור כ"ג, מ')

הדס בעבותו

גמ' סוכה (דף מה, ע"א) "אמר ר' אבהו אמר ר' אלעזר: כל הנוטל לולב באגודו והדס בעבותו, מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבחה, והקריב עליו קרבן, שנאמר: (תהלים קי"ח) "אסרו חג בעבתים עד קרנות המזבח". הטעם שהזכיר כאן "הדס" ולא שאר הדברים. עיין בספר אור דוד להגאון הגדול

רבי דוד יונגרייז זצוק"ל, כי הדס רומז לצדיקים, וצריך להיות גבוה מערבה - לרמז כי יש מצוה לקרב את "הערבה" שהם ע"ה, להדס, ולחברם יחד. בתנאי שאנשי הערבה בינו "שההדס" גבוה מהם, והם צריכים להתבטל בפניו, אז יש ערך לחבורם, כי ילמדו ממנו ויקלטו ריח טוב. משא"כ

אם אנשי הערבה יעמדו יותר גבוה, כלומר ירגישו את עצמם יותר גבוהים, או גם שוים. אז, אין ערך לחבור שכזה, ולא ילמדו מהת"ח כלום, לכן הזכיר באופן מיוחד את ה"הדס" כי הוא העיקר. עוד ביאר כי ההדס רומז לעינים, שרומז לת"ח ולצדיקים הדומים להדס, לשמור על העינים. ע"ש ותהנה. ועפ"ז הסביר את הכתוב (דברים לג, כח): "וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב", והיינו על דרך שבארנו למעלה, כי מטרת התחברות הבע"ב עם הת"ה, היא כדי שהם יקלטו את ריחם הטוב, ויהפכו להדסים ולאתרוגים. וזה אומרו: "עין יעקב" שישמרו את "העינים" והיו דומים להדסים הרומזים על העינים.

(קול יהודה עמ' ק')

הדס וערבה

ההדס הוא דומה לעינים. והוא ג' בדים - רמז ללימוד בתורה נביאים וכתובים כמ"ש אוריין תליתאי. ולא יפגום עינים בראיה אסורה. והערבה דומה לשפתים. והיא ב' בדים - לרמז מ"ש הרמב"ם שהדיבור נחלק לג' חלקים: אסור, מצווה, רשות. ויתרחק מחלק האסור, ולא ישתמש בשפתיו אלא ב' חלקים: המצוה והרשות.

(שיירי מנחה, פרשת אמור כ"ג, מ')

חשון

ירידת הגשמים

ידוע שהגשמים נקראים בשם שלום, וזהו שנאמר [תהלים קכ"ב ז']: "יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך", כלומר - חילך, ראשי תיבות: חתן יוצא לקראת כלה, כיון שהגיעו הגשמים שהם "שלום" לשיעור זה [של חתן יוצא לקראת כלה] שמברכים עליו [כמבואר בש"ע א"ח סימן אָפ"ר סעיף א'], אז: "שלוה בארמנותיך" - שכל אדם שקט ושאנן ונח ביום ביום הגשמים.

(בן יהוידע תענית ו' ע"ב)

עצירת גשמים

איתא במדרש רבה (פ' במדבר) [עיין במדרש שה"ש פרשה ז' אות ז' כעין זה. ע"ש] והביאו הרב פני דוד שם (פ' במדבר אות יו"ד) וז"ל: "בטנג ערמת חטים - כשם שהטבור באמצע הגוף, כך תורת כהנים באמצע התורה". ע"ש. וצריך לדקדק מה ענין "ערמת חטים" אצל "תורת כהנים"? ונ"ל, במה שאמרו [חז"ל בתענית דף ז' ח'. ע"ש] דהגשמים נעצרים בעון הדור. ואמרו רז"ל (במדב"ר פרשה כ"א אות כ"א ע"ש): "לא לן אדם בירושלים ובידו עון, דכתיב: העם היושב בה נשוא עון" (ישעיה ל"ג, כ"ד). והיינו משום דהקרבת מנחתן, נמצא דעל ידי תורת כהנים אין הגשמים נעצרים, ומצוי ערמת חטים.

(כף הכהן לקוטים דף ז"ך ע"ג)

כסלו

חנוכה

פרשת מקץ לעולם היא בשבוע של חנוכה, ושמעתי רמז משם הקדמונים ז"ל: ויה"י מק"ץ שנת"ים ימי"ם - נוטריקון: וכאשר יוחנן השמיד יונים מבית קדשנו, צוה שנדליק נרות תמניא, יתחיל מימין יסיים משמאל.

(נהר שלום ריש פרשת מקץ)

חנוכה

נראה לי בס"ד דשאלת הגמרא: "מאי חנוכה", הכי

קאמר, דהוה להו למימר "נחוכה" שהוא ר"ל "נחו בכ"ה" דנחו אז מן המלחמה, כדכתיב במגילת אסתר: "ונח בארבעה עשר", וכן אמר: "הימים אשר נחו בהם". ומשני, דת"ר בכ"ה בכסליו וכו', כלומר, לא קבעום אלא להודאה, ולא ליו"ט גמור. ואם נקראת "נחוכה" שהוא רצונו לומר "נחו בכ"ה", לשון "נחו" יורה על שביתה ממלאכה, דהוה משמע שהם כשאר ימים טובים, שיש בהם שביתה ממלאכה, לכך הפכו אותיות "נחו" לאותיות "חנו" וקראו אותו "חנוכה". אי נמי נראה לי, הכי מתרץ לה: "דתניא" וכו', שקבעו לזה ח' ימים, מה שאין כן בשאר נסים קובעין יום א', ולכן נקראת "חנוכה" ולא "נחוכה" כדי להקדים אות ח' בשמה, המורה על חידוש שלה, שעשו זכר ח' ימים.
(בן יהודע שבת כ"א ע"ב)

ברכת סימן טוב
לכבוד ידידנו הדגול בנש"ק
**הרה"ג רבי מצליח
עמוס מאזוז שליט"א**
עורך מדור "מקראי קודש"
ואחראי על אוצר הספרים
המרכזי בישיבה
להולדת הבן נ"י
יה"ר שיזכה לגדלו לתורה
לחופה ולמעשים טובים,
מתוך בריאות ונחת,
וימלא ה' כל משאלות לבו
לטובה ולברכה.
המערכת

מוסר מלכים

פרקי מוסר מאוצרו הטהור של מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א

זהירות, חבר!

אדם לחבירו - אין יום הכיפורים מכפר. תצום לא רק עשרים וארבע שעות, אלא תצום גם ארבעים ושמונה שעות, ותעשה גם ספיקא דיומא של חוץ לארץ, בכל זאת, זה לא יעזור לך, "עד שילך ויפייס את חברו" בלי זה דבר לא יעזור! ויש מסבירים יותר, מה הכוונה אין יום הכיפורים מכפר לעוונות של בין אדם לחבירו? זאת אומרת, אם אדם עבר עבירה בינו לחבירו, זה גורם שגם העבירות שבין אדם למקום, לא מתכפרות לו, הקדוש ברוך הוא יגיד לך: "תסתדר עם החבר שלך, ואחר כך תבוא תסתדר אצלי".

משכא שמעתא

הגמרא במסכת כתובות (דף ס"ב ע"ב) מספרת לנו סיפור הממחיש הרבה את גודל הענין של בין אדם לחברו. "כי הא דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא" - רברחומי היה תלמיד חכם נשוי, יש לו ילדים, היה נוסע ללמוד אצל רבא בעיר מחוזא. מתי היה חוזר הביתה? אולי היה חוזר כל ערב כמו כל האברכים? אולי היה חוזר כל שלשה שבועות כמו הישראלים? אולי היה חוזר כל ששה חודשים כמו החוצניקים? לא! הגמרא כאן אומרת: "הוה רגיל דהוה אתי לביתה, כל מעלי יומא דכיפורי" היה חוזר הביתה בערב כיפור. שנה שלימה היה יושב ולומד, ובביתו היו מסתדרים לבד האשה והילדים.

שיחה שנמסרה בערב ראש השנה. מוגשת לפניכם כלשונה כמעט מלה במלה, כדי לשמור על הניחוח המרתק, והחן המיוחד, כאילו נאמרת עתה מפי מוה"ר שליט"א.

שבוע טוב ומבורך! בעזרת ה' יתברך, השבוע הזה נזכה כולנו לחגוג חג ראש השנה, יום הזיכרון הזה. יהי רצון שנזכה כולנו להכתב ולהחתם בספר החיים והשלום, פרנסה טובה, שנה טובה ומבורכת, לכולנו.

לפני ה' - תטהרו

הפסוק אומר: "כי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם מכל עוונותיכם, לפני ה' תטהרו". המשנה (יומא דף פ"ה ע"ב) שואלת מה הפירוש: "לפני ה' תטהרו"? וכי הייתי חושב להיטהר לפני הרב?! או להיטהר לפני נשיא המדינה?! "מה זה לפני ה' תטהרו"? בודאי לפני ה' תטהרו! אלא לפני מי?! "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם". "לפני ה' תטהרו" - שלשת המלים הללו מיותרות. המשנה בסוף מסכת יומא מביאה דרשה של רבי אלעזר בן עזריה, שהפסוק בא ללמד לנו: עבירות של בין אדם למקום - יום הכיפורים מכפר, לפני ה' - עבירות שעשית ביןך למקום - תטהרו, יום הכיפורים מכפר. אבל עבירות בין

ר' דוד יוסף אומר: שהוא ישב ולמד אותה סוגיא, אחרי ארוחת ערב, ישבתי ולמדתי ולא הרגשתי אלא עד שהשמש נכנסה לי לשלחן, ידעתי שהיום הזה הפסדתי תפלת הנץ... הראש שלו שקוע! כל אחד ואחד, שבאמת זכה לטעום טעמה של תורה, יודע את זה. הנה, סיפרנו על הגמרא לפני אלף שש מאות שנה, סיפרנו על רבי צמח צרפתי לפני מאתים שנה, וסיפרנו על תלמיד חכם מתלמידי החכמים של הדור. מי שיושב באמת, וזוכה למתיקות של התורה, הוא לא מרגיש בזמן!

דמעת האשה

פה הגמרא מספרת על רב רחומי. "יומא חד משכתי שמעתא" - לא הרגיש בזמן, לקום מהר ללכת הביתה, אשתו מחכה לו "הוה מסכיא דביתהו, השתא אתי, השתא אתי" אז אשתו היתה מסתכלת מהחלון נו... נו... עוד מעט בעלי יגיע, שנה שלימה לא ראיתי אותך, התגעגעה נו... לשרת תלמיד חכם גדול, גם בעלה, וגם תלמיד חכם, מצוה כפולה ומכופלת! גם ערב יום הכיפורים! אבל הוא לא בא. אין לה טלפון שלו, אין לה פלאפון שלו כדי שתתקשר אליו. "חלש דעתה" הצטערה, ראתה שכבר נכנס החג והוא לא בא, הצטערה. "אחית דמעתיא מעינה" נפלה דמעה מהעין שלה, מהצער, בודאי דנה אותו לכף זכות, כנראה היתה לו סיבה

**הוא היה יושב ולומד בגג,
באותה שעה שירדה דמעה
מעינה, הגג איפה שישב
ללמוד התמוטט והוא נפל ומת.
רח"ל.**

בערב כיפור היה חוזר הביתה בקביעות, אשתו מכינה לו שלחן ערוך עם אוכל מיוחד, גם לקיים מצות כבוד תורה, בעלה - אדם גדול בתורה ישב שנה שלימה ועמל בתורה. וגם, "כל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי". מעדנים, שלחן ערוך מלא. אבל מה? מה קרה? "יומא חד משכתיא שמעתא" משכה אותו הסוגיא, למד, למד, למד ולא הרגיש בזמן החולף. אם אתם תתפלאו על זה, יש סיפור שסיפרו על רבי צמח צרפתי זכר צדיק לברכה שחי לפני כמאתים שנה בתנוס, כל יום אחרי שחרית היה יושב הוא והחבורה שלו ולומדים. והנה שנה אחת בערב כפור בבוקר למדו, למדו, ולמדו ולא הרגישו בזמן. כשבאו אנשי בית הכנסת לתפלת ערבית וראו את הרב לומד, אמרו לו: הרב, ערבית ליל כיפור! מה?! עוד לא הלכנו הביתה לאכול ארוחת בוקר, כבר נכנס החג?! ומספר הרב דוד יוסף רבה של הר נוף, שהוא מתפלל בהנץ כל יום. לילה אחד, ישב עם שו"ת "איש מצליח" בהלכות קריאת שמע, יש שם תשובה באמת עמוקה, אני עוד זוכר כאשר אבא כתב אותה. זאת תשובה, שהוא כתב אותה בגירסא דינקותא, בגיל ארבע עשרה חמש עשרה, ובגיל חמשים פלוס, למד כל העניין כולו מחדש, וסידר אותה מחדש. אני זוכר אחרי שגמר אותה, הוא היה שמח מאד ואמר: "אם לא כתבתי אותה עכשיו, והשארתי אותה מגירסא דינקותא, היה בה בקושי כמה גרגרים קטנים". אז

דמעה אחת, אבל מה סוף סוף הוא עומד להגיע במוצאי כיפור אחרי כיפור ערב סוכות, עכשיו לא עלינו לא עליכם מה הודיעו לה בעלה מת נפטר, ואז אוי רחמנא ליצלן כמה נחלי דמעות היא הורידה, האם נאמר שפה מהשמים הענישו אותו בגלל שאשתו הורידה דמעה, נתנו לה מן השמים עונש בשבילה, המון דמעות נשפכים לה עכשיו בשביל המקרה הזה!?

קפיידא - סכנה!

הרב שמואלביץ כותב כאן יסוד גדול מי שהוא רוא שמים יזוהר מאד מאד אומר. פה זה לא עונש בגלל שבגללו היא הורידה דמעה, אלא זה דבר אוטומט אם אדם גורם צער לחבירו, אוטומט שיקרה רחמנא ליצלן דבר מאד מצער, אם היה בתור עונש מהשמים לא היו נותנים לו כדי שהוא ימות, שבה היא מקבלת עונש הרבה יותר גדול, אלא זה אוטומט כמו מי שלקח חרב ונתן מכה רחמנא ליצלן על השני ואומר, לא רוצה להרוג אותו לא מתכוין להרוג אותו ולא מעוניין אני מתנגד שהשני ימות, אבל זה אוטומט אם לקחת חרב להכות אתה הורג אותו גם אם אתה לא רוצה, לא מתכוין לשרוף את הבית אבל מה מתכוין פה לעשות ככה איזה מדורה גדולה משובחת, אתה לא יכול לתפוס את האש, האש הולכת ושורפת בניגוד לרצונך. היות שאשתו של רב רחומי הצטערה, אוטומט זה גרם, שבעלה נפטר. רבותינו מלמדים אותנו: "לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו", "יהא זהיר!" לא כאשר הוא רואה שיש בידו כח, ירמוס ויטרון, לא! יהיה זהיר!

פנינה לשם שמים נתכוונה

בא נראה עוד קטע אחד, מי שרוצה ללמוד מוסר, ילמד קצת מוסר. אנו קוראים בהפטרה של יום ראשון של ראש השנה: "ויהי איש אחד מן הרמתיים צופים מהר אפרים, ושמו אלקנה בן

שלא היה יכול להגיע, לא היתה לו אפשרות לשלוח שליח, ולהגיד שהיום הוא לא יכול להגיע, ודאי שיש סיבה. אבל היא בן אדם, הצטערה והורידה דמעה. הגמרא מספרת: "הוה יתיב באיגרא, אחית איגרא מתותיה, ונח נפשיה" הוא היה יושב ולומד בגג, באותה שעה שירדה דמעה מעיניה, הגג איפה שישב ללמוד התמוטט והוא נפל ומת. רח"ל.

מה הרויחה האשה!?

הרב חיים שמואלביץ זצ"ל היה ראש ישיבת מיר בירושלים. סיפרתי לכם פעם, סיפר לנו הראשון לציון הרב שלמה עמאר שליט"א: שהרב שמואלביץ במלחמת ששת הימים, היה יחד עם משפחתו ותלמידיו וכולם ירדו למקלט, הפצצות מהירדנים תך תך זורקים על ירושלים, ואנו אנחנו היהודים התמימים שמענו בקולו של האפיפיור שאמר, בירושלים נלחמים רק בנשק קר, אבל הם - לערבים מותר הכל מותר לך שרוי לך, פצצות פצצות היו יושבים במקלט. פתאום קמה אשה אחת וזעקה "רבנו של עולם בעלי עזב אותי עשרים שנה עגונה, אני מוכנה למחול לו מחילה גמורה, אבל אני מבקשת ממך רבון העולמים גם אתה תמחל לבניך מחילה גמורה, ותתן לנו את הנצחון ותשמור עלינו" תפלה פשוטה מאשה פשוטה. קם הרב שמואלביץ ואמר, רבותי המלחמה הסתיימה לטובת עם ישראל, נשאר רק עוד דברים טכניים זה הכל, הקדוש ברוך הוא קיבל את התפלה הזאת, הקדוש ברוך הוא כבר כתב וחתם אותנו לטובה, תפלה תמימה מאשה תמימה מהלב, רבנו של עולם אני מוחלת לבעלי ואני מבקשת גם אתה תמחול לנו. זה ר' חיים שמואלביץ אומר קושיא עצומה כאן בקטע הזה של הגמרא, אם נאמר שהגמרא התכוונה פה לומר לנו שרבי רחומי נענש בגלל שבגללו ירדה דמעה מעיני אשתו, נענש?! זה באמת עונש בשבילו?! זה עונש בשבילה! על שהוא לא הספיק להגיע הורידה

זה לא עונש בגלל שבגללו היא הורידה דמעה, אלא זה דבר אוטומט אם אדם גורם צער לחבירו, אוטומט שיקרה רחמנא ליצלן דבר מאד מצער.

היה אלקנה נותן לה מנה אחת אפים, חתיכה גדולה של שתיים, כל כך היתה השניה מכעיסה אותה, עד שלא היה לה עוד לב לאכול, אין לה חשק לאכול. "ויאמר לה אלקנה אישה, חנה למה תבכי, ולמה לא תאכלי, ולמה ירע לבבך, הלא אנכי טוב לך, מעשרה בנים" - לשניה יש עשרה בנים, לה אין כלום. אני שוה לך יותר מעשרה בנים, אני אוהב אותך יותר מכל עשרה בנים שלי. כך היה מעודד אותה. לכאורה, אנחנו נחשוב על פנינה הזאת, איזו אשה רשעית הרי גם בלי שתדבר כלום, חנה שאין לה ילדים, זה דבר שכואב. והיא תוסיף עוד נפט על האש, בנזין על האש. למה? מה אנחנו יכולים לקרוא, לומר ולחשוב? אכזרית! רעת בליעל! באה הגמרא במסכת בבא בתרא, בלימוד שלמדתם החודש הזה, ואתם נבחנים עליו בעזרת ה' בערב ראש השנה - "פנינה לשם שמים התכוונה!" רבותינו מגלים לנו,

שפנינה לא היתה חס ושלום רעת לב, לא התכוונה חס ושלום להרגיז אותה, אלא ראתה אדישות אצל חנה! נו... ה' לא נתן לי ילדים, אין מה לעשות! אין מה לעשות! לא, אל תחשבי שאין מה לעשות, התפלה יכולה לשנות את הכל מרעה לטובה.

על דמעות לא דברתי

מִרְן רֵאשׁ הִישִׁיבָה שְׁלִיט"א, סיפר פעם על רבי בונם מפשיסחא שלפני שנעשה אדמו"ר, הוא היה חסיד של החוזה מלובלין ור' בונם היה עשיר גדול, וכל שנה מגיע לפני ראש השנה, לבית החוזה מלובלין עם עגלה רתומה לארבעה סוסים, עגלה גדולה מליאה שקי תפוחי אדמה, ירקות, פירות וכל טוב ה'. בא עם שני פועלים והם החלו מורידים את הכל למחסן, ואחר כך נכנס לאדמו"ר לבקש ברכה, נותן תרומה כמה עשרות או מאות זהובים, ויוצא. שנה אחת החוזה אמר לו: "אני רואה ברוח הקדש,

ירוחם בן אליהוא בן תוחו בן צוף אפרתי. ולו שתי נשים שם אחת חנה, ושם השנית פנינה" - כנראה חנה היתה ראשונה, לא ילדה ילדים, אז הוא נשא שניה השניה פנינה. "ויהי לפנינה ילדים, ולחנה אין ילדים. ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה, להשתחוות ולזבוח לה' צבאות בשילה, ושם שני בני עלי חפני ופינחס כהנים לה'. ויהי היום, ויזבח אלקנה, ונתן לפנינה אשתו, ולכל בניה ובנותיה מנות. ולחנה, יתן מנה אחת אפים, כי את חנה אהב, וה' סגר רחמה" - היה אלקנה נותן מהקרבת לפנינה חתיכה גדולה, שתחלק אותה לכל הילדים שלה, כמה ילדים היו לפנינה? עשרה ילדים. לחנה מסכנה, אין לה ילדים. ואלקנה היה נותן לה מנה כפולה פי שתיים משל פנינה, כדי לשמוח אותה קצת. "וכעסתה צרתה גם כעס, בעבור הרעימה, כי סגר ה' בעד רחמה" - רש"י כותב: "גם כעס - כעס אָחַר כַּעַס, תְּמִיד, לְכַךְ נֹאמַר:

"גם כעס". היתה אומרת לה כלום קנית היום מעפורת לבנך הגדול, או חלוק לבנך קטן, היתה מרגיזה אותה נו... בואי נלך לקניות, ודאי שהיו באים כל מיני אנשים למכור, היום באים בן פורת יוסף מליונים לירושלים, יש אנשים מנצלים את

ההזדמנות הזאת כיריד, למכור

כמה שיותר בגדים, מאכלים, ממתקים. פנינה הולכת ורואה איזה מחיר זול, עשרה זוגות נעליים היא קונה, עשרים חולצות היא קונה, עשרים חליפות- היא קונה לכולם, בכל המידות. חנה מצטרפת, מה היא תשב ככה בבית, היתה הולכת איתה. נו... חנה נו... מה הקמצנות הזאת? תקני גם את משהו לבן שלך, איזו חליפה יפה תתאים לבן שלך, תקני לו! נו תקני קצת סוכריות לבן שלך, קצת עוגיות. יותר ממה שהיה כואב לחנה שאין לה ילדים פנינה היתה מחממת אותה, כמו שרש"י מביא: "וכיעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה" כאן הנביא אומר שפנינה התכוונה כדי להרעים. כי סגר ה' בעד רחמה, "וכן תעשה שנה בשנה, מדי עלותה בבית ה', כן תכעיסנה. ותבכה ולא תאכל"

שקל אחד, חצי הרווח בשבילו, ראו שהוא מכניס להם כל חודש עשרות אלפים, הסכימו. בפסח חזר לאדמו"ר שלו, עם עגלה רתומה לששה סוסים, עגלה ענקית שחסמה את כל הדרך, מליאה כל טוב ה' - במצות, ביינות, בפירות ושקית גדולה מליאה מטבעות זהב. נכנס אל החוזה, האדמו"ר הסתכל על הפנים שלו, ואמר לו: "על דמעות, לא דיברתי! על דמעות לא דיברתי!" אני מבין אותך, אתה באת להראות לי איך ברוך ה' עברה עליך שנה טובה, אתה חושב שאני טעיתי, לא, אבל אתה בין ראש השנה לכיפור, הלכת והתבודדת, ישבת ובכית והתפללת והתחננת. הקדוש ברוך הוא לקח את הגזר דין לרעה, וקרע אותו. קיבלת גזר דין לטובה, על דמעות לא דיברתי!

כחה של תפלה

פנינה רואה את חנה, איך היא אדישה. ואומרת: "טוב, מה לעשות? אין ילדים! אין ילדים!" הגעת עד למקום הזה, עד לבית ה' שילה, קומי! התפללי! אז היא היתה מכאיבה לה, כדי שתקום להתפלל. רש"י כאן מסביר: בעבור הרעימה - שתתאונן. ורבותינו אמרו: בעבור הרעימה - שתתפלל, ולשם שמים נתכוונה. אחרי שעקצה אותה הרבה, "ותקם חנה, אחרי אכלה בשילה, ואחרי שתה, והיא מרת נפש, ותתפלל על ה', ובכה תבכה" דמעות! "ותדר נדר ותאמר, ה' צבאות, אם ראה תראה בעני אמתך". מה אומרת חנה? "אם ראה תראה" - רבותינו דרשו בגמרא, שאמרה - רבונו של עולם! אתה חייב לתת לי ילד כביכול אין לך ברירה, אם אתה רוצה לתת לי בטוב? בסדר. ואם לא "תראה" מה אני אעשה, ואני אגלה מה אני אעשה, אני לא עושה דברים מתחת השלחן. כתבת, רבונו של עולם בתורתך, "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע" - אז אני אלך ואסתתר בפני בעלי, והוא יביא אותי למשכן, ויתנו לי לשתות מי המרים המאירים,

שעומדת לעבור עליו, (לא עלינו לא עליכם) שנה קשה מאד". אמר לו ר' בונים: "כן?! אומר לו: "כן, ולא זו בלבד שלא עומד להרויח, אלא שכל כספו כולו ילך, ולא יישאר לו ממנו כלום". מה עשה? הגיע הביתה, ואמר לאשתו: "השנה מראש השנה עד כיפור, אני לא בבית. האדמו"ר אמר לי כך וכך, יש רק אפשרות אחת להציל את המצב, להתפלל מכל הלב". "תלך להתפלל! יותר טוב שתלך להתפלל עשיר, ממה שתלך ותתפלל אחרי שתהיה עני", אמרה אשתו. עזב את הבית, נכנס לאיזה כפר שלא מכירים אותו, התבודד עשרה ימים, תענית דיבור, תפלות, בכיות, עשה את עשרת הימים האלה קדש קדשים לה'. חזר הביתה לסוכות, אחרי סוכות, אמר: אני לא אתעסק בשום עסק, לקח את כל הכסף שלו, שם אותו בבנק. בזמנו לא היה מה שקרה בשנים

שלנו, אנשים שהפקידו כספים בבנק באמריקה, פשטו את הרגל, לא יודע כמה עשרות בנקים, במשך השנה הזאת רחמנא ליצלון, בשבוע האחרון חמשה בנקים פשטו את הרגל אנשים

שהפקידו אצלם את הכסף, נבלע, כמו מומון של קרחת. בזמנו, לא היה המצב כזה. אמר, לפחות הכסף הזה יהיה שמור, הלך ושם מודעה בעיתון "מי רוצה מנהל עבודה חריף, חכם, פיקח". הזמינו אותו איזו חברה, כתב איתם חוזה, לחודש אחד לדוגמא נגיד חמשת אלפים דולר. הכניס להם המון כסף, אמרו לו אנחנו מצאנו שאתה בסדר, עשינו נסיון, מסכימים להמשיך. אמר להם: לא, אתם רוצים להמשיך? עשרים אלף דולר לחודש! מה זה עשרים אלף דולר?! אף פעם לא שמענו אדם שרוצה משכורת פי ארבע. אמר להם, לא רוצים לא צריך! אבל הם ראו כמה הוא הרויח להם באותו חודש, הסכימו. "בוא נכתוב חוזה לשנה" "לא! חוזה לחודש אחד", "מה זה?! כל חודש עוד פעם משא ומתן?!" "זהו! אתם לא רוצים, לא צריך", בסדר, חודש הבא ביקש יותר, חודש שלאחריו ביקש יותר, אח"כ ביקש להיות שותף, בלי להכניס

האדמו"ר הסתכל על הפנים שלו, ואמר לו: "על דמעות, לא דיברתי! על דמעות לא דיברתי!"

ואני נקיה! חס ושלום לא עשיתי שום עבירה! אתה הבטחת- "ונקתה ונזרעה זרע!" ואז אתה לא יכול לכתוב בתורה, משהו ולא לקיים. אתה חייב כביכול לתת לי בן. אם כן, רבונו של עולם! למה? למה? למה שאני אעשה ככה, שאכריח אותך כביכול לתת. נו... תן בטוב. מתפללת, דומעת, לא יכול להגיד את המלה "מאיימת". כל הדרכים היו כשרות לה, בשביל שתזכה לבן. ולא זו בלבד, גם מתפנקת, "וזכרתני, ולא תשכח את אמתך, ונתתה לאמתך זרע אנשים" - ודאי הבחורים זוכרים מה שהגמרא אומרת במסכת ברכות, לא רוצה אותו גבוה מדי - זה בולט מדי. לא רוצה אותו טפש מאד - שלא אצטרך לחזור לו כמו רבי פרידא ארבע מאות פעם. "זרע אנשים" - זרע המובלע בין אנשים. ולא הסתפקה בזה אלא גם מבטיחה דורון, "ונתתיו לה' כל ימי חייו" - רבונו של עולם! לא תמצא מי שיעשה דבר כזה, אני מוכנה לתת את הבן שלי, ישב ויעסוק בתורה "כל ימי חייו", "ימי חייו" - הימים, "כל" - לרבות הלילות. אני מוכנה רבונו של עולם, לא כדאי לך? והפסוק כאן כתב את התמצית של הדברים, אבל "והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה'" -

עוד מתפללת, ועוד מבקשת, עוד מתחננת, הפסוק אומר לנו בהמשך "ויהי לתקופות הימים, ותהר חנה ותלד בן, ותקרא את שמו שמואל כי מה' שאלתיו" - יש במדרש, רש"י או אחד המפרשים מביא את זה שהיתה בת קול

מכריזה כל יום ואומרת "עומד להיולד בן גדול, חשוב ויקר, וקוראים לו שמואל". כל אשה ואשה שהיתה יולדת באותם ימים, קראה לבן שלה שמואל. אחרי שגדל וראו את ההתנהגות שלו, אמרו - לא, זה לא שמואל שדיברה עליו הבת קול. עוד אחד, לא זה! עוד אחד, לא זה! עד שהגיע שמואל האמתי "משה ואהרן בכהניו, ושמואל בקורא שמו" - שמואל שקול כנגד משה ואהרן.

העונש של פנינה

אבל בואו נמשיך, בפסוק שאנחנו קוראים

עולם הבא שלי, לא מקבלים אותו בקלות, קשה! עולם הבא דבר קשה כדי להשיג אותו, מוטב להתבייש.

שני בנים, מתו לפנינה לא עלינו ארבעה. כאשר נולדו לחנה ארבעה ילדים, כבר לפנינה מתו שמונה. כאשר נכנסה חנה להריון החמישי, ידעה פנינה ששני הילדים האחרונים עומדים

למות, באה השתטחה, עשתה השתחוויה בפישוט ידים ורגלים לחנה, בבקשה! תתפללי עלי! היית עקרה, התפללת וזכית ברוך ה' כמה ילדים. התפלה שלך מתקבלת אצל הקדוש ברוך הוא, תתפללי עלי! כמה חנה והתפללה עליה, ונשארו שני הילדים האלה של פנינה בחיים, ונקראו על שמה של חנה, בזכות התפלה שלה נשארו. "עד עקרה ילדה שבעה, ורבת בנים אומללה" - שוב, הגמרא מעידה: ש"פנינה התכוונה לשם שמים" אבל, סוף סוף היא הכאיבה, היא ציערה, היא עשתה צער לחנה, ולכן אלו היו התוצאות! היו לה עשרה

ילדים, לא עלינו נשארו שנים, בזכות התפלה של חנה. אדם קצת יחשוב, אצל העולם היום, העולם הנאור, זה יש לו מלים כמו מסמרים, יודע לענות, מי שפגע בו - יודע איך להכאיב לו, איך לצער אותו, איך לענות לו, כח וגבורה נתן בהם. "הבל הבלים אמר קהלת, הבל הבלים הכל הבל". צריך להיזהר! להיזהר מלצער אף אחד. אם לא שההלכה מתירה לנו בכדי שהתלמידים יתקדמו, שמוותר לנו קצת לנענע אותם, היה אסור לנו להגיד מלה!

מוטב להתבייש בעולם הזה

כשהייתי ילד בגיל שש עשרה, הייתי קורא בספר תורה בבית הכנסת "זרע יצחק", על שם מורנו הרב רבי יצחק לומברוזו. הייתי קורא שמה בספר תורה בשחרית בשבת, היה איזה יהודי אחד כהן, אני עוד זוכר את השם שלו, דיבר בזמן ספר תורה, למרות שהייתי צעיר בגיל שש עשרה אבל היו קוראים לי 'הרב של בית הכנסת' גערתי בו, אמרתי לו: קוֹרָה! תשתוק! ספר תורה! כמובן שתק. אחרי שיצאתי, לבי הכה אותי,

ביום ראש השנה כל הדברים האלה עולים על כף המאזנים, ה-כ-ל, מה שדיברת, מה שעזרת, לטוב, ולהיפך חס ושלום.

גרמתי וביישתי אותו ברבים. כדי שהוא לא ידבר, אני חייב להפסיד את העולם הבא שלי? היתה לו חנות מכולת, הייתי יכול ללכת אליו לחנות, ולהגיד לו: "אני מבקש ממך מחילה". אבל אמרתי, אני ביישתי אותו ברבים, אני יסגור איתו בחנות בארבע עינים!? האם באמת הקדוש ברוך הוא ימחל לי? אמרתי, לא! אני צריך לבקש ממנו ברבים, כמו שכתוב בגמרא ביומא וברמב"ם "באותו מקום, באותו פרק" שבת הבאה, העלו אותו כהן, השארתי ספר תורה סגור, לא פתחתי. ואז דיברתי איתו בקול: "אני מבקש ממך מחילה, על מה שאמרתי לך שבוע שעבר". אמר לי: מחילה, מחילה, מחילה. פתחתי ספר תורה, ובירך, וקראתי. ידעתי שיעשו מהמלים שלי מעדנים, אמרתי: שיעשו מעדנים, אבל אני לא מוכן להפסיד את העולם הבא שלי,

מוטב לי להפסיד בוושה בעולם הזה, ולא אפסיד עולם הבא. פגש אותי מישהו בדרך אמר לי, הייתי בחנות של פלוני, ושמעתי שמה כמה אנשים, זה שואל, מה קרה לו לרבי צמח שבא לבקש מחילה? השני אמר לו, הדברים הגיעו לאבא שלו, ואבא שלו נתן לו על הראש. ואז, זה מה שגרם לו לבקש מחילה. השני אמר לו, לא, התבונן במה שאמר והבין שהיה לא בסדר. ידעתי שיעשו דיון, יעשו מעדנים כמו שאמרתי, אבל מה איכפת לי, אני רצייתי להציל את העולם הבא שלי, עולם הבא שלי, לא מקבלים אותו בקלות, קשה! עולם הבא דבר קשה כדי להשיג אותו, מוטב להתבייש בעולם הזה ולא להתבייש בעולם הבא. אני אמרתי על יד כולם: "מבקש מחילה על מה שאמרתי לך". בחורים יקרים! תיזהרו שלא לצער אף אחד, כאשר אתה צריך לעמוד על דעתך, העובד הזה הוא לא מתאים, תגיד לו: "אדוני לא נראה לי שאתה מתאים". תעמוד על דעתך, לא פירושו בעל כרחך תקבל אותו, אבל לא תגיד לו מלים לא טובות, אל תעליב, אל תרגיז, אל תעקוץ.

לקחת מוסר

"עד עקרה ילדה שבעה, ורבת בנים אומללה" כמה מוסר צריך לקחת מזה, אבל לפני המוסר, אדם צריך לעבוד שיהיה לו יראת שמים. אם אין יראת שמים, קָתוּב! אז מה אם כתוב?! אבל אחרי שאדם משתדל לעבוד על יראת שמים, ידע שאין שום ויתור, הכל כתוב, הכל חתום, על הכל אתה תשלם. לא תוכל לקחת מהחנות אפילו קופסת גפרורים בלי כסף, לטוב ולמוטב. תיזהר! הפה, הפה, הפה הזה יכול להביא אותך לעולם הבא, יכול להביא אותך לחיי אושר בעולם הזה, חוץ מהעולם הבא, - "עד עקרה ילדה שבעה", וחס ושלום חס ושלום "ורבת בנים אומללה", תמיד תשתדל.

מדה כנגד מדה לא בטלה

שמים! רחמנא ליצלן! המון פעמים, הרב יורם חזר על הסיפור הזה, מפני שזה סיפור שהוא מכיר אותו מהחיים. הרב דקל שיבדל לחיים ארוכים, הספר הראשון שלו שהדפיס "וספרתם לכם" לקח את המחברת חידושים של הבחור הזה, והדפיס אותם בסוף הספר.

בְּנֵי! שימו לב, אל תרגיזו מישהו, אל תגרמו למישהו צער שינה, אל תגרמו למישהו אונאת דברים. "הכל צפוי, והרשות נתונה, ובטוב העולם נידון. הפנקס פתוח, והיד כותבת, וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה". "אין שכחה לפני כסא כבודך" - ביום ראש השנה כל הדברים האלה עולים על כף המאזנים, ה-כ-ל, מה שדיברת, מה שעזרת, לטוב, ולהיפך חס ושלום. תשתדלו, הקדוש ברוך הוא נתן לנו מקלט, פתח הצלה להתחרט ממה שבינך ובין המקום, לבקש סליחה מחבר. אבל זה לא מספיק לבקש סליחה, צריך אחרי הסליחה מהחבר, צריך וידוי, צריך חרטה, צריך קבלה לעתיד. נשאר לנו בסך הכל כמה ימים, אל תחכו לרגע האחרון! אולי נשכח? אולי לא נספיק? עכשיו! עכשיו! זה הזמן! נחפשה דרכינו ונחקורה, ונשובה עד ה'! 'ה' אל רחום וחנון, ארך אפים ורב חסד ואמת, נוצר חסד לאלפים, נושא עון ופשע וחטאה ונקמה".

המשגיח הרב יורם שיהיה בריא, חוזר בשיחות שלו המון פעמים, על בחור אחד שהיה לומד אצלנו, לפני כעשרים שנה. באמת, אני מעיד עליו, היה בחור טוב, בחור מצויין, בשיעור ג' לא יודע למי התחבר, ירד, ירד, ירד, עזב את הישיבה, היה בחור ביישן, טוב, אבל רחמנא ליצלן מי שעוזב ישיבה, הסיכויים שלו כדי שימשיך להיות בחור טוב, להיות ירא שמים, הם מעטים. יום אחד פגש אותו אחד מהבחורים שלנו, בירושלים. שאל אותו: "מה אתה עושה?" "עושה את הכל" מותר לך, שרוי לך, מחול לך, טוב לך ככה?! בוא נלך ל"אור החיים" הישיבה של הרב אלבז. לקח אותו, ראה שמה איך בעלי תשובה שהיו בעולם השני, בעולם החושך, איך אוזרים כחות ועוזבים את כל העבירות, ובאים ונדבקים לתורה. התלהב! טוב, בסדר, אני אכנס לפה, ואני יפתח דף חדש. אבל - יש יצר הרע שאמר לו "עוד יומיים, תעשה טיול טוב, תגמור את ההנאות מהעולם הזה, ואחר כך תיכנס לתורה, קדש קדשים הוא לה". התחנן על נפשו לאותו חבר: "תן לי יומיים" אמר לו: מלה זה מלה, אחרי יומיים אתה חוזר לכאן ללמוד. אני עוד זוכר, זה היה אחרי שבועות, הגעתי לישיבה, אני רואה קבוצה של בחורים בחוץ. מה קרה? ענו לי: "פלוגי אתה עוד זוכר אותנו", "כן אני זוכר אותנו, כמה נאנחת עלינו". פלוגי, לא עליכם לא עלינו, הלך בתאונת דרכים. מה?! כן! וסיפרו לי את הסיפור, שאמר: עוד יומיים נעשה טיול, והלך לאותו טיול, הלך ולא חזר. יצר הרע ידע שמאותו טיול לא יחזור, ורימה אותו על זה, בכדי שיוכל לקחת את נשמתו, בתור מי שלא זכה לחזור בתשובה. אבל מה נקודת הסיפור, הבחור הזה שכר אוטו, הוא ועוד שנים, ורחמנא ליצלן בהתנגשות עם אוטו אחר, התרסקו עד הסוף, עד שהוצרכו לגרד אותם מהמושב. וסיפר המשגיח הרב יורם, שלפני הטיול הזה, בחודש או בחודשיים, ערכו הבחורים האלה טיול באותו אזור, והחליטו להתלוצץ על הנהג, עוד ועוד, הנהג היה סבלן, עד שהתפוצץ, לא היה יכול עוד לסבול! אמר להם: "עוד מלה ואני אסתובב ואחזיר אתכם בחזרה לירושלים לא תשלמו לי! שלא תשלמו לי! ובאותה פינה שהם הגיעו לשיא, שפוצצו והרגיזו אותנו, באותה הפינה לא עלינו לא עליכם התרסקו! דין

ברכת סימן טוב
ומזל טוב לכבוד
הרה"ג רבי שלמה
מועלם שליט"א
ראש מכון הסת"ם "יד רפאל"
ומח"ס יריעות שלמה ג"ח
לרגל נישואי בתו מב"ת
יה"ר שיזכו לבנות ביתם על אדני
התורה והיראה. ויזכו לעושר ואושר
בנים ובנות ורב נחת. אמן.
המערכת חברי המכון

נקודת אור

נקודה קטנה של אור גדול

במה מבינים "בְּלִיַּפְתִּים"

וחץ הלא הוא ישר!

לאחר ששילם במיטבא עבור הלולב נפנה הוא לחפש אתרוג כלבבו, הלא אתרוג דומה ללב. לוקח הוא את האתרוג הופכו על פניו ועל צדדיו ובודק שאין בו עלים (תוריק בלערבי, בליטלך בל"א), ואין בו נקודות שחורות אפילו כאלו שצריך זכוכית מגדלת לראותם, אם כבר - אז כבר.

שילם ר' שמעון על האתרוג טבין ותקלין, אסף אל חופניו גם הדסים מהודרים וזוג ערבות ופנה לביתו שמח וטוב לב.

עם שחר יו"ט ראשון, קם מיודענו משנתו לקח את הלולב והאתרוג, ופסע מעדנות לבית הכנסת כששמחה של מצוה על פניו, כלום קלה היא בעיניכם מצות ארבעת המינים?! לאחר תפילת שחרית מרוממות כדת היום, פנה לסוכת בית הכנסת ליטול שם לולב כדברי רבנו האר"י בהתרגשות ובהתרוממות

הרוח. בשובו לבית הכנסת מה מאד כאב לבו לראות כמה וכמה בעלי בתים עומדים בתור ליד התיבה לברך ולנענע על הלולב של בית הכנסת. אה! "בְּלִיַּפְתִּים" של ממש, הרהר בלבו, כך מתיחסים למצוה דאורייתא, בושה! ומה עם הנענועים שבהלל, עליהם אמרו בגמ' שיירי מצוה מעכבים את הפורענות. ומה עם ההושענות, והלא

הרה"ג ר' רפאל בן מוהרי"ץ מאזוז שליט"א
ר"מ בשיעור ג' ישיבה גדולה

סובב הולך לו ר' שמעון סחור סחור בין דוכני ארבעת המינים. מכל עבר נשמעות קריאות שונות: לולבים עם "קורא" לולבי דרי מהודרים, אתרוגים עם פיטם (פיטם מלעיל שישמע מצלצל), אתרוגי חזון איש, אתרוגים תימנים, אתרוגים מרוקאים, ערבות עם לבלוב, הדסי נוב, הדסי גבעון...

אברך משי הוא ר' שמעון מן הללו שאין הפרטה

מצויה בכיסם כ"כ, אך על מצוה כזו הוא לא יוותר, מקמץ הוא בגבינה ובקוטג', אבל בארבעת המינים אינו מקמץ. הרי זו מצוה דאורייתא (מְצוּה דאורייתא בלע"ז).

וכך מתהלך ר' שמעון בשוק, ומחפש את המהודר ביותר. לוקח לולב הדומה

לשדרה עם קורה כמנהג אבותיו, נאה ומפואר. ואם כבר משלמים, אז לא יזיק לבדוק אם הלולב ישר כפלס וכאמת הבנין. אמנם בגמ' ובש"ע כתוב לולב הדומה למגל פסול, וזה רחוק מאד מלהדמות למגל, "בכל אופן כדאי להחמיר" הוא מחשב בלבו, נו נו... ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר, שהרי רב אחא בר יעקב אמר שהלולב כחץ הוא בעיני השטן,

זקנים בעירנו, שמיימיהם לא קראו ק"ש כהלכה!
 "התבונן נא וראה", המשיך ר' יהודה בדבריו,
 "הבעלי בתים הללו, שזלזלת בהם, קיימו את מצות
 נטילת לולב בלולב של בית הכנסת ע"י מתנה ע"מ
 להחזיר, ויצאו ידי חובה לכתחילה ממש! נכון אין
 כאן חביבות למצוות, הם גם הפסידו את הנענועים
 בהלל, וההקפות שבהושענות, את ה"שיירי מצוה".
 אבל אתה ידידי את עיקר המצוה לא קיימת כהוגן,
 ויצאת ידי חובה רק בדיעבד! אז אמור לי האם
 כך מתיחסים למצוה דאורייתא?, אכן כן מצוה
 דאורייתא."

עתה לך לך אל אותם בעלי בתים פשוטים
 ותמימים ובקש מהם שילמדוך כיצד לקרוא ק"ש
 כהלכה, ואתה תלמדם לא לחסוך כמה גרושים
 לקניית לולב ומיניו, ותצאו שניכם נשכרים!

בטוב צדיקים תעלוץ קריה
 ברכת מזלא טבא וגדיא יאה וסימן טוב
 שפע ברכות ואיחולים לכבוד ידידנו רם
 המעלה

הרה"ג רבי דוד ישעיה שליט"א

ראש ישיבת "ברכת ה'" נתיבות
 לרגל נשואי בנו המצויין החתן המפואר
 מבחורי הישיבה

ר' כי טוב ישעיה ה"ו עב"ג מב"ת

יה"ר שיזכו לבנות את ביתם על אדני
 התורה והיראה, ויזכו לבנים ובנות,

עושר ואושר ונחת, ותשרה השכינה בביתם
 לעד. אמן.

כתבו המקובלים: מי שאין לו לולב לא יקיף, נו... מה
 מבינים "בליבתים" בערכה של מצוה דאורייתא.

תפלת מוסף כבר הסתיימה, אך המראה שצבט
 את ליבו בכאב, לא חלף, לא יכול היה שלא לשוח
 ע"ז עם חברו ר' יהודה "ראה", אמר ר' שמעון,
 "איזה זלזול וחוסר הערכה יש כאן למצוה מן
 התורה", "מבין אתה", אמר, וידו התנופפה אל
 על, "אין זו מצווה דרבנן או יסוד נביאים או מנהג
 נביאים, דאורייתא ממש!" ר' יהודה הנהן בראשו
 ואמר: "בהחלט! מצוה דאורייתא, ראויה היא
 להתיחסות מתאימה", "אך..." הטעים ר' יהודה
 כשחיוך עגמומי פושט על פניו: "אך מה נשתנתה
 מצוה דאורייתא זו, ממצוה דאורייתא שקיימת
 היום ועליה לא הקפדת כלל!!! והלא מבין אתה
 בערכה של מצוה!"

"מדוע תאמר כך", התרעם ר' שמעון המופתע,
 "איזו מצוה רמסת?"

"איזו מצוה?! מצות ק"ש. כן, מצות ק"ש גם
 היא דאורייתא לכל הפוסקים, ומדוע לא דקדקת
 לקוראה כהלכה?"

ח"ו! ודאי דקדקתי! זעם ר' שמעון.

נכון, חשבת שדקדקת, אך לא דקדקת. חזרת על
 כל מלה פעמיים, והעלית חרס בידך. הלא אמרת:
 "שמע ישראל" כשהשי"ן בשוא נח, ושכחת מה
 שכתב מרן: "לא יניד הנח". עוד אמרת: "ואהבת"
 "ושננתם" "ודברת" וכהנה וכהנה - מלעיל, והפכת
 את כוונת הדברים. אמרת: "וקשרתם לאות על
 ידכם", הדלת בסגול, כאילו שמניחים תפילין
 בשתי ידים. החי"ת והעי"ן מה איתם? והוא"ו
 והטי"ת והצד"י והקו"ף, כפי שאמרו אבותיך, מאן
 דכר שמיהו. ונאלצת לסמוך על ר' יוסי שאמר
 קרא ולא דקדק באותיותיה יצא. יכולני להעיד על

דעת תורה

תנורו

של "טכנא

(ע"פ הגמרא ב"מ דף נ"ט רע"ב תנורו של עז)

הפולמוס סביב השימוש ביו"ט בכיריים המותקנים בתנורי

ערב התקדש חג, חג המצות חג הגאולה, השלחן ערוך, הקערה מוכנה, וכולם עטויים בבגדי חג נאים. בבתי ישראל כבר עומדים הכן על הכיריים תבשילי החג, לקיים בהם בהידור "שלחן ערוך". את מטעמי סעודת היום יכינו הכל בבוקרו של יום, כשאת הלהבות הנוספות הנדרשות ידליקו כהלכתם בהעברה "מאש לאש", כפי המתכונת שנה בשנה. אלא שפתאום שמועה פשטה "אסור להשתמש בכיריים ביו"ט אפי' בהעברה מאש לאש". מנגנון מיוחד שהותקן בתנורים החדשים שיוצרו החל משנת תשס"ד, הוא המקור לאיסור השימוש. המנגנון שנועד לסגור את יציאת הגז בשעת דליפה כשהגז נכבה ע"י רוח וכדו', פועל ע"י חשמל, שהוא דבר האסור ביו"ט.

הבלבול שרר האמנם אסור הדבר או שמא ספק בעלמא שהתעורר, ובכלל לדידן הספרדים אולי אין לחוש כלל. החג נכנס בעוד שישנם שאלתרו איזה פתרון זמני לחג הפסח, והיו כאלה שפשטו לעצמם שאין איסור בדבר.

כעת לקראת החגים והמועדים הבעל"ט, אנו זוכים להגיש לפניכם מאמר נרחב ומנומק בדין השימוש בכיריים אלו ביו"ט, דעת תורה צרופה מאת מרנן ורבנן שליט"א.

את המאמר כתב הגאון ר' חיים ברגיג שליט"א ר"מ בשיעור ג' ישיבה קטנה, ומח"ס שו"ת באר

מים חיים, באורך וברוחב מתוך משא ומתן הלכתי עמוק ויסודי עם מקורות וציונים רבים.

לתועלת כלל הציבור ערכנו את התשובה למאמר שבו עיקרי הדברים ויסודם עם משא ומתן

מקוצר, עד לפסק ההלכה הבהיר.

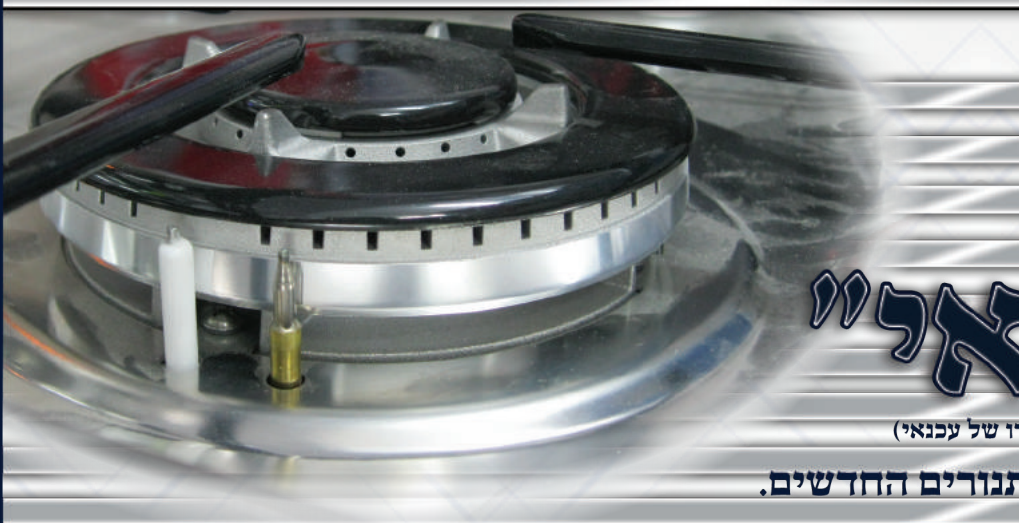
העורך

(מצולמים במאמר) המתארים את שלבי פעולת המנגנון, תוך כדי שהוא מרחיב לנו את הדברים כדי שנוכל לעמוד על כל הנקודות ההלכתיות שבדבר. תשואות חן חן לו, ואלו הן הדברים:

ראשית יש להבהיר כי מנגנון בטיחות זה פועל אף כשאין התנור מחובר לחשמל הבית, בהיותו

אופן פעולת המנגנון

כמובן, לצורך בירור דבר ה' זו הלכה, היה עלינו לעמוד, להכיר את אופן פעולת המנגנון החדש המותקן בכיריים, לצורך זה פנינו אל ה"ה רוברט סביש הי"ו שמלבד שמומחה הוא בתחום הינו יהודי יר"ש ובר אוריין, ואכן המציא לידינו תרשימים

ארי"י

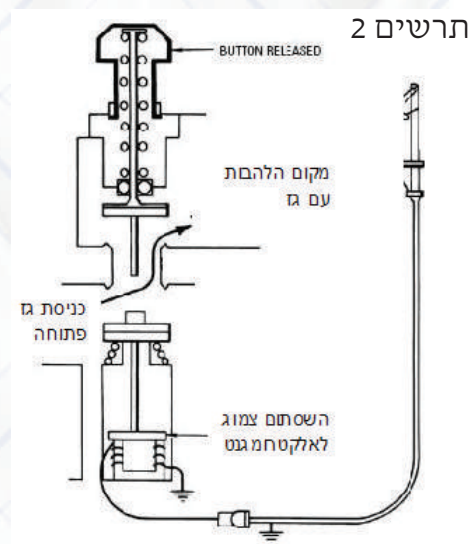
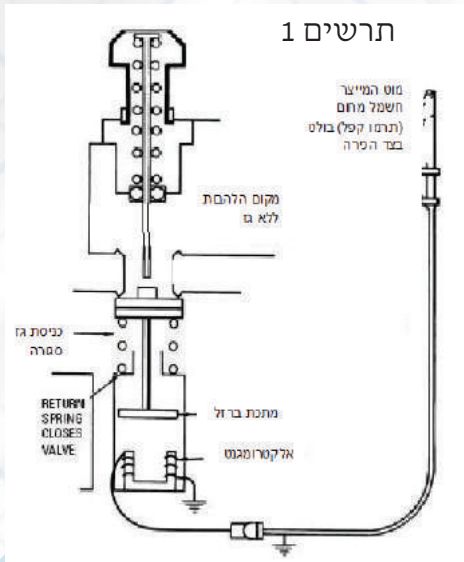
יז של עכנאי

תגורים החדשים.

ע"י קפיץ, ומונע שוב את כניסת הגז לכירה. בכדי להחזיק את כניסת הגז פתוחה, הותקן בכירה בצד הלהבה מוט מייצר (תרמו קפל) המייצר חשמל מחום האש. חשמל זה הנוצר כבר בתחילת ההדלקה מגיע לאלקטרו-מגנט (ברזל הנעשה מגנט ע"י חשמל) הנמצא סמוך לשסתום, וכעבור שניה או שתיים נהיה מגנט. כח מגנטי זה מחזיק את השסתום (העשוי מברזל) שכבר קרוב וצמוד אליו בעקבות הפעולה הידנית- לחיצת כפתור ההדלקה, ועל ידי כך זרימת הגז נשארת פתוחה לכירה אף לאחר עזיבת הכפתור. ותכלית מנגנון זה היא, שאילו תכבה להבת האש באמצע בישול ע"י רוח וכדו', תִּמְנַע דליפת גז. וזאת ע"י שבעבור

חשוב לבטיחות, יוצר בדוקא שאינו תלוי בחיבור לחשמל, על כן אין מקום לפטור נדון זה בניתוק מהחשמל (מה שבלא"ה צריך לעשות בשימוש ביו"ט, בכיריים החדשים בהם מותקן מַצֵּת חשמלי התלוי לחשמל הבית המופעל עם הלחיצה על הכפתור הפותח את הגז). ואלו פרטי המנגנון:

מתחת לכל כירה מותקן שסתום המונע את כניסת הגז לחלל הכירה (ראה תרשים מס' 1). עם הלחיצה לפתיחת הגז בכפתור החיצוני, נדחף בפעולה זו השסתום, ונכנס גז לחלל הכירה, (ראה תרשים מס' 2) והלהבה נדלקת ע"י המצת או גפרור. במדה ונעזוב מיד בשלב זה את הכפתור, תכף תכבה הלהבה, היות שהשסתום חוזר חזרה

(ה' יו"ט אות צ"ט) והמאירי (שבת קכ:): בשם י"מ, שהקילו בהדיא באין מתכוין בגרמא. וכן מוכח מדברי רבינו חננאל (שבת קכ:). ויש לצרף עוד את דעת הראשונים² המתירים פ"ר בכל איסור דרבנן אפילו כשאינו גרמא. ובצירוף דעת הראשונים³ המקילים בגרמא לגמרי, ובפרט ביו"ט, נראה שיש להקל בנ"ד.

איסור יצור הזרם החשמלי

ולגבי יצור זרם החשמל, הנה יצור זרם חשמלי שנוי במחלוקת אחרונים, הדעה המקובלת היא לאסור מפני שיש בזה משום מוליד⁴, שמוליד דבר חדש - זרם החשמל. ולדעת החזו"א יש בזה משום איסור בונה.

אין לחוש מצד מוליד

כתב ס"ת (סי' ש"ח ס"ז): מותר ליתן אינפנאדה [לחם ממולא בחתיכות שומן] כנגד האש במקום שהיד סולדת בו ואע"פ שהשומן שבה חוזר ונימוח. וטעמו משום שלא עושה

כלום בידיים והשומן נימוח מאליו, והרי זה ממש כנותן שלג וברד בחום השמש. וא"כ בנדון דידן יצור החשמל הנולד הרי נעשה מאליו מהאש שבאה ע"י האדם, וכמו שהתיר מרן להביא את הדבר העתיד להיות נולד אצל האש הוא הדין

2 ספר ההשלמה (שבת מ"א ע"ב) וכ"כ עוד בסוכה (ל"ג ע"א) שכן דעת אביו רבינו משה מבדריש ודודו ורבינו אשר מלוניל וכן דעת ספר המאורות (שבת מא ע"ב) וכן הסכים המאירי (שבת כ"ט ע"ב מ"א ע"ב ק"א ע"ב ועוד) וכ"כ בתרומות הדשן (סימן ס"ד וסימן ס"ו) ושכן מוכח בדעת המרדכי (פרק הזורק) בשם תשובת מהר"ם.

3 עיין בשו"ת יבי"א (ח"י האו"ח סי' כ"ו).

4 עיין יביע אומר ח"ו (חאו"ח סי' ל"ח), מנוחת אהבה ח"א (פכ"ד סי' ב).

כדקה מכיבוי האש מתקרר המוט ומפסיק לייצר חשמל, בשלב זה חוזר המגנט להיות ברזל רגיל, ועל כן משתחרר השסתום וסותם את יציאת הגז.

עד כאן לענין הטכני שבדבר, ועתה נבוא לברר את הפן ההלכתי שבדבר.

הנה יש לדון אם מותר להדליק גז זה ביו"ט (כמובן בהעברה מאש לאש) מצד שני ספקות: א. אם יש איסור בהפעלת מנגנון זה. ב. אם יש איסור במה שגורם לייצר חשמל. נעמוד כאן על שני הספקות אחד לאחד.

איסור הפעלת המנגנון

הגדרת הפעולה

תחלה נאמר שודאי אין האדם מתכוין לכל פעולת המנגנון וכל כוונתו להדליק את האש ע"מ שיוכל לבשל, אך מ"מ פ"ר הוא שיוצר החשמל ויופעל המנגנון, וכן ניחא ליה בזה כדי שתמשך האש לדלוק ולא יצטרך ללחוץ על הכפתור כל משך הבישול.

דין גרמא

אמנם יש צד להתיר כיון שאין הפעלת המנגנון נעשית בצורה ישירה ע"י האדם רק ע"י כוחו - האש! וכן אין הפעלת המנגנון נעשית מיד אלא כעבור שניה או שתיים, והראיה לזה אם נעזוב את הכפתור מיד אחרי שידלק הגז תיכף יכבה, וכאמור. ומוכרח להחזיק את הכפתור לחוץ מספר רגעים שיתחם המוט כדבעי, ובאופן כזה שאין הפעולה נעשית מיד ע"י האדם, חשיב גרמא.

ואף שייצור החשמל מתחיל תיכף כשנדלקת האש, מ"מ פעולת המנגנון אורכת כמה שניות, ועכ"פ היא נחשבת גרמא (ולענין ייצור החשמל עיין לקמן). ועתה כיון שאינו מתכוין ובנוסף הוי גרמא מותר, שכל אינו מתכוין בגרמא שרי, וכמו שפסק הגאון המופלא מורנו הגר"מ לוי זצ"ל בס' מנוחת אהבה (ח"ב פ"א ס"ז) על פי ספר המנהיג

1 עיין שו"ת תפלה למשה (הלוי) ח"א סי' כ"ג

כפי שנותנים בד"כ לא צמוד למוט מתארך הזמן הדרוש ללחיצת הכפתור, הרי שמתכונתו הגמורה קצרה היא מכפי שנמצא בהדלקה שלא בסמוך למוט, וא"כ ההפרש בין זמן קצר זה עד שמגיע לזמן שהיה נתפס בהדלקה כשהגפרור צמוד למוט גרמא מיקרי, ושרי ע"פ האמור לעיל.

מכשירי אוכל נפש מותרים

ומלבד כל זאת כיון דביו"ט עסקינן, הרי קי"ל מכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מבעו"י מותר לעשותם ביו"ט כדעת ר' יהודה, וכמו שפסק מרן הש"ע (סי' תצ"ה ס"א). וא"כ אף אם נאמר שהשימוש בכיריים אלו גורם לפעולה אסורה, מ"מ כיון שזה מכשירי אוכל נפש, ואי אפשר לעשותם מערב יו"ט, מותר. אמנם הגאון ר' בן ציון אבא שאול

זצוק"ל בס' אור לציון (ח"ג פרק י"ט הערה א') כתב לדקדק בדברי הבי"י (שם) שכתב על דברי הטור שהביא דין מכשירים "שדין זה יתבאר בסי' תק"ד", והוא תמוה לכאורה שהרי כל ענייני מכשירים נתבארו בסי' תק"ט ולא בסי' תק"ד. ועל כן ביאר הגר"ץ שדעת מרן כדעת הרמב"ם

שנראה שפוסק כדעת רבנו, שמכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מערב יו"ט אסורים, ולכן הביא הרמב"ם (בפ"א מהיו"ט ה"ח) בהיתר מכשירי אוכל נפש רק דין התבלין שלא מצינו שחלקו בו רבנו, דמותר לדוך אותו ביו"ט, ולא הזכיר את הדוגמאות שהביאה הגמ' בדין מכשירי אוכל נפש שנחלקו בהם ר"י ורבנן כסכין שנפגמה וכדו', וכמו שביאר כן הרב המגיד (בפ"ד ה"ח) בדעת הרמב"ם, וזהו שציין מרן בב"י לסי' תק"ד ששם מדבר בענין התבלין, דרק זה שרי ולא אלו שנתבארו בסי' תק"ט שאלו אסורים. וא"כ אף מה שפסק מרן בש"ע (שם) שמכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מעיו"ט מותרים כוונתו רק לתבלין, וכמו שמתבאר בב"י כוונתו. עכת"ד הגר"ץ. אלא שבדפוס הבי"י החדשים הגיהו בדברי מרן "ויתבאר בסי' תק"ט" ומעתה כוונת מרן פשוטה על כל ענייני מכשירי

להביא את האש אצל הדבר הנולד מה לי להביא את המאכל לאש או להביא את האש (ביו"ט) אצל המאכל⁵. אמנם דעת ספר התרומה (הובא בב"י שם) לאסור לתת אינפנאדא כנגד האש אך מ"מ אף לדידיה היכא דלא ניכרת ההולדה שרי, כמ"ש מרן בב"י (סוס"י שי"ח). וא"כ בנ"ד דמלבד שכל פעולת המנגנון נעשית בתוך הכיריים ואינה ניכרת, עוד בה, שאף בפנים לא ניכרת הולדת הזרם שהרי השסתום כבר נדחף ע"י לחיצת הכפתור וצמוד הוא לאלקטרומגנט, והולדת הזרם רק ממשיכה מצב זה לתופסו ע"י האלקטרומגנט, וא"כ נמצא שאף לדעת סה"ת אין לחוש כאן מצד מוליד.

אף מצד איסור בונה בנ"ד שרי

הנה הגאון חזון איש (סי' נ' אות ט') חידש שיש בייצור זרם חשמלי משום מלאכת בונה, וז"ל: יש בזה משום מתקן מנא כיון שמעמידו על תכונתו לזרום את זרם החשמל בתמידות, וקרוב הדבר שזה בונה מה"ת כעושה כלי וכו', דאפי' בכלים כה"ג חשיב בונה. עכ"ד. וא"כ לכאורה יש לאסור בנ"ד משום בונה. ויש

שחזקו את הדברים, שאין לומר כאן גרמא, שאף שלוקח זמן עד שנתפס המנגנון, מ"מ החשמל מתחיל להיוצר מיד, וזהו דרכו להתחיל בייצור חשמל מועט, ותוך שניה או שתיים מגיע לכמות הנצרכת, וזוהי תכונתו שבתחלה יש קצת חשמל עד שמתחזק. והרי הוא נחשב כבונה לאלתר. ודמי לזורע שחייב, אף שבתחלה אין בזריעתו כלום רק בעוד זמן, ואפ"ה חייב משום שכבר מיד מתחילה פעולת הנביטה וכך הוא דרכו לאט לאט להיקלט. וה"ה בנ"ד לענין בונה. אולם באמת נראה שאפי' לד' החזו"א יש להקל בנ"ד, שעדיין יש בזה דין גרמא, שהרי המציאות מוכיחה שאם ניתן את הגפרור בשעת ההדלקה על יד המוט ממש, תכף יתפס השסתום ויזרום הגז באופן חופשי ללא צורך עוד בלחיצת הכפתור, ואילו כאשר נותנים את הגפרור

5 עיין בגמ' בב"ב (נ"ו ע"א) ובתוס' שם ד"ה אילימא.

אע"פ שהיא צורך אכילה. עכ"ל⁶. הא לאו הכי מותרת ולא הזכיר הפסד "הרבה", ש"מ דאפי' אין שם אלא הפסד מועט מיקרי דבר שא"א לעשותו מעיו"ט. ועוד

יש מכשירי אוכל נפש שאסורים

לכאורה יש לעמוד על היתר זה, שהרי לא כל מכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מבעו"ו הותרו, ויש שאסורים, כגון סכין שעמדה [שקחה חידודה] ביו"ט, ולא הותרו אלא ע"י שינוי, ויש להתבונן נ"ד למאי דמי. והנה הרמב"ן במלחמות (הובא בב"י סי' תק"ד) הגדיר מה מותר ומה אסור וזת"ד: שאפי' שמן התורה כולם מותרים, לא רצו חכמים להתירם אלא כפי מה שהם קרובים לאוכל נפש, דגרפת תנור אם לא נתיר יבוא להמנע משמחת יו"ט, אבל סכין שעמדה, כיון שאפשר להשאל, שהסכין מצויה אצל הכל, לא התירו אלא ע"י שינוי כיון דאפשר בהכי, ולא אתי לאימונעי משמחת יו"ט. כללו של דבר קי"ל כר"י דמכשירין מדאורייתא שרו, אלא שחכמים חלקו בהם לפי מה שהם. עכת"ד. ומעתה בנדון דידן הרי אי אפשר להשאל תנור, וא"כ הרי הוא כשאר הדברים שהתירום חכמים.

איסור עשית כלי

הנה היתר זה של מכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מערב יו"ט, כתבו כמה חכמים לפקפק בו, דלפ"ד החזו"א הוי נ"ד מתקן מנא, ובתיקון כלי גם ר"י אוסר אע"פ שא"א לעשותם מערב יו"ט. ולא יועיל היתר זה של מכשירי אוכל נפש לפי החזו"א. אך כבר כתב הר"ן (ט"ו ע"א מדפי הר"ף) שטעמו של ר' יהודה שמודה שאסור לעשות כלי אע"ג דשרא רחמנא מכשירין, הוא משום שלא עדיפם מכשירים על אוכל נפש, שהרי מלאכת אוכל נפש שנעשית לזמן מרובה, כגון לטחון ולרקד אסורה, א"כ הוא הדין עשיית כלי שעומד לימים מרובים שג"כ אסור. עכת"ד. והביא דבריו הגר"א (סי'

אוכל נפש, שנתבאר בסימן זה, וממילא מה שפסק בש"ע להקל במכשירי אוכל נפש, כוונתו כדעת רבי יהודה ובמכשירים ממש.

ובאמת שיש להוכיח מד' הב"י עצמו שאכן ט"ס הוא וכמו שהגיהו בדפוסים החדשים, שהרי כך כתב הב"י (שם) ע"ד הטור: בפרק אין צדין ויתבאר בסי' תק"ד (לפי הדפוסים הישנים). ע"כ. והנה בפרק אין צדין אין כלום מדין התבלין, אלא מדובר בדין מכשירי אוכל נפש שנחלקו בהם ר' יהודה ורבנן. וזוהי ראייה ברורה שצ"ל שיתבאר בסי' תק"ט, ששם יתבאר דין מכשירי אוכל נפש שנוכרו בפרק אין צדין. ואף שהרב המגיד כתב בדעת הרמב"ם דס"ל כרבנן לאסור מכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מעיו"ט, מ"מ הר"ף והרא"ש פסקו כר"י, וכמו שכתב מרן בב"י (סי' תק"ט). ומרן תופס בדרך כלל כדעת רוב עמודי ההוראה. וכ"ש לפמ"ש הרב מאמר מרדכי שדעת מרן לפסוק כדעת רבי יהודה על פי ד' הר"ן, שאף הרמב"ם ס"ל כדעת הר"ף, וכל מכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותם מעיו"ט מותרים.

האם נחשב שאי אפשר לעשותו מערב יו"ט

יש שטענו שאף שמכשירי אוכל נפש שא"א לעשותם מערב יו"ט מותרים, מ"מ בנ"ד הרי אפשר להדליק את התנור מערב יו"ט, ולא מסתבר שהפסד של כמה שקלים יחשב כדבר שא"א לעשותו מערב יו"ט. אולם הנה מלבד ההפסד הכספי, יש כאן חשש סכנה, שבד"כ דרושים כמה להבות ויש בזה חשש סכנה להשאיר לזמן ארוך כל כך כמה להבות דולקות, וכבר היו מקרים ה"י. והרי זה בכלל שא"א לעשותם מעיו"ט. ועוד שאף בהפסד כספי זה יש לדון, שהרי מצינו לרמב"ם בהלכות חול המועד (פ"ז מהל' יו"ט ה"ב) גבי היתר עשיית מלאכת דבר האבד שכתב: "כל מלאכה שאילו לא יעשה אותה במועד יהיה שם הפסד הרבה עושין אותה" עכ"ל. הרי שדקדק שצריך הפסד הרבה. ואילו בהלכות יו"ט כתב (פ"א ה"ה): כל מלאכה שאפשר לעשותה מעיו"ט ולא היה בה הפסד ממון ולא חסרון אם נעשית מבערב, אסרו חכמים לעשות אותה ביו"ט

6 ועיין באור זרוע (ח"ב סי' רמ"ח) שאחר שכתב להשוות דין מכשירים לאוכל נפש, העתיק את לשון הרמב"ם הנ"ל. ש"מ שאף במכשירים כל שיש הפסד אפי' לא מרובה שרי.

תק"ט ס"ב), וכן המשנ"ב בשעה"צ (סי' תק"ט ס"ק ב') ע"ש. ומעתה נבוא לשקול נדון דידן, שאע"פ שלפ"ד החזו"א הוא מתקן מנא, מ"מ הרי אינו עומד כלל לימים מרובים, ותיכף עם סיום הבישול נגמר ומתבטל הכלי. א"כ דמי לשאר מכשירי א"נ המותרים. והוי נמי כשאר אוכל נפש שאינו עומד לימים רבים, שאלו מותרים. נמצינו למדים שאף לפ"ד החזו"א יש להקל בנ"ד ע"פ טעם זה, מלבד סברת גרמא הנ"ל.

אלו ביו"ט, וכך פסק מרן ראש הישיבה שליט"א אחר ששמע פרטי הדברים, וכן דעת הגר"א יוסף שליט"א וכן אמרו בשם הגר"ש וזנר שליט"א, וכן עיקר. רק שראוי שלא ליתן הגפרור צמוד למוט אלא בריחוק ממנו.

היות וחפצנו לידע דעתו הרחבה של מו"ר ועט"ר מרן ראש הישיבה שליט"א, הגשנו מאמר זה לפניו, וכבוד מרן שליט"א נעתר לבקשתנו, ועבר ותיקן מאמר זה כולו. ואף גם זאת הקדיש מזמנו היקר על אף טרדותיו הרבות בהנהגת הישיבה ובכתביו הרבים, לכתוב לנו את דעתו ונמוקיו בקצרה, למען נדע את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. מגישים אנו בזה את תודתנו בשם כלל ישראל השותים בצמא את דבריו. נשא תפלה קדם מלכא דעלמא שיאריך ימיו בטוב, ושנותיו בנעימים, וימשיך להאיר לבית ישראל בתורתו לאורך ימים ושנים טובות, בנחת ובשלוה. אכ"ר.

המערכת

ראיה נוספת להיתר מדין ליבון כלי

ויש להביא עוד ראיה להיתר השימוש בכריים אלו ביו"ט, ממ"ש מרן בש"ע (סי' תק"ט ס"ה) שמוותר ללבן ביו"ט כלי ברזל שאפו בו פלאדין של גבינה, ואחר הליבון יאפה בו פשטידא של בשר, בתנאי שאחר שיתלבן יתנו אותו על המאכל מיד. אבל אם הכלי ברזל בלוע מאיסור, כגבילה וכדו', אסור ללבנו ואפי' לאפות בו דבר היתר. ע"כ. והחילוק בין הדינים הסביר הרב משנה ברורה (סקכ"ד) דברי שא כיון שבלע היתר, אין צריך ליבון גמור, ואינו נראה כמתקן כלי, אלא כמחמם לאפות בו. משא"כ בבלוע מגבילה שחייב ליבון גמור עד שיהיו נצוצות ניתזים ממנו, נראה כמתקן כלי ע"ש. והנה בנ"ד פשוט וברור הוא שלא ניכרת כל פעולת המנגנון וייצור החשמל, שהרי הכל נמצא תחת הכיירים ולא נראה לעין. ולא זאת בלבד אלא שהסתום כבר צמוד לאלקטרומוגנט בפעולה הידנית שבתחילה, כאמור, וייצור החשמל והפעלת המנגנון רק שומרת מצב קיים זה, א"כ שפיר יש להתיר.

מכל האמור נראה שיש להקל להשתמש בכריים

ראיתי כל מה שכתב ידידנו הרה"ג ר' חיים ברגיג שליט"א. ולדידי אין זה ברור שנקרא גרמא מפני שניה אחת או שתי שניות, והראיה ממה שאמרו בגמרא (שבת דף ע"ג סע"ב) שהזורק צרור אבן לדקל והשיר תמרים חייב משום תולש ומשום מפרק. והרי עוברים כמה שניות מזריקת האבן עד נשירת התמרים. ואף רב אשי שחולק שם היינו מטעם שאין דרך תלישה בכך ואין דרך פריקה בכך, אבל מטעם גרמא לא קאמר (ושמעת'י בשם הרב גורן ז"ל שהמדליק מנורת פלורוסנט בשבת אינו חייב מן התורה, דהוי גרמא, שעוברים כמה שניות עד שהמנורה דולקת, וגם זה אינו ברור). ומ"מ הנה עיקר האיסור להוציא אש ביו"ט אף לצורך אוכל נפש הוא משום מוליד כמבואר בגמ' ביצה (דף ל"ג סע"ב). ומוכח בפוסקים שאיסור זה מדרבנן לפי שנראה כמלאכה, ובדיעבד אם עבר והוציא אפשר להשתמש בו (ע' בכה"ח סי' תק"ב אות א' ב'). וכשאין בהפעלת החשמל חוט לווהט רק הולדת זרם אפי' בשבת הוא מדרבנן (ע' מנוחת אהבה ח"א עמוד תקס"א ואילך), וא"כ הוי תרת' דרבנן. ונוסף עוד שהיא מלאכה שא"ץ לגופה שאין לו ענין בהפעלת החשמל רק שזה נעשה למנוע דליפת הגז. וגם שאינו מדליק החשמל בידיים רק ע"י הדלקת הגאז והוי כחו לדעת הבא"ח שנה שניה (פ' חוקת אות כ"ב) עש"ב. וא"כ בכה"ג דהוי כחו בתרת' דרבנן ומשאצ"ל ג נראה דשרי לכ"ע.

יעוד שהרי מצינו בשבת (דף נ"א ע"ב) אין מרסקין את השלג ואת הברד בשבת כדי שיזובו מימיו, ופירש"י משום דקא מוליד בשבת שבורא המים האלו, ומסיים בברייתא: אבל נותן הוא לתוך הכוס או הקערה ואינו חושש. ע"ש. הא למדת שכל שמוליד ואינו ניכר לא נקרא מוליד. וכיו"ב פסק מרן (בסי' שיי"ח סט"ז) שמותר ליתן אינפאנדה כנגד האש במקום שהיס"ב אע"פ שהשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח. וגם להרמ"א שאוסר שם היינו טעמא משום דשומן שנימוח צף למעלה וניכר הוא (ע"ש בכה"ח אות קס"ב). משא"כ בנ"ד דניצוץ החשמל שנדלק אינו נראה וניכר כלל.

פש גבן דעת החזו"א דיש בהדלקת חשמל משום בונה. ומלבד שזו דעה יחידאה וכמה גדולים חולקים על זה (וגם החזו"א לא תקע בה מסמרות, וכלשונו שהובא למעלה בדברי הגר"ח ברגיג נר"ו "וקרוב הדבר" שזה בונה מן התורה וכו', ואולי כיוון להוציא מדעת חכם מפורסם בדורו שצידד דחשמל לא היה במשכן ואין בו חיוב מה"ת. ואכמ"ל), עוד בה שכאן הוא בונה לפי שעה ואחר הבישול נכבה החשמל והיה לאין. ועוד ראיתי כמה טעמי תריצי בדברי חכמי הדור להתיר הפעלת הגאז דידן ביו"ט מאש בוערת, ועליהם יש לסמוך. וצור ישראל יצילנו משגיאות אמן.

הכו"ח בליל ז' בתשרי התשע"ב

נאמ"ן ס"ט

בעלוץ צדיקים רבה תפארת

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל
טומוס של ברכות מזל טוב וסימן טוב והצלחה נשגר קדם מורנו
הרב הגאון הגדול מעוז ומגדול, פוסק הישיבה, דגול מרבבה, שר
הצבא, הלא זה הוד

מוה"ר רבי רחמים מאזוז שליט"א

לרגל נשואי בתו בת הזקונים הכלה הכלולה והצנועה מב"ת
עם אחד מבחירי ושקדני הישיבה החתן המפואר
ר' ישראל נעים הי"ו

יה"ר שיזכו שביתם יעמוד על אדני התורה והיראה, ויהיו הנטיעות
דומות לשרשים, גזע אראלים ותרשישים. ויזכו לרב נחת שלום
ושלוה מתוך רוב בריאות עושר ואושר, ששון ושמחה, ותשרה
השכינה בביתם בחיי הוריהם וכל משפחתם. אכ"י.

מאחלים

המערכת

רבנן ותלמידהון בוגרי הישיבה

חכמות בחוץ תרונה

מערכת האגוד משגרת בזה
ברכת דרך צלחה לכבוד הרבנים
הגאונים החשובים אשר עלו לכהן פאר
בשנת הלמודים החדשה כרמ"ם בישיבה וסניפה
הלא המה

הרה"ג ר' רפאל בן מוהרי"ץ מאזוז שליט"א
ר"מ בשיעור ג' יש"ג

הרה"ג ר' אפרים דואני שליט"א
ר"מ בשיעור א' יש"ג

הרה"ג ר' אלדן הכהן שליט"א
ר"מ בשיעור ב' יש"ק ב"צחק ירנן" מושב ברכיה
הרה"ג ר' משה טהרני שליט"א

ר"מ בשיעור ג' יש"ק ב"קדושת משה" ירושלים
הרה"ג ר' אריאל צברי שליט"א

ר"מ בשיעור א' יש"ק ב"קדושת משה" ירושלים
הרה"ג ר' זרח הכהן שליט"א

ר"מ ב"מתיבתא" עץ חיים בני ברק כיתה ח'
יה"ר שה' יתברך ינחם בדרך הנכונה בחינוך הבחורים בשיטת הלימוד
וההשקפה הנכונה המסורה לנו מדור דור,
וישלח ברכה במעשה ידיהם,
ולא תצא תקלה מתחת ידם.
אכ"י.

באמונה

כשהם מלווים באין-ספור תגובות נלהבות מהספר רב-המכר "בתורתך" על משנתו של מורנו הגאון רבי משה הלוי זצ"ל בענייני תלמוד תורה, שנחל הצלחה רבה וגרם לחיזוק עצום בעולם הישיבות, משכפלים צוות "האיש משה" את ההצלחה, והפעם עם הספר השני בסדרה - "באמונתך" על משנתו של מוה"ר זצ"ל בענייני אמונה | "כתר מלוכה" הורשה להציץ ולהביא שביבי אמונה מהספר המאלף שעתידי לצאת לאור בעזרת ה' בשנה הקרובה.

מסוגל בכוחות עצמו להשיג את האמת על הוויית העולם, ועל הכח העליון שהוא מחוץ לטבע, ואינו ניתן כלל לתפיסתו של השכל. בעולמנו זה, לא שייך להבין בדיוק מושגים כמו 'עולם הבא', 'זיו השכינה' וכיוצא, כיון שנשגבים הם מבינתנו ואין בכח בן אנוש להשיגם.

כן, מוחנו מוגבל

אלא מה? הסיבה שמביאה בדרך כלל אנשים לכפור בקב"ה, לדעת רבנו, היא פועל יוצא מסירובם להכיר בכך שהיכולת השכלית של האדם מוגבלת, וכי ישנם דברים שאין להבנה האנושית את הכלים להשיג. היצר הרע מטעה את האדם לחשוב כי עליו להבין הכל, ומה שאינו מובן לו, אות הוא כי הדבר אינו נכון.

אולם אין האדם שם על לב כי בכל תחומי החיים הינו מוגבל! מוכרח הוא להסכים כי בכוחותיו הפיזיים הוא מוגבל. לאדם הטוען כי אינו כזה, מציע רבנו כי ינסה להביט בשמש לשתי שניות בלבד... לא יותר! מדוע לא יצליח בכך?! איה חכמתו ותבונתו!?

גם המיקרוסקופ, המשיך רבנו להמחיש את הדברים, מראה לנו דברים שאיננו מזהים כלל בעין

נשגב מבינתנו

בדרשותיו נוטל היה רבנו את הקהל עמו למסע אל עולם אחר, מסע להכרת עולם האמונה. הוא לא היה טורח הרבה בהבאת הוכחות לאמיתות האמונה, אלא יותר היה מתמקד ביישום האמונה, חיזוק הביטחון, והכרת ההשגחה. גישתו זו נבעה מהסיבה שלפי דבריו האמונה אינה מושג ששייך בו הוכחה, וכפי שיבואר להלן.

במפגש בין אדם מאמין לבין אדם המגדיר עצמו כמי שאינו מאמין, חש האחרון בעליונות. הוא רואה עצמו כאדם רציונאלי והגיוני, המקבל רק דברים שכליים, לעומת המאמין שכאילו מקבל הנחות שלא ניתן להוכיחן. ומדוע באמת אין הוא צודק?

כדי להשיב על כך, לימד רבנו כלל יסודי: האמונה איננה שכלית, ואף אינה מתיימרת להיות כזו! אנשים סבורים שאמונה היא דבר שיש להבינו, אך הפירוש הפשוט של 'אמונה', זה הכרה שמגיעה במקום שהשכל סיים את תפקידו, ואין לו יכולת עוד להבין. שהרי אם יש יכולת להבין, כבר אין צורך להאמין.

ומדוע אין יד שכלנו מגעת להבנת סודות הבורא והבריאה? כי בשכל האנושי הטביע יוצר האדם מוגבלות הגורמת שפמח האדם לעולם לא יהיה

תנד

שאינך יכול להשיג את העובדה שה' קיים! מי אמר שאתה יכול להבין את זה? בשמש למשל, אתה יכול להביט? לא! למה? אתה מוגבל! אז מדוע אינך מבין שגם בשכל אתה מוגבל?!...".

אודות אלו הטוענים כי הם מאמינים רק לדברים מוחשיים, היה בפי רבנו סיפור משעשע: בית ספר חופשי, שינן המורה לתלמידיו שיש להאמין רק במה שרואים במוחש. "יש מגורה בכיתה?" הדגים "מאמינים. יש קיר עקום? לא מאמינים, כי לא רואים קיר עקום. יש אלוקים? לא... כי לא רואים. דבר שאינו נראה אינו קיים!" סיכם. קם אחד התלמידים והמשיך בציניות: "יש למורה שכל?". ענו כל התלמידים במקהלה "לא, כי לא רואים!"...

באותה דעה מעוותת נגוע היה פרעה מלך מצרים, שטען: עד שאיני רואה שיש הקב"ה בוודאות, איני חוזר ב'. וזו היתה טעותו. מכה אחר מכה ניחתה על ראשו ועל עמו, והוא לא השתכנע להודות במציאות ה', עד שהוכיח לו ה' ביד חזקה את מלכותו. מכאן למדים, כי אדם שאינו מאמין, הקב"ה מוכיח לו זאת טיפין טיפין, עד שיהיה מוכרח להאמין. כדאי לו לאדם לא להכביד את לבו, כדי שלא יסתיים אצלו הענין כפי שקרה אצל פרעה...

התשתית השכלית

אך כאן, עלינו לעצור ולשאל שאלה פשוטה, אם האמונה איננה שכלית, מי מבטיח שדוקא האמונה היהודית המאמינה בכח עליון שהוא הקב"ה, היא הנכונה, הרי לא חסרות אמונות נוספות!?

ואכן, אחז רבנו כי האמונה, אסור שתהיה עיוורת, אלא חייבת להיות לה תשתית שכלית. תחילה זקוק

רגילה, ואילו ישנם בעלי חיים בבריאה המצוידים ביכולת ראייה רחוקה יותר ממנו. לא רק זאת, אלא אף שמיעתו של האדם מוגבלת, אדם אינו מסוגל לשמוע רעש חזק מאד, והדבר מסכן את שלימות עור התוף שבאוזניו. אף רגלי האדם מוגבלות, שהלא ישנם בעלי חיים שריצתם מהירה פי כמה. וכן בכל איברי האדם.

ולא רק באברי גופו מוגבל האדם, כי אם גם בכוחו הפיזי. אדם אינו מסוגל לחום באריה למשל, אלא אם כן יעזר באקדח או בציד לחימה אחר.

לאור זאת, מסקנתו של רבנו ברורה: "אם האדם יודע שהוא מוגבל באיבריו הפיזיים, קל וחומר שהוא צריך להבין שהוא גם מוגבל באיברי מוחו הרוחניים. אם אינו יכול לראות הכל, ודאי שאינו יכול להבין הכל! ומדוע קשה להבין זאת? מדוע דוקא פה היצר הרע דוחק בנו להבין את הכל!?! האם מישהו מהיושבים כאן יכול לדעת על מה אני חושב? אז איך מתיימרים לדעת את מחשבותיו של הקב"ה!?!".

כדי לחדד זאת יותר, המשיך רבנו בהמחשת הדברים: "בדיוק כמו שעיוור צבעים אינו מבין מהו צבע אדום, כך אנו לא מבינים מציאות שאינה במגבלות המקום והזמן. וכי ילד מבין כל דבר שהוריו עושים? לא! אך הוא נותן בהם אמון מלא. וכשם שאדם מאמין שקיימת יבשת בשם אוסטרליה, למרות שמעולם לא ביקר בה, כך עליו להאמין באמונה שלימה בבורא יתברך.

פעם בא איזה אפיקורס לרבנו, ואמר לו בקנטור "תוכיח לי שה' קיים!". ידע רבנו כי הלה בא במגמה להתנצח עמו, ולא על מנת לקבל את האמת, ולכן השיבו: "במקום להוכיח לך שה' קיים, אוכיח לך

אדם למשל, בא לבית המקדש על מנת להקריב קרבן חטאת על שחילל שבת בשוגג. בא ורואה את הכהן שוחט, וכיצד יורדת האש מן השמים ואוכלת את הקרבן, והאש מעולם אינה נכבית - "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". לאחר כל המראות הללו, קשה יהיה לו להגיע לחטא אפילו בשוגג.

ולכן בסיום מלאכת המשכן וחנוכת המזבח, אומר הקב"ה למשה רבנו שכל המשכן כליו ועבודתו הם למטרה אחת: "וְנִקְדָּשׁ בְּכַבְדִּי וְגו' וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים. וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנֵי בְתוֹכָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם" (שמות כט, מג-מו), דהיינו קידוש שם שמים, שיידעו שיש שכינה בשמים.

מכאן נבין את החסרון הגדול וההפסד שאין לנו את בית המקדש. לאנשים קל יותר לחטוא. חסר טהרה, וחסר קדושה. כשהיה בית המקדש עומד על מכונו, אנשים היו פוחדים לחטוא. כשיש משטרה מול המקום שהגב רוצה לפרוץ, הוא נמנע מלגנוב גם אם ירצה מאד.

מכל מקום, מזכרת מהתחושה שנתן בית המקדש, ניתן עוד לחוש כאשר מבקרים בשריד בית מקדשנו - הכותל המערבי. כל הפוקד את הכותל חש בקדושה מיוחדת, ואפילו בלבם של אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות חולפת התרגשות המנידה מיתר או שניים בלבבם.

אמנם - סיים רבנו - היום אין לנו בית מקדש, אך המהות נמצאת עדיין. על כל אחד לשים מקדש קטן בתוך לבו, על ידי תורה ותפלה שהם תחליף לקרבנות, בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו", ואז יהיה קל יותר להגיע לאמונה טבעית על ידי ראיית השגחה פרטית, בבחינת "ושכנתי בתוכם".

גילוי האמונה החבויה

ואכן, כל אחד מאתנו מכיר בנפשו שיש דברים שהוא אינו יכול להסביר מדוע הם כך ומהיכן הם נובעים, דברים אשר אין מקורם בשכל אלא מעין הכרת חיים ברורה שכך הם פני הדברים. אמיתות זו גדולה הרבה יותר מכל הוכחה אחרת. דומה הדבר, לילד שאינו מבקש הוכחה לכך שהוריו הם

האדם לכח השכל האנושי שיברר במי ראוי להאמין, ומהו המקור המהימן ביותר. בלעדי הפעלת השכל, עלול האדם להאמין בכל אחד המשטה בו, בבחינת "פתי יאמין לכל דבר".

ומהו הבסיס השכלי? ההכרה ההגיונית כי לא יתכן שלא יהיה בורא לכל הבריאה הגדולה והנפלאה הזו. הבריאה מוכיחה על עצמה שיש לה בורא.

ונקט רבנו במספר דוגמאות להמחשה: לפנינו ספה - האם מישהו יצר אותה? בודאי! ושטיח ארוג, האם מישהו ארגו? בהחלט! חייב להיות שמישהו יצר חפצים אלו ולכן הם קיימים. ומה אם כן, נאמר על גוף האדם, השמש, השמים, האין הם מוכיחים כי מישהו יצרם?! הרי אם האריגה לא נעשתה מעצמה, בודאי שהבריאה לא נבראה לבדה. הרי אין זה הגיוני שבמקרה התפוצצו מספר כוכבים, ומהם נוצרו מכשירים משוכללים ומדויקים...

ולאחר שמגיע האדם להכרה בסיסית זו, מכאן ואילך, אוסף השכל את ידיו, ומפנה את מקומו לאמונה התמימה.

בלי הגבלה - אין בחירה

ומדוע הגבילה ה' את עיני שכלנו שלא נוכל להשיג ולדעת את ה' בצורה מוחשית יותר?

על כך ענה רבנו תשובה פשוטה: לזו היה מאפשר הקדוש ברוך הוא לבני האדם לדעת את מציאות הבורא בצורה מושלמת, ישירה ומוחשית, והיינו יודעים בצורה בהירה אודות העולם הבא וכו', לא היה מקום לבחירה החופשית שהיא הבסיס לקבלת השכר, שהרי הכל היו שומרי מצוות קלה כבחמורה. החכמה היא לקיים מצוות כשלא רואים ומבינים הכל... לפיכך בורא עולם השאיר לברואיו פתח קטן, כדי שהאפשרות לבוא ולטעות תהיה קיימת.

אמנם היו דורות בהם פקח ה' יותר את עיני האדם, ואז באמת היתה פחות בחירה אם להאמין או לא, כי האמונה הפכה לידיעה. למשל, כשהיה בית המקדש קיים, לא היה מצב של כפירה בה! כל מי שהיה מסופק באמונתו, היה נשלח לבית המקדש, ושם רואה בעיניו את הנסים הגלויים שנעשו שם, והיה מאמין בכל לבו כי יש אלוקים.

שהביאוהו לעולם.

האמונה הפשוטה - הדגיש רבנו - טבועה וחבויה
בנפש כל אדם. אין אדם שאין לו נטייה פנימית
וטבעית להאמין בה'. ובפרט, ישראל שמאמינים
בני מאמינים הם. האדם נברא בצלם אלוקים חיים,
ולכן טבוע בכח נשמתו קשר לאלוקים. הגילוי
של הקישור הזה נקרא "אמונה" - הכרה פנימית
שורשית ועמוקה באמונה האלוקית.

הסיבה שפעמים נטייה זו אינה מתגלית, נובעת
מהשוחד של תאוות העולם הזה המעוורים את
עיני האדם. הידיעה כי גילוי האמונה תחייב לקיים
מצוות, מרתיעה, ולכן יש המדחיקים אותה. וסיפר
רבנו אנקדוטה הממחישה זאת: "פעם כשהייתי
בכותל, ניגשתי לחייל שאינו דתי, והצעתי לו להניח
תפלין. החייל התיירא ואמר "מה זה אומר, שאני
אהיה דתי"?!"...

הנה, עובדה היא, שלמרות שרוב עם ישראל
מאמינים בבורא עולם, בכל זאת למרבה הצער
אמונה זו אינה מביאה אותם לקיום מצוות, וזאת
מכיון שאינם מעוניינים שהאמונה תחייב אותם. אך
לו רק יעשו חשבון פשוט, יסיקו שאם הם מאמינים
שיש בורא לעולם, הרי שאינם יכולים לעשות ככל
העולה על רוחם.

מתי האמונה יוצאת ממחבואה ומבזיקה בעוצמה
מעמקי הנשמה? כשאדם נמצא בעת צרה, ויודע
שרק הקב"ה יכול לעזור לו. באותה שעה, מתגלית
המהות האמיתית, מתגלה הקשר הטבעי בין האדם
לבוראו, וגם הכופרים הגדולים ביותר, נושאים
עיניים ומתפללים לה', למרות שכל חייהם היו
מנותקים מקרבה לה' ולתורתו.

זוהי תופעה מאד מעניינת, ציין רבנו וסיפר "פעם
ניגש אלי טייס שהתחזק ושב בתשובה, והתייעץ
אתי אם לעזוב את חיל האוויר. תוך כדי שיחה,
עניין אותי לדעת מה מרגישים הטייסים כאשר הם
מרחפים בין שמים לארץ. אמר לי הטייס ההוא:
טייס, חייב להאמין בה' במאת האחוזים, כי בשעה
שהוא נמצא בין שמים לארץ מוקף בכל המכשור
שמסביב, הוא יודע היטב כי אילו תארע תקלה
קטנה, הרי שמטוסו בסכנת נפילה. בפרט בעת
מלחמה, הטייסים מרגישים את הבורא במוחש".

לכבוד בוגרי הישיבה הי"ו

כל המעוניין להנציח את שמות יקיריו
על גבי הספר החדש או לקנות
ספרים ולהפיץ את תורתנו של מורנו
הגר"מ זצ"ל בישיבות ובבתי מדרש
יפנה לפלא': 050.4108108
(באין מענה, ניתן להשאיר הודעה)

נפל הנזר והוסרה העטרה

**יחד עם כל בית ישראל, המומים
ומזועזעים אנו על שמועה כי
באה ורפו כל ידיים, עם פטירתו
של הרב הצדיק והחסיד, הקדוש
והמקובל, בן של קדושים,
אראלים ותרשישים,**

הלא זה הוד האדמו"ר

רבי אלעזר אבוחצירא

צוק"ל והי"ד

**נ"ע בליל ז"ך בתמוז יה"ל התשע"א
יה"ר שיהא למליץ ישר עבור כל
עם ישראל וה' יאמר לצרותינו די
ונזכה לראות פניו המאירים בתחיית
המתים בקרוב. אמן.**

**אוי נא לנו כי חטאנו
המומים ומזועזעים אנו מפטירתה לאחר מחלה
קשה של הילדה הנחמדה
מוריה אפרת דריין ז"ל
בתו של ידידנו היקר והנעלה מבוגרי הישיבה
ר' חיים דריין הי"ו שיבלחט"א**

**בעל הנחמות ינחם אותם, ישלח מזור ומרפא לשברם. ויחבש
לעצבותם, ויאמר למלאך המשיחית די, והיה הנחמה הנשאר
לפליטה, ובנחמת ציון ירושלים בקרוב, תנחמו. אכ"ד.
המשנתתפים בצערכם
רבני הישיבה אברכי הכולל הבוגרים**

עשור ל'זכרו'

מפעל ההנצחה הגדול ביותר לנשמתו הטהורה של מורנו הגאון רבי משה לוי זצ"ל, מסכם עשר שנות פעילות פוריות, שבמהלכן נבחנו תלמידי הישיבה על מספר שיא של מסכתות, כשיש מהם שהצליחו להיבחן על כל הש"ס!

שלא יבוא התלמיד לידי עלבון אם ציונו נמוך.

בדרך זו, בסיום שבע שנות הלימודים בישיבה קטנה וגדולה ("שבע שנות השבע") כמו שרגיל לומר (הרב צמח), קוצר הבחור ברנה (רק מהלימודים שבמסגרת) כשליש מהש"ס!

'הספק' רק בבקיות

יש המלינים על חוסר ההספק בלימוד העיון בישיבות היום, שמתעכבים על פרק אחד כל השנה, ואין לבחורים סיפוק. אולם הדבר נובע מכך שבישיבות בדרך כלל אין הבדל גדול באופי הלימוד בין עיון לבקיות, ולכן גם בבקיות לא מספיקים הרבה.

בישיבתנו לעומת זאת, מפרידים בין לימוד העיון ללימוד הבקיות. המושג 'הספק' שייך רק בלימוד הבקיות, בו יש ענין להתאמץ על מנת להגיע להספק רב, אך בלימוד העיון, מעצם אופיו, לא שייך לתתם לו זמן והספק, כיון שכל עוד לא הובנה הסוגיא לעומקה (עם המפרשים הבסיסיים), לא ניתן להמשיך הלאה. למעשה, כל עוד לא בטוח הלומד כי השיג את ההבנה האמיתית, אין זה נקרא 'עיון'.

ופעם אמר מורנו הגר"מ לוי זצ"ל: "לפעמים נשאל אני 'כמה זמן יקח לנו ללמוד מסכת פלונית?' ואני משיב כי אין לי אַפְמָת מדה להערכת זמן הלימוד, כיון שיתכן ותהיינה לנו קושיות שנצטרך לעמוד עליהן זמן רב". ואכן כך נהג בשיעורו בישיבה, כפי שמעידים תלמידיו: "לעתים במשך שעתים, היינו מספיקים רק שורה או שתיים, כדי להבינן עד תום, ובפרט בענייני ספק ספיקא וחזקה שהם נושאים דקים ועמוקים, שם גילה את ידו החזקה בעומק

הרב עובדיה חן

עיון או בקיות

ישיבתנו "כסא רחמים" מצטיינת במיוחד בלימוד העיון, אך אין זה אומר שהדבר בא על חשבון לימוד הבקיות. גם בתחום זה יש לישיבה הרבה במה להתפאר.

ללימודי הבקיות בישיבה מוקדשים שעתים של לימוד עצמי בסדר ג', כאשר ההספק החודשי הוא עצום. בחודש אחד, מספיקים בחורי הישיבה ללימוד 20 דף הכוללים גמרא רש"י, כאשר בסוף החודש, נערך עליהם מבחן. יש הלומדים ונבחנים גם על תוספות ורא"ש, אך אין חובה ללימוד ולהיבחן על פירוש התוספות, שכן אופי פירושם בדרך כלל מתאים יותר ללימוד העיון ולא לבקיות. וכמו שכתב מורנו הגר"מ לוי במכתב: "אין צריך ללימוד תוספות בלימוד זה [בקיות], כי התוספות בדרך כלל מקשים קושיות מסוגיא לסוגיא, וצריך להתעמק להבין קושייתם ותירוצם, וזה כבר עשינו בלימוד העיון. וללמדם ברפרוף, חבל על הזמן, שאין שום מצוה לקרוא תוספות, רק להבין מה שכתבו. ופשוט".

בכל חודש רביעי חוזרים על 60 הדפים אשר נלמדו בשלושת החודשים האחרונים, ושוב בסוף החודש הרביעי נערך מבחן על ששים הדפים.

את המבחנים עורך מזה שנים רבות הגאון רבי משה חורב שליט"א, אשר גם הטביע את שמו בשם "שערי רחמים" (לעילוי נשמת מר זקנו הרב הקדוש רבי רחמים חורי זצ"ל). מעניין לציין דרך מיוחדת בה הוא נוהג בכתיבת הציין. ברוב בקיותו הידועה הוא כותב בשורת הציין איזו אמרה מהש"ס הנמצאת בדף אשר מספרו כמספר הציין. וזאת כדי

העיון

ודקות הסברא, וניתח את הסוגיא מכל הכיוונים, שלא יהיה דין אחר בספק ספיקא הסותר לזה. והיה אומר לנו: כעת אני מבין מ"ש הפר"ח והש"ך שכללי הספק ספיקא הם מקצוע גדול ועמוק, כי בכל ענין יש הבדלים דקים, וצריך לעיין היטב כדי לכוון לאמת". ובמכתב תשובה לרבי יצחק דרעי שליט"א, כתב הגר"מ: "לימוד בעיון למרות שלוקח זמן רב, אל יראה בעיניך לעולם כמיותר או כמיותר קצת, שלכאורה אין מספיקים הרבה, שמכל מקום האיכות חשובה יותר בזה... וטוב שכל ישר ועיון זך, מאלף בקיאות עמומה שאינה ברורה עד תומה" ("בתורתך").

תהליך החזרת הבקיאות

לא רבים יודעים, אך לימוד הבקיאות בישיבה לא היה נלמד כחלק מסדרי הישיבה מאז ומתמיד. תהליך החזרת לימוד זה והתפתחותו באו טיפין טיפין. את השתלשלות העניינים מאז רבנו 'איש מצליח', מספר מורנו הרב צמח מאזוז שליט"א בראיון קצר ומיוחד שהעניק ל'כתר מלוכה': בג'רבא עיר הולדתו של מרן מייסד הישיבה,

בחרו ללמוד גמרא רק בעיון, כי היו אמונים על לימוד יסודי עמוק ועיוני של הסוגיא על בוריה. אפילו יהודים, אשר עבדו במשך שעות היום ורק בערב עסקו בתורה, למדו בשיטה זו של לימוד יסודי ואיטי במסגרת 'ארבע אמות של הלכה'.

עם כל המעלה שבדבר, במבחן התוצאה נותרו בידם רק מעט מסכתות, ולמרות שהיו מעיינים עצומים, היו חסרים את הידע בש"ס הנצרך מאד לכל לומד.

רבנו 'איש מצליח' ראה כך ורוח אחרת היתה עמו. אמנם הוא ראה את לימוד העיון כלימוד ראשון במעלה ללא ספק, אך הוא סבר כי בלימוד עצמי חובה גדולה גם לרכוש בקיאות במסכתות הש"ס. וכפי שאמרו חז"ל: "הכל צריכים למרי חייטי"א" (ברכות ס"ד ע"א), ופירש רש"י: "למי שמקבץ תבואה למכור" (דהיינו למי שמקבץ שמועות).

ובאשר לבעיה שבבקיאות לא מגיעים להבנה שלימה כמו בעיון, היה נוהג לומר לתלמידיו: "גם אם הבנת רק שבעים אחוז או לפחות חמשים אחוז, זה גם טוב! בחזרה הבאה תבין יותר. כך לפחות

עדיין לא היה הדבר בגדר חובה וכחלק מסדרי הלימודים.

המפנה הרשמי ארע כאשר באחד השנים בדרשתו הקבועה בשבת תענית דיבור, הִרְבָּה מְרֵן ראש הישיבה שליט"א לדבר בשבח הבקיאות. מאז נוסדה הבחינה של עשרים דף לחודש.

היו בחורים שבאו וטענו לפני הנהלת הישיבה כי הם כבר לומדים דף ליום, וכעת הם יפסידו חצי מהלימוד. הוסבר להם שעדיף לחזור על הלימוד ולזכור, מאשר להכפיל ולשכוח. הם אמנם התקשו לקבל את הדברים, אך שמרו על סדרי הישיבה ולמדו כך. אחרי שנה באו להודות בפה מלא כי את שלמדו בשנה האחרונה זוכרים הם היטב, שלא כמו הלימוד בשנים הקודמות.

שיחה חיזוק קבועה היתה למורנו הגאון רבי משה לוי זצ"ל ביום ראשון של ראש השנה בין מנחה לערבית, בה היה דורש ומדברן את התלמידים להרחיב את לימודיהם. באחת השנים פלט באקראי עובדה אישית ומיד חזר בו, אך לבסוף התרצה לספר למען דרבון הבחורים, וכך העיד על עצמו "בשנה הראשונה לנישואי, קבלתי על

עצמי ללמוד כל יום בשנה שבעה דפים! בסוף השנה סיימתי את הש"ס, ומהשנה השניה והלאה, הקדשתי את לימודי לפסיקה ולכתובת שאלות ותשובות, אך את הבקיאות לא עזבתי. את יום השבת הקדשתי לרכישת בקיאות בש"ס, ואני מספיק ללמוד 21 דף בכל שבת, כך שאני מסיים

תדע היכן דברו בענין!". וזה על דרך מאמר הגמרא: "לעולם ליגרס איניש והדר ליסבר..." פירוש: לעולם ילמד אדם אף על פי שאינו מבין די הצורך, ואחר כך יתבונן (שבת ס"ג ע"א וכפרש"י שם).

גם בישיבה שהקים, מעבר ללימודים הקבועים בכל יום בעיון בגמרא ובפוסקים, המליץ רבנו לתלמידיו לרכוש בקיאות בדפי גמרא וטוש"ע ללא עיון מעמיק אלא לידע רחב וכללי. והיה מעודד את התלמידים לצבור עוד ועוד ידע, ו'לבלוע' עוד ועוד מסכתות! ואף את בניו הדריך כך, ומרן ראש

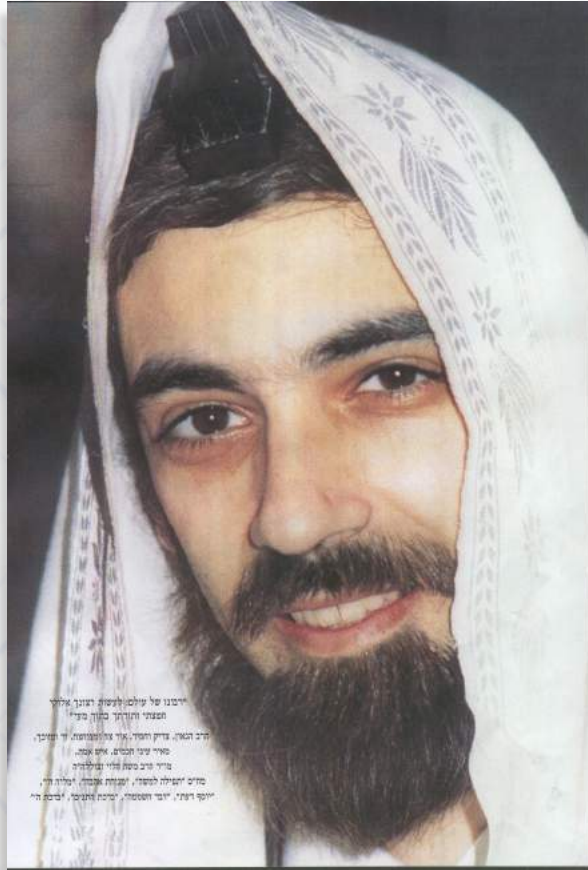
הישיבה בבחורותו היה מתמלא (לצד לימוד העיון) במסכתות כשהוא גומע עמוד אחרי עמוד.

עם כל זה, בהשפעת סגנון הלימוד בג'רבא, לימוד הבקיאות לא נכנס עדיין כחלק מסדרי הלימוד בישיבה, אלא היה רק בגדר המלצה.

המפנה

בשנותיה הראשונות של הישיבה, הגיע פעם מרן הרב עובדיה יוסף שליט"א לבחון את התלמידים. כאשר אחד הבחורים ענה לו תשובה, ביקש

ממנו הרב להמשיך את העמוד עליו נשאל. הבחור התקשה בזה, וטען כי אין זה כלול בחומר המבחן, ואז הרב דיבר ארוכות במעלת הבקיאות, והמריץ את הבחורים ללמוד מסכתות, באמרו "הרי אתם מעיינים טוב, וחבל שתפסידו את הבקיאות". דבר זה עורר בישיבה יותר את לימוד הבקיאות, אך

את הש"ס פעם בשנתיים". ראוי לציין כי כל זאת למרות שמסר שיעורי תורה ביום שבת ובמוצאי שבת.

שיחה זו שידדה מערכות, והמריצה את הבחורים לממש את רצונם ולהגיע לבקיאות רבה יותר בש"ס.

הנצחה מתאימה

עם פטירתו של מורנו הגאון רבי משה לוי זצ"ל, חשב מורנו הרב צמח שליט"א ויבלחט"א כיצד להנציח את שמו באופן המתאים לו. להנציח מקום ולתלות שלט, זה לא הספיק... ואז עלה רעיון להנציח את שמו דווקא בענין עליו עודד והמריץ - מכון לשינון הש"ס. המכון נקרא איך לא, בשם "זכרו תורת משה עבדי".

במסגרת המכון, נבחנו תלמידי הישיבה על מסכתות שלימות בעל-פה גמרא ורש"י, על 'רגל אחת', ויש שהצליחו להיבחן על ש"ס שלם. יצוין כי מדובר דוקא במסכתות שאינן נלמדים במסגרת הישיבה באותו זמן. הנבחנו מתחלקים לשני מסלולים: המסלול הראשון לנבחנו רגילים שיודעים את המסכת על פה, והמסלול השני, לנבחנו שחזרו על המסכת לא פחות מעשר פעמים, ורמת המבחן כמובן בהתאם.

המבחנו נעשים על ידי שאלות מרחבי המסכת באופן אקראי, והם אורכים שעה אחת, בין אם המסכת ארוכה ובין אם היא קצרה. הנבחן גם נשאל על אמרות מסוימות, וצריך לציין את מספר הדף בו הם נמצאים, והדבר נרשם לו כנקודות זכות.

מתן שכרה בצדה

לעוברים בהצלחה את המבחנים, מוענקות מלגות מכובדות ותעודות לעידוד. הסכומים של המלגות נאמדים בסכומים של בין מאה אלף למאה וחמשים אלף שקלים בשנה, כאשר את עיקר הסכום תורם הנדיב הנכבד מר ינון עמאר ואחיו הנדיבים הי"ו.

כשנה לאחר שהוקם המכון, קרה והקופה כבר כמעט התרוקנה. בעוד הגה"צ רבי צמח מאזוז שליט"א חושב כיצד למלאה, דופק על דלת

משרדו יהודי יקר בשם שלום (שלי) זגדון הי"ו. הרב בירכו לשלום והוא סח בפני הרב שבחלום הלילה חלם חלום נורא: והנה הוא מאבד ברגע אחד את כל רכושו וממונו, ולכן בא עתה ליטול עצה מהרב מה יעשה כדי להציל את רכושו. באותו רגע היתה לפני הרב אחת התעודות של "זכרו תורת משה עבדי", ועלה בדעתו להציע לו להיות פטרוני לשנה אחת וזכותו של הרב היא שתגן עליו אלף המגן, וכך עשה. מר שלי שמע לקול הרב וב"ה עד היום לא אירע לו דבר.

התאריכים של חלוקת התעודות והמלגות לנבחנו הם בארבעה רגלים בשנה: י"א חשוון (יום פטירתו של הגר"מ לוי זצ"ל), סעודת יתרו, ערב מתן תורה, וט"ו באב.

ניתן בהחלט לומר כי הבחינות ממריצות את השקידה בישיבה, וניתן לראות באירועים וחתונות, את הבחורים באים כשגמרא קטנה בחיקם ומנצלים כל שניה.

כדי שהבחינות לא יבואו על חשבון הלימודים שבמסגרת החיוב בישיבה, על הבחורים בישיבה קטנה לקבל אישור מהר"מ של הכתה שהבחור מצטיין בעיון ובבקיאות.

צוות הבוחנים נבחר דוקא מתוך בוגרי הישיבה שבצעירותם נבחנו בעצמם על הש"ס כולו. הבוחנים הם: הגאונים רבי משה חורב, רבי לירן ישי, רבי אברהם חדאד שליט"א.

הרב לירן ישי שליט"א, אחד הבוחנים, מספר לנו על ההתרגשות המיוחדת בבחינת הבחורים. "לפני זמן קצר הגיע אלי בחור להיבחן על אחת המסכתות", הוא ממחיש את הדברים "שמתי לב כי הוא נרגש ביותר. שאלתי מה יום מיומיי, שכן בחור זה רגיל להיבחן.

כתשובה הוא לחש לי "זו המסכת האחרונה בש"ס שנותר לי להיבחן עליה..."

כה יתן וכה יוסיף!

במחיצתו של "מייסד הישיבה"

כבחור בן עשרים הוא פתח את ישיבת "ברכי יוסף" בתוניסיה, כשמרן מייסד הישיבה עומד לו לעזר גדול | במשך שלש שנים הוא זכה לשהות במחיצתו ולקלוט שביבי אור | חמשים שנה אחרי, פותח בפנינו הרה"ג ר' פינחס באנון שליט"א, את זכרונותיו, ומספר על הלימוד המשותף והחוויתי עם מרן זצ"ל ובניו שיחיו סביב השלחן העגול, ועל ה'תחרויות' שהיה עורך עמם, ועוד ועוד.

הרב עובדיה חן
צלו של רבנו בתנוס.

תחושת שליחות

בשנת תשי"ח, באו בשערי תנוס שני בחורים בגילאי העשרים ר' פינחס באנון ור' מסעוד ביטון, כשהם חדורים בלהט קודש לייסד ישיבה בתנוס על טהרת הקודש ללא שום לימוד חול. צעירים אלו למדו בישיבת "אור יוסף" בפאריז, אצל הגאון רבי גרשון ליבמן זצ"ל, שכידוע היה שולח את תלמידיו להפיץ תורה במדינות רחוקות.

קשיים רבים נקרו בדרכם כדי להתאקלם וכדי להגיע אל לבם של אנשי המקום. מי שנתן להם כתף רחבה ואוזן קשבת, וסייע להם רבות היה רבנו. בעבר היו לו כבר קשרים עם ישיבתם בצרפת, מאחר והם היו שולחים אליו ביטאונים של נטורי קרתא.

חפצנו לשמוע מקרוב אודות ישיבה זו, ועל הקשר הטוב עם רבנו, ולשם כך נפגשנו עם רבי פינחס באנון שליט"א בביתו בירושלים. יצא והגענו בזמן המתוכנן, ורבי פינחס התפעל "רואים שאתם מכסא רחמים, רבי מצליח היה דיין גדול!".

במשך שעות שלמות, העביר לנו רבי פינחס את חוויותיו ורשמיו הרוחניים מהשהייה בת שלש השנים

כבר מתחילת השיחה מסתבר כי האיש שלפנינו, חדור בתחושת שליחות גדולה לזכות את הרבים. עוד בתור בחור בן עשרים הוא עזב את בית אביו, והלך בגפו להפיץ תורה בארץ אחרת - תוניסיה. בהמשך נישא, ורעייתו פתחה סמינר בכפר אריאנה. גם כיום, הוא ייסד בירושלים כולל שבראשו עומד בנו.

ישיבה על טהרת הקודש

רבי פינחס מספר כי בפגישה משולשת, ישבו עם מרן מייסד הישיבה, שטחו בפניו את תכניות העתיד שלהם, ובקשו את עזרתו בייסוד ישיבה עם פנימיה.

היה זה עוד בטרם נפתחה ישיבת חב"ד וכסא רחמים, ורבנו ייחל לרגע בו תוקם ישיבה ללא לימודי חול, על מנת להמשיך את מורשת רבני תוניסיה.

"היינו הולכים ביחד, והיה מדבר עמי הרבה בצער אודות ירידת התורה בתוניסיה בעקבות האליאנס" מספר לנו רבי פינחס ואחר מוסיף, "פעם גם אמר לי 'משנפטר רבי חיים בלעיש, ירדה קרנה של תורה בתנוס'".

רבנו לא נח ולא שקט ונתתם בכל כוחו לסייע ולעזור בידם. הוא אף ציידם במכתב המלצה ארוך מיוחד ומכובד, כולו מחורז. ההמלצה היתה שמורה עד היום אצל רבי פינחס, וכעת הוא ניאות להעבירה לנו כדי לפרסמה כאן לראשונה.

ר' פנחס כיום בביתו בירושלים

100 שנה

להולדת מרן מייסד הישיבה

בס"ד

המלצה לישיבת "ברכי יוסף"

מה נכבד היום יום בשורה, בהתנוסס לעינינו ישיבה מפוארה, פה עירנו תונס המעטירה, בשם ברכי יוסף מפנינים יקרה. אשר יסדו אצלנו אורחינו הנכבדים אנשי צורה, אברכים יקרים חכמים קולעים אל השערה, ההולכים בתורת ה' הכתובה והמסורה, מישיבת "אור יוסף" בפובלין מפרוורי פאריש הבירה. וכבר נהרו לישיבה הנ"ל תלמידים רבים שה פזורה, ואני ביקרתי פעמים רבות בישיבה זו ושבעתי ממנה רצון ועונג ליהודים היתה אורה, ולמפורסמות אין צריך ראה פוק חזי משופרי דשופרא.

ואני תקוה שכן ירבו וכן יפרוצו הלוך וגדל בס"ד, עד שתחזור העטרה ליושנה באספקלריא המאירה, כאשר באזנינו שמענו מימרא עתיקא "כי מתונס תצא תורה". וכידוע שהיו לפנים בתונס רבנים גדולים מאד המעניקים חמה בתורתן אריות שבחבורה. והן בעוון חזר הגלגל וידל ישראל מאד הלוך וחסור חסורי מחסרא. לולי ה' הותיר לנו שריד כמעט כסדום היינו ועמורה. והנה עתה העיר ה' את לב גבורי כח מייסדי הישיבה הקדושה הנ"ל, נודעת להם חיבה יתרה, ובאו וטרחו באונם והונם לזכות את הרבים דמסרי גרמייהו אקדושת ה' הגדול והנורא. ושמים לילות כימים עם התלמידים כחשיכה כאורה, ומלמדים אותם תנ"ך ותלמוד ודינים ומוסר ספי להו כתורא. ברוח החרדות והיהדות הקדושה והאמונה הטהורה. יתברכו מפי עליון בברכה משולשת וחפץ ה' בידם יצליח

להגדיל תורה ולהאדירה. אכ"ר.

ועתה אליכם אישים אקרא, אצילי בני ישראל המתנדבים בעם די בכל אתרא ואתרא, להזיל זהב מכיס לתמוך בבני עניים שמהם תצא תורה. כי בצל החכמה בצל הכסף אידי ואידי חד שיעורא. כל הנותן בעין יפה הוא נותן, ברכת ה' היא תעשיר ערוכה בכל ושמורה. ומן שמיא יהבי לכו החיים והשלום והעושר והכבוד וכל מידי דמיטב זו תורה וזה שכרה. והקרן קיימת לכם לעולם שכלו טוב שכלו ארוך דקיימא לדרי דרא. אכ"ר.

הלכ"ד הבעה"ח [הלא כה דברי הבא על החתום] פה תונס לכבוד התורה ולומדיה אשר אהבת עולם אהבתים ונפשי בהם קשורה. ולדרישת החכמים העושים את כל מלאכת הקדש נרם יאיר מלא האורה. ביום שנכפל בו כי טוב יום א' דר"ח אדר השני. יושב בסד' וברך אותם משה, שנת ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך, היא שנת התשי"ט ליצירה.

הצעיר ע"ה מצליח בלא"א ר' רפאל מאג'וז סילט"א שופט בתונס יע"א

תוקף המלצה זו ניתן להרב פינחס באנון ולהרב מסעוד ביטון הע"י [ה' עליהם יחיו] מייסדי הישיבה הנ"ל, או באי כחם, להשתמש בה חוץ למחוזינו התוניסי, במקום שאין החוק מונע לקבוץ כסף.

הנ"ל

פתיחת הישיבה

לתונס הם הגיעו בפרשת שלח, בעת החופשה, ופתחו מיד מסגרת לימודים של תלמוד תורה לילדי תונס בבית כנסת "סוקראכט" לזמן החופש עד ראש השנה. לאחר מכן שכרו בנין ברחוב גלאסייר לצורך הקמת הישיבה. ובהמשך שכנה הישיבה בכפר אריאנה שבפאתי תוניסיה.

"לישיבה שפתחנו בתונס", מגולל רבי פינחס את קורות הימים ההם, "קראנו בשם "ברכי יוסף", שם המזכיר את שם הישיבה המקורית שלנו "אור יוסף" בצרפת."

"בסייעתא דשמיא הצלחנו לקבץ כארבעים תלמידים, אשר רובם הגיעו מדרום תוניסיה. בעיר הבירה לא היה עם מי לדבר על ישיבה שאין בה

לימודי חול, ובפרט לימוד צרפתית".

רבנו היה מבקר בישיבה פעמים רבות ומחזק את התלמידים בדברי מוסר. לקראת הימים הנוראים ביום ד' באלול התשי"ט, אף נשא שיחת מוסר נדירה, אשר נדפסה מתוך כתב ידו בספר "אילת אהבים". (קובץ פנימי שי"ל בישיבה)

רבי פינחס מספר כי מלבד הדאגה הרוחנית לישיבה, דאג רבנו גם לצד הגשמי של הישיבה. יום אחד הלך בעצמו ורכש סוודרים לכל תלמידי הישיבה על מנת לשמור על בריאותם לבל יתקררו.

"הקשר היה מאוד חם" נזכר רבי פינחס בגעגועים "פעם חליתי, ורבי מצליח בא במיוחד לבקרני, כאשר הוא מביא עמו תבשיל שטוב לריפוי החולי שהיה לי".

"כשאני רואה את רבי צמח", מעיד רבי פינחס בהתרגשות "הוא מזכיר מאוד להבדיל בין החיים את אביו. התנועות אותן תנועות..." דרך אגב הוא מזכיר, כי השתתף בבר המצוה של מוה"ר רבי צמח ועדיין זוכר איך נשא את דרשת בר המצוה.

כשתילי זיתים

אחת החוויות המרגשות ביותר שחרטו רושם חזק בלבו של רבי פינחס, היה הלימוד בביתו של רבנו יחד עם שלשת בניו. "ללימוד המשותף", מחייך רבי פינחס, "היתה מצטרפת לעתים אחת הבנות שהיתה בת שש, והיתה קוראת לפני אביה תיקון סופרים בטעמים... והוא מעיר ומתקן אותה.

בשלשת חדשי הקיץ, הנהיגה ישיבת "חברת התלמוד", בה למדו בניו של רבנו, סדרי לימוד שונים וקצרים משאר ימות השנה. בחודשים אלו, התקיימו הלימודים עד השעה רבע לשתים עשרה. לתלמידים הוסבר כי הוקדם סיום הלימודים היות ובחצות היום החמה קופחת, ועלולים להגיע לסכנה של "מכת שמש". ואחר הצהריים, יצאו כל הבחורים לנפוש בערי החוף הסמוכים.

כל תושבי הסביבה נפשו נופש גשמי, לבד מבני משפחת מאזוז האצילה שנפשו נופש רוחני. "יומו של היהודי", החדיר להם אביהם, "צריך להיות מוקדש לתורה!". היטב ידעו הילדים בעודם בגיל רך כי בשובם מן הלימודים, אין זו העת למשחקי

הרב באנון בשיעור לתלמידיו

בשיחת חיזוק

התלמידים בשער הישיבה

"בכלל", הוא מציין בדרך אגב, "הבנים הי"ו רחשו כבוד גדול לאביהם. אני זוכר את ראש הישיבה רבי מאיר לאחר שהיה קורא בתורה, ניגש לאביו מנשק את ידיו ושב למקומו".

לעתים היה רבי פינחס שומע את רבנו מעורר את בניו וממריצם לכתוב עוד ועוד, לחדש יותר, והיה מצביע על עצמו ואומר: "ראו בני, אני בגילכם כתבתי פי כמה וכמה, הזדרזו! השקיעו עוד!".

משפטים אלו נתנו לילדים כעין זריקת מרץ להוכיח יותר ויותר את יכולתם. אך משפטים מסוג זה הפריעו מעט לרבי פינחס, והוא ניסה לסנגר עליהם ואמר: "כשהיה כבודו בחור צעיר בג'רבא,

משובה אלא ללימוד תורה משותף ומהנה. החינוך הנפלא שהקנה להם אביהם, לא גרם להם תחושת קיפוח כלל, למרות שידעו היכן מבליים חבריהם. הם אפילו חשו ייחודיות. "אם אבא אמר שזה לא טוב, נאמן הוא עלינו יותר מכולם" הבטיחו לעצמם.

ואכן, מראה מפעים היה לנכנס אל ביתו של רבנו באותם זמנים. היה זה בית קטן שגודלו פחות מארבעים מ"ר, ואין בו כמעט מקום לזוז. במרכז החדר נצב שלחן גדול עגלגל, הנושא על רגליו עשרות ספרי קודש בהם הוגים יום יום בהתמדה ובענין. מסביב לשלחן יושבים תדיר שלשת הבנים כשתילי זיתים, ומלכם בראשם - אביהם הדגול, היושב בראש השלחן מול פתח הבית, במטרה לפתוח את הדלת לכל מבקש, כדי שהבנים הי"ו לא יסיחו חלילה דעתם מתלמודם.

לפני כל אחד מהם נצבת בגאון ערמת ספרים ומחברות וכלי כתיבה העומדים הֵכָן לשרתם, והם לומדים, מעיינים ומחדשים, וכמובן לעת הצורך מוציאים קולמוס וממלאים שורות שורות של חידושים למזכרת נצח. וכל זה כאשר אביהם תמיד לצידם, עומד ומפקח עליהם, כמלאך המשגיח על הצמח ואומר לו 'גדל!'...

אחרי לימוד של עשר שעות, היה האב מאפשר להם 'להתפרק' במשך שעה. ו'התפרקות' אצל רבנו, מה טיבה? - קריאת ספרי סיפורים על גדולי ישראל וסיפורי הבעל שם טוב...

מאחר ולא היה בסביבה בית מדרש עם ספריה הפתוח במשך כל שעות היום, היה מדי פעם רבי פינחס מצטרף ללימוד המשותף. הוא היה מגיע לבית, מקרב כסא לשלחן העגול, ולומד כאחד הבנים הי"ו.

תחרות בכתיבה

בהזדמנויות אלו, עמד רבי פינחס מקרוב אחר דרך חינוכו של רבנו, והתפעל עמוקות מאהבת התורה שהחדיר בבניו. "חבריהם", הוא נזכר, "היו דופקים בחלון הבית ומשכנעים אותם לבוא לים, והם ממשכים ללמוד. כל כך התפעלתי מהמשמעת שלהם", הוא מעיד, "עד שאמרתי לרבי מצליח כבודו לא צריך משגיח שישגיח על בניו".

שקשה יותר לחדש בגמרא, הנה אניח כעת את התשובה, ונערוך תחרות, אני אלמד את סוגית "זה וזה גורם" (פסחים דף כ"ו ע"ב) שאתם לומדים כעת, ונראה מי יחדש יותר". נאה דורש ונאה מקיים, כבר למחרת כתב חידוש ארוך ומפעים ביופיו באורך של כשלושה עמודי פוליו.

הרוצה לחזות בו, יעיין בשו"ת איש מצליח בסוף ח"א כרך ב', ושם כתוב תאריך החידוש ביום י"ח מנחם אב התשי"ח. החידוש הוא בעצם ניתוח הסוגיא, ופותח במלים "ניחזי אנן", ומונה והולך את כל האופנים שמתפרשת בהם הסוגיא וקורא להם "צדדים", ומעמיק בהם בשילוב מהרש"א ושאר מפרשים להבהיר את הגמרא. סגנון החידוש מזכיר במקצת את תשובת הבית יוסף המפורסמת בשו"ת הבית יוסף שיטת קידושין, שמנה תקס"ז פירושים לסוגיא, ואח"כ חזר וסתר ופשט אחת לאחת עד שהתחווה הסוגיא כשמלה להעמידה על מכונה.

בשיטות כאלו ואחרות, תחת תחרויות ספורט, היה רבנו מספק לבניו תחרויות מאתגרות המרבות חכמה.

"תשוקתו של רבי מצליח להעביר את תורתו לבניו היתה עזה", מציין רבי פינחס "שאיפתו שימשיכו את דרכו התבטאה בחינוכו המושקע אשר עשה פירות".

עודנו זוכר רבי פינחס, את הנהרה ששפוכה היתה על פניו של רבנו כאשר בסוף השבוע מנופף היה בידיו בתכריך הכתבים שהספיק לכתוב במשך השבוע, ואומר לו בהנאה גלויה "תראה כמה הרווחתי השבוע...".

בנוגע ללימוד עם רבי פינחס, מסופרת אנקדוטה מעניינת על ידי אחד מבני רבנו:

"באחת הפעמים שבא רבי פינחס לביתנו, ביקש מאחד מאיתנו מסכת חגיגה, אלא שהגה את המלה "חגיגה", בגימל דגושה, כפי שמבטאים היום, וְהִבֵּן לא הבין על איזו מסכת מדובר, כיון שבתונס ביטאו "חגיגה" בגימל רפויה כמשפטה. ולמרות שהיה הילד בגיל אחת עשרה בערך, חלשה דעתו והצטער על שאינו מכיר שם מסכת כזו. פתאום התעשת רבי פינחס ואמר "אה! מסכת חגיגה", כשהפעם הגה נכון את הגימל רפויה... או אז הבין

תמונת מחזור

חדר הפנימיה

בחדר האוכל

רבים היו הכותבים, הלומדים והמחדשים, עולם התורה היה פורח מאד! היום, לצערנו הרב, ירידת הדורות ניכרת, תורה מונחת בקרן זזית ואין מי שמשקיע בה. מה שבניך לומדים בשעה שחבריהם מבלים בחוף הים, זה הרבה מאד לעומת הכלל! שמתי לב כי גם כאשר כבודו לא נמצא בבית הם לומדים בהתמדה, ולמה תדרוש מהם יותר?!...".

רבנו שחשש כי הדברים יקררו את הבנים שיחיו, ענה מיד: "אדרבא, יש להם ללמוד מאביהם מולידים! אני הדוגמא האישית שלהם! לא ילדי הרחוב משמשים מודל לחיקוי לבני, אני הוא הסמל ואל רמה כזו אני שואף ומבקש שיגיעו!".

"הנה", המשיך רבנו, "היום כתבתי תשובה בהלכה, על אף החום הכבד ששרר... ואל תאמר

הַבֵּן, ואֵץ רֵץ לְהֵבִיא לוֹ אֶת הַמַּסַּכַּת הַמְּבֻקֶּשֶׁת".
בהנאה ניכרת, מספר רבי פינחס כי רבנו היה מתפעל מכך שהוא וחברו אינם נוגעים בזקנם, והיה מראה אותם לדוגמא לבניו, באומרו "תראו אלו בחורים שהגיעו מצרפת ששם שולטת האופנה, ובכל זאת משאירים את חותם זקנם... אין מה להתבייש בכך...".

סגירת הישיבה

ונשוב אל ישיבת "ברכי יוסף". למרות המאמצים הרבים, לא הצליחה הישיבה לתקוע יתד בתנוס. שלש שנים בדיוק התקיימה הישיבה אשר נפתחה בפרשת שלח ואף נסגרה, כמה סמלי, בפרשה זו. הסיבה שהביאה לסגירת הישיבה היתה המשך לימודיהם של חלק מן התלמידים בישיבות בצרפת, וכמו כן המצב הכספי לא היה שפיר.

אך לא לשווא היה עמלם, שכן מישיבה זו יצאו כמה תלמידי חכמים חשובים, כמו רבי אליהו עמרוסי, רבי יהודה עמרוסי, רבי מצליח שלי - מגיד שיעור בישיבת אור יוסף בצרפת, רבי ציון מימון ועוד.

הביקורים בצרפת

מאוחר יותר, כאשר ביקר רבנו בצרפת, התלווה אליו רבי פינחס, והיה נוכח בפגישתו המפורסמת עם הגאון **רבי רחמים נאהורי** זצ"ל. כמו כן היה נוכח בפגישה עם רבי אהרן מונסוניגו שהיה מנהל אוצר התורה, והיתה לו השפעה על הג'וינט. ארגון הג'וינט לא שש לתקצב את הישיבה, משום שלא התקיים בה לימוד צרפתי, ולכן סיפקו להם קמח בלבד. רבי אהרן ניסה להציע פשרה שאולי ילמדו רק שעה אחת צרפתי, אך רבנו לא הסכים בטענה, ששעה אחת משמעותה שעה של לימוד ועוד שלש שעות שיעורי בית...

תוך כדי שיחה מלבבת, נזכר רבי פינחס באנקדוטה מעניינת אשר קרתה כאשר נפגש רבי מצליח עם ראש ישיבת "אור יוסף" בישיבתו בצרפת. בכניסתו לישיבה, הבחין רבי מצליח בשני בחורים העומדים בבטלה. התפלא רבי מצליח ומיד בתחילת הפגישה תמה באזני ראש הישיבה מדוע ראה שני בחורים שאינם לומדים... הוא לא הצליח להבין איך אפשר

לבטל סתם כך תורה. הבין ראש הישיבה כי ההערה נובעת מלבו הטהור ואוהב התורה ואמר ברגש "יהי חלקי מחלקך".

במשך השנים, שמר רבי פינחס על קשר מכתבים עם רבנו, והוא מציג בפנינו מספר מכתבים, בהם נועץ ברבנו בהלכה ובעניינים אישיים.

הנה אחד המכתבים, אותם שלח רבנו לרגל נישואיו של רבי פינחס:

בס"ד תונס יום כ"ה אדר א' התשי"ט
לכבוד מעלת ותהלת ידידנו ויקרנו החתן המפואר הנעלה והנכבד, הגדול בתורה וביראת ה' טהורה, בחור חמד בנן של קדושים שלשלת יוחסין, החו"ש והכולל מרביץ תורה בישראל, כמה"ר ר' **פינחס באנון** יחי שמו הטוב לעולם ובריא אולם ככוכבים פְּהֶלֶם, אכ"ר. מתלמידי ישיבת "אור יוסף" המהוללה ב"פובלין".
אחינו היקר!

מה נכבד היום יום בשורה, בראותי הזמנתכם היקרה לשמחת כלולותיכם. והנני מביע בזה את השתתפותי בשמחתכם, ואת מיטב ברכתי הלבבית, ברכת הדיוט קלה:

בסימן טוב ובמזל טוב ובהצלחה מרובה. יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל בדרך הקדושה המסורה והכבושה, ותזכו לברכה משולשת מפי עליון חיי אריכי ובני סמיכי ומזוני רויחי, וימלא השי"ת כל משאלות לבכם לטובה, אכ"ר.

בברכה ובפריסת שלום והוקרה לכלהו מרנן ורבנן ותלמידיהון

הצעיר ע"ה **מצליח בלא"א ר' רפאל מאג'וז** סילט"א

מכתב אחר (מיום י"א אדר א' התשכ"ב) מסיים רבנו כך: "ואסיים בברכת "מזל-טוב" והצלחה רבה אודות הבת שתחיה שנולדה לו. **וכידוע למעכת" שאנחנו אומרים על הבן "סימן טוב", ועל הבת אומרים "מזל טוב".** אכ"ר".

במכתב זה הוא מוסיף ב'דבק טוב': "הרב ניסן [פינסון] יצ"ו פתח ישיבה לבנים מיום י"א שבט ש"ז [שנה זו]. ולקח את בני מאיר יצ"ו מלמד שם, ומחמת זה גם אני בימים שאני פנוי בהם הולך שם לעזור לו".

הרב מרדכי מאזוז שליט"א
ראש ישיבת "כסא רחמים" עמנואל

החסד שבתפילה

ד

כשהיא מְעַמְקֵי הלב, כשהנשמה עותרת...
ובפרט כשבמעט דמע היא "מעוטרת" ...
לכל שערי מעלה היא חודרת,
וכל כך רחמי שמים היא מעוררת.

ה

ולכן החסד הוא עצום כשמתבוננים,
שהלא אנחנו ממש כה קטנטנים...
והוא אבינו- אדון כל האדונים,
מרומם ונשיא על כל עליונים-

ו

ובכל זאת, לנו מטה אוזן קשבת,
ולבכייטנו שוֹעֵה כאם אוהבת!
כה נשכיל' כשנקדים לה מעט מחשבת...
ואז שפע טובה תהא לנו שואבת!

א

רב יהא הזמן ולא תכלה היריעה
מלהביע במלים את החסד שבהבעה,
שיכולים אנו להביע לאל שועה,
לשפוך שיח תמיד, כל עת ושעה.

ב

חסד זה כה רב, עצום ונפלא,
שהעניק לנו יוצרנו, אל רם ונעלה,
כאב, מטה אזנו לכל משאלה,
מהפשוטה ביותר עד הכי גדולה...

ג

לעת שרוצים יותר יד עוזרת,
שההצלחה אצלנו תהא שוררת,
בין ארץ ושמים התפילה מגשרת,
ואותנו אל בוראנו היא מקשרת

שיר למלך

שירי חיזוק לתורה ואמונה

"אבי אבי רכב ישראל ופרשיו"

כל מי שמעם היו פניו מבריקים.
את האמת הצרופה חפשת, ובחורים
ובסדקים

וכך החדרת לנו, רק בה היי דבקים
מוסריך שנבעו מלב זך - ממועמקים,
את נפש מי לא היו מזעזעים ומחזקים?
ואת כל זה עמך לקחת, מגדולי הפוסקים,
אוי לי על לבי כי קרוע הוא לחלקים.
נחלי דמעי כלל לא מספיקים
תנחומין מהיכן אקח לאיברי הנואקים?
אומרים לי: זה על הדור, הוא פאר
הצדיקים,

או, דע שלמעלה כבוד עצום לו מעניקים.
חשבו שלא ידעתי, שדעתי כשל
תינוקים.

אך בזה את צמאוני אין הם משקים.
רואני מציאות, שעל ציונך אנחנו
מתרפקים,

ותחת אמריך הטהורים, צפורים מעלי
שורקים...

הצור תמים פעלו, ישרים כל החוקים
כי ידעתי שבעונותי באו כל המצוקים
לעוררני לחדש ביצרי הרע מאבקים
ולא לילך אחריו בעינים עצומות,
שותקים.

זאת נחמתי, בשובי לאלי מקבל רחוקים
ובמהרה ממש, בבוא גואל, עמו אותך
יקים.

* * *

הלא כה דברי נער אומלל, בוכה כעוקל
על שמקרב רבו נשלל, ולבו בקרבו
חלל.

המצפה ומיחל ליום 'ישיעו ה' את עמו

שקידתו האדירה, בשנה - ימים משכ"ה!
היכן אראה עוד, ומי יתן לי הדרכה?
היאך כבה מאורי, אשר לעמי היה
סככה?!

לבקש לי כמוהו, רגלי נשרכה,
אמרתיו אולי אמצא איזה משען וסמיכה.
שמוני ללעג בפי כל, עשוני לחוכא.
אחד היה הוא, אין כמוהו בכל הממלכה.
אוי לי, אהה עלי, כי תקותי דעכה,
על זאת בכי, שבתו בעלי מלאכה.
אוי לנו כי ה' הטוב הקנו בחימה שפוכה.
אוי, מי ינחם נפש מרה ובוכה.

* * *

קינתך לא התחילה, כליותי עלי זועקים
מוחי ולבי לגעור בי לא מפסיקים.
וכי כך מקוננים מספידים וצועקים -
על אבדן זה אדוננו, הענק שבענקים?
אוי אבי אבי, הלא הוא מלאך האלקים!
פה מפיק מרגליות והלומים מזוקקים,
עם כל תורתך נסקת לשמי שחקים
נטשתנו גלמודים, ועודנו כלים ריקים.

כהולכי דרך ציה, צמאים אנו ומשתוקקים
לשיעוריך המרוים, הבהירים והעמוקים
אין סוגיא שנשארה עם איזה פקפוקים
ביאוריך על הכל היו אור מפיקים
עם סברות כה ישרות על אדני פו יצוקים
בעיונך המבעית, וע"י יושר הדיוקים.
בכושר הבעתך, בפניו היו כה מתוקים

קינת נהי תאניה ואניה, מנפש בוכיה,
סוערה והומיה, מתלמיד שרבו עזבו
בציה, על מורי ורבי אור עיני, מורה
דרכי מאיר חשפי, אהובי כנפשי
ואהבני כאב, הגאון המיוחד, הצדיק
האמיתי, כליל השלמות, בעל יראת
הרוממות, עטרת תפארת ישראל
כמוה"ר משה רעיא מהימנא לבית
לוי וצוקלה"ה זיע"א.

אלה אזכרה ונפשי עלי אשפכה
בגדי אקרעה, ודמעתי כים ניתכה.
על א"י חשון-מר, יום יגון והפיכה,
הפך בו כל ששון לאסון בלא ארוכה.
ללקח מאיר עיני ישראל - מקור הברכה
והשאיירו גלמודים באפילה וחשיכה.
נורא שברי - מי ירפא לנפש בוכה
כי הוסר מעמה מסיר כל מבוכה
הוסר נזרי, עטרת ראשי הושלכה
על זאת אילל, ובקול אזעק, איכה?
איכה תורה הדורה, תורת אלהי המערכה
נטשת רעך - נפשו בך נכרכה?
השיבוני, התורה עמו יחד הלכה
אלי קבר, שם יושבת באדמה נמוכה.
על זאת בכפלים אקונן, בכייתי לא
שככה,

איך עזבני רבי, ואותו נפשי צריכה?
תורתו תורת אמת, ודרך לימוד ההלכה
מהיכן תשאב נפשי, מהיכן תהא זוכה?
יראתו העצומה, יראת הרוממות
והמלוכה,

1 גימטריא שס"ה.

שאלות ומראי מקומות שאלת חכם

תשרי

שאלה. אם טעה התוקע ובירך "לתקוע קול שופר" במקום "לשמוע", האם יצא או חייב לחזור ולברך?
מקורות. ב"י (סימן תקפ"ה) וב"ח שם. כנסת הגדולה ושיירי כנה"ג שם. לשון לימודים (סימן ר"ו). בית דוד (סימן שפ"ט, ש"צ, שצ"א). מועדי ה' (דף מ"ו ע"א). מגן אברהם (ס"ק ב'). ש"ע רבנו זלמן (אות ד'). חיי אדם (כלל קמ"ג אות ז'). מטה אפרים (אות ג'). שדי חמד (מערכת ר"ה סי' ב' אות י"ח).

חשוון

שאלה. מי שטעה ושאל מטר בא"י קודם ז' במרחשוון האם צריך לחזור ולהתפלל?
מקורות. הרא"ש בתשובותיו (כלל ד' סימן י"ד). הר"ן בהלכות שם (דף ב' מדפי הרי"ף ע"א, ד"ה ואיכא למידק). המאירי שם (דף י"ד ע"א בד"ה יש) ועוד ראשונים. טור וב"י (סימו קי"ז). דרכי משה (שם אות ב'). תהלה לדוד (שם סק"א). רוח חיים (שם סק"א). ברית כהונה (מערכת גימ"ל אות ב'). זכרי כהונה (מערכת גימ"ל אות מ"ט). שו"ת הרדב"ז (ח"ה סימן ב' אלפים נ"ה). מאמר מרדכי (סי' קי"ז ס"ק ח'). כף החיים (שם אות ח'). אור לציון (ח"ב פ"ז אות ל"א). יביע אומר ח"ה (סימן ט"ו) וח"י (סימן י"ד), ובספרו טבעת המלך (פרק ב' מהלכות תפלה הלכה ט"ז). מקור נאמן (סימן תתקע"ג). שו"ת אמרות טהורות (ח"א סימן כ' אות ט"ו). שו"ת אבי הנחל (סימן ד').

כסלו

שאלה. מי שהתפלל בימי החנוכה מנחה עם פלג המנחה ובסביבתו מתפללים ערבית כשעה אחר צאה"כ. מה עדיף יותר, להדליק נר חנוכה בזמנה ושוב להתפלל תפלת ערבית, או להתפלל ערבית ביחד, ואח"כ להדליק נר חנוכה?

מקורות. מגן אברהם (סימן תער"ב ס"ק ה'). שב יעקב (א"ח סימן כ"ב). חיי אדם (ח"ב כלל קנ"ד אות כ'). תפלה למושה (ח"ב א"ח סימן מ"ח).

אבטל / סבט שלך נולד לפני פברואר 1944?
לגיע לכם 13,000 נש בלאתנה.

על פי חוק חדש, יוצאי צפון אפריקה: תוניס, אלג'יר, לוב ולמרוקו,
שאינם מקבלים קצבה, זכאים ללמען חד פעמי, קרוב ל 13,000 נש.
שימו לב! לא לנשנה בטויו שנה עלה לארץ.

אל תפספסו, צלצלו עכשיו!

טל: 0547729581 פקס: 0775558698 דוא"ל: ouri.haddad@gmail.com

חכם

מה הוא אומר?

הערות עיוניות לעיון הקוראים

1. איתא בברכות (דף ל"ה ע"ב) דשמן זית לא נשתנה ברכתו, משום שאי אפשר לומר "בורא פרי הזית", דפירא גופיה זית אקרי. ופירש"י וז"ל: זית איקרי, והו"ל בורא פרי הפרי, שהפרי קרוי זית, ואין זו בריאת שמים, כי בידי אדם היא בריאה זו וכו'. עכ"ל. וקשה, דלקמן (דף מ"ג ע"א) אמרינן דעל שמן אפרסמון מברכין: "בורא שמן ערב". ומאי שנא? הא תרוייהו אינם בריאת שמים אלא מעשה ידי אדם?

(יהונתן מאזוז - ב"ב)

2. בתענית (דף כ"ט ע"ב) גבי איסור כיבוס בשבוע שחל בו ת"ב, נחלקו רב ושמואל אם איסור זה גם לאחר התענית או לאו. ולדעת רב לאחריו מותר. ואח"כ הביאה הגמ' מחלוקת תנאים, ולדעת רשב"ג אסור לכבס מר"ח עד התענית, ולדעת ר"מ כל השבוע שחל בו ת"ב, ואפי' לאחריו. והנה אחרי כן (דף ל' רע"א) אמר רבא הלכה כרשב"ג, והלכה כר"מ, ולקולא. דאין איסור כיבוס אלא בשבוע שחל בו ט"ב, ועד התענית בלבד. ע"ש. וצ"ע, אמאי לא קאמר רבא הלכה כרב, ותול"מ?

(יהונתן מאזוז - ב"ב)

תשובות ניתן לשלוח לכתובת המערכת

3. בפרשת וירא נאמר, שבאו אל אברהם שלשה מלאכים שנדמו לו כאורחים, ואמרו חז"ל שהם גבריאל מיכאל ורפאל. גבריאל - להפוך את סדום. מיכאל - לבשר לאברהם על הולדת יצחק. ורפאל - לרפאת את אברהם, ואח"כ להציל את לוט. כידוע. ונשאלת השאלה, בשלמא מיכאל ורפאל היו צריכים לבא אל אברהם בין כך, מיכאל בכדי לבשר את אברהם, ורפאל לרפאות את אברהם, ודרך אגב נדמו לו כאורחים להפיס דעתו. אך גבריאל לאיזה צורך בא לשם? והלא כל שליחותו היא לסדום, ומדוע צריך לעקם דרכו ולעבור אצל אברהם? וכי אברהם לא סגי ליה בשני אורחים? וצ"י.

(שאלה זו נשאלה ע"י הילד היקר יניק וחכים שמעון בוקר ז"ל בהיותו בגיל שש, בנו של ידידנו שיבדלח"ט ר' נתנאל בוקר הי"ו מצפת. בין מתרצי קושיא זו על נכון יוגרל סך 200 ₪ על כל פתרון נכון. תרומת ידידנו הנ"ל לע"נ בנו ז"ל. את הפתרונות לשאלה זו יש לשלוח לכתובת: משפחת בוקר צה"ל 8/6 צפת)

הקמת אני מגיד

אתוספו כמה סבסלי (ברכות כח.)

לראשונה מאז נבנה הבנין החדש המשמש לבחורי הישיבה הגדולה, ההיסטוריה חוזרת על עצמה, שוב הצפיפות והדחק שוכנים כבוד בהיכל הישיבה ובפנימיה תל"ת. וזאת למרות הדחיות הרבות לבחורים שהתדפקו על דלתות הישיבה ולא עמדו בדרישות הגבוהות לקבלה. למי שלא יודע אף בחורי הישיבה הקטנה, נדרשו בכדי להתקבל ליש"ג, לעמוד בשלשה מבחנים בכתב, לעמוד על טיב עיונו של הבחור. ובנוגע המכירים את הבחורים שלש שנים, ודנו על

לרוחניותו ומידותיו ישבו צוות הרמי"ם כל בחור בפ"ע. בדומה לזה אף בישיבה קטנה התקבלו השנה תל"ת מספר גדול של בחורים יותר מכל שנה.

ואם בפתיחת השנה עסקינן לא נוכל שלא להביא את הסוד להצלחה בישיבה אותו "גילה" מוה"ר רבי **צמח מאזוז** שליט"א בשיחה בפתיחת השנה ואלו דבריו: "אל תחשבו, הנה זכיתי להתקבל ל"כסא רחמים" כבר מובטחני לצאת

ת"ח ומוסק, אלא עליכם לעמול ולשקוד ולנצל כל יום כל שעה וכל דקה ללימוד התוה"ק. ומי שבאמת רוצה להצליח בישיבה, צריך שיהיה לו משמעת לרבנים, יראת שמים ומדות טובות, ורק אז יועילו לו כל הדברים שהישיבה מקנה לבחורים, בשביל לגדול ולהיות ת"ח מובהקים". אנו נחתום בברכה יה"ר שאכן יזכו כולם לעלות ולגדול בתורה הקדושה, ויהיו ת"ח חשובים שיאירו לבית ישראל.

מהנעשה והנשמע בישיבה ובמוסדותיה

איך בונים "אוצר ספרים" בחצי שעה?

אוצר ספרים בלי קטלוג כספר בלי מפתחות כך אומר המשל, ואולי באמת בספר קל יותר לדפדף, מה שברור שזה וזה נצרכים.

בחודש האחרון הושלמה מלאכת עריכת הקטלוג המחודש לאוצר הספרים "ויזרע יצחק" שע"י הישיבה הגדולה. בבנית אוצר ספרים זה, הושקע זמן רב ודמים מרובים לרכישת אלפי הספרים המעטרים את האוצר, החל מספרים ממדורות מחודשות ומפוארות ביותר, ועד לספרים נדירים שמוצאם בכוכים שבסמטאות ירושלים. וכמובן הרבה מחשבה להביא את הספרים הדרושים לבחורי ישיבה גדולה, שעוסקים גם בעיון הש"ס ומאידך גם בכתובת פסקי הלכה.

הקטלוג החדש תלוי במרכז הספרייה

הכל טוב, אלא שכאמור בלא קטלוג, השימוש באוצר מורכב וגוזל דקות יקרות, את כל זאת חזה המשגיח הרה"ג ר' מיכאל סגרון שליט"א, אשר עיניו ולבו תמיד לפיתוח האוצר ברכישת ספרים חדשים, ועל כן החליט לערוך קטלוג מחודש.

מי שיש לו מושג בענין, יודע שלערוך קטלוג, פרושו: לעבור על אלפי הספרים, לכתוב את שם הספר, לציין את שם הספרייה, המדף וכו', עבודה של שעות רבות, וכידוע הזמן יקר, ובפרט לבחורים היקרים.

הרעיון היצירתי אותו הגה המשגיח, והוציא מהכח אל הפועל, היה להציב שלושים בחורים, כל בחור הופקד על ספרייה אחת, בידיו, דף עם מספר הספרייה, והחל למלאות: מדף 1 ספר פלוני וספר פלוני וכו'. וכן מדף 2 עם ספר פלוני וכו', וכן על זו הדרך. בתום כמחצית השעה, כבר החזיקו האחראים בידיהם רשימת כל הספרים במקומות מושבותיהם. על סיום המלאכה, הגהת החומר ועריכתו, עמלו הבחורים היקרים ר' **שגיא מרדכי** הי"ו ר' **משה אברג'ל** הי"ו ר' **אליה כהן** הי"ו. ישלם ה' שכרם של כל העוזרים והמסייעים, ותהי משכורתם שלמה מעם ה'.

החידוש בהילולא המסורתית

תקופת ההילולא היא 'עונה' בישיבה, עד שהדבר נעשה כמושג, כך שניתן לשמוע בתקופה זו הרבה את המשפט "חכה אחרי ההילולא". ולא בכדי, להפיק ערב ענק שכזה, עם אלפי אנשים סביב שולחנות ערוכים, תוך כדי דאגה לתוכנית עשירה מוקפדת וחדשנית, דורש ארגון ותכנון מרובה. ואכן הנהלת הישיבה פועלת כבר תקופה ארוכה לפני כן בהכנות לקראת הערב הגדול ועומדת בבדיקת הבעיות שהיו בשנה הקודמת במטרה לפותרן ולחדש רעיונות ושיפורים חדשים.

מראה חלקי של קהל האלפים בהילולא בשנה שעברה

כבר כעת בחודש אב אנו שומעים על תחילת ההכנות להילולא המסורתית. בין הדברים שהגיעו לידיעת המערכת דבר שניתן בהחלט לציין גם כחידוש במסורת הקבועה והידועה ו... גם משתלם.

אם מידי שנה הרגעים המתוחים היו הדקות בתום הערב בהם נערכה ההגרלה על רכב מפואר, הרי שבשנה זו הזמן יהיה כפול, זאת בעקבות שהשנה ביוזמתו של מנהל הפקת הערב ה"ה יוסף זנזורי הי"ו מנהל המשק בישיבה, החליטה הנהלת הישיבה שמלבד תכשיטי זהב ושאר מתנות, יוגרלו **שני רכבים מפוארים**, כך שהסיכוי הינו כפול שניים.

עלינו - בוגרי הישיבה די בכל אתר ואתר וגם בידנו, לעזור ולתמוך בישיבה במכירת כרטיסי ההגרלה, לקרובים ולרחוקים, לשכנים ולמכרים.

היו נכונים לתחילת מכירת הכרטיסים, לפרוע קצת מחובת הכרת הטוב לישיבתנו הקדושה.

אלף נכנסים לבית המדרש אחד מהם יוצא להוראה (קה"ר ז, כ"ח)

ניחוח חדש יוצא מבית ה"יין" הטוב, יינה של מלכות - מכון הישיבה, בדמות קונטרסים של "הוראה ברורה" בהלכות תערובות.

"הוראה ברורה" - הוא אחד הפרויקטים הגדולים שהחלו בהם בשנים האחרונות במכון הישיבה. זוהי סדרת ספרים שתהווה חקוי לספרו הענק של רבנו בעל "משנה ברורה" שהוציא ספריו רק על ש"ע א"ח.

עד היום הלומדים בחלק יורה דעה היה חסר להם ספר כדמות המשנ"ב שיקבץ את כל האחרונים שביארו את דברי מרן והרמ"א, ובפרט ע"פ דעת רבותינו הספרדים. וכן

הערות והלכות שונות שקשורים להלכות אלו, וכמובן פסקי הלכה בדברים שנתחדשו בדורנו.

ואכן בשנים האחרונות עובדים צוות המכון על כתיבת הביאור בשם "הוראה ברורה" ולצידו "ביאור הלכה" - משא ומתן מעמיק במקומות הנצרכים ואף "שער הציון" לידע מהיכן יצאו הדינים.

יזמה חדשה שבאה מצד העורכים, היות שאברכי הכולל עוסקים כעת בהלכות תערובות היתה להוציא קונטרס על הלכות אלו כדי לקבל הערות והארות מהלומדים.

יש לציין כי נכון להיום כבר הודפסו קונטרסים על סימנים צ"ח - ק"ה אשר נלמדו במסגרת הכולל. ולפי דברי העורכים, ההשקעה לא היתה לחינם, אברכי הכולל אשר ראשם ורובם בהלכות אלו, העירו והאירו רבות, לתועלת העורכים וכמובן לתועלת כלל ציבור הלומדים, שיזכו בספרים מוגהים וברורים.

כוללים העוסקים בהלכות אלו ומעוניינים לקבל את הקונטרסים בסך 5 ₪ לחוברת, יפנו למערכת האיגוד בטל' 0504158562 וישלח אליהם בדואר בע"ה.

אזכרה וספר בצידה זה ארבע עשרה שנה

הצדיק ר' **שמואל עידאן** זצ"ל אשר היה לעזר ולאחיסמך לאחים הקדושים קברניטי הישיבה בהקמת הישיבה, זכה להכרת הטוב גדולה מצד הנהלת הישיבה על כל פעלו הטוב עבור הישיבה, ומדי שנה מקיימת הישיבה אזכרה ועצרת התעוררות רבת משתתפים לזכרו ולעילוי נשמתו, וזאת מלבד כולל שו"ת "ויען שמואל" ושיעור דף היומי שאף הם הוקמו וקיימים לעילוי נשמתו הטהורה.

ואכן על אף שחלפו ארבע עשרה שנה, ומידי שנה מתקיימת האזכרה במעמד מרנן ורבנן שליט"א, וגם השנה ביום חמישי ערב יום פטירתו כ"ז בתמוז התקיימה האזכרה ועצרת התעוררות לזכרו, בהיכל הישיבה הגדולה "פקודת אלעזר" בהשתתפות בחורי הישיבה אברכיה וקהל מוקירי זכרו.

מנחה ערב זה, היה בנו יחידו מורנו הרב הגאון המפורסם רבי **דוד עידאן** שליט"א ראש הכולל, ואב"ד "משפט וצדק". בדבריו העלה על נס את פעולותיו הברוכות של מר אביו זצ"ל, אם זה במילת אלפי ילדים חנים אין כסף, ופעמים אף היה משלם את עלות הסעודה כשנוכח היה שמדובר במשפחה מעוטת יכולת. וכן בעזרה לעולי ג'רבא ותוניסיה, שרובם עלו על ידו, ונעזרו בו בקליטתם בארץ. ובעיקר עזרתו הרבה ליסוד הישיבה כאן בארצנו הקדושה ובנהולה שלא על מנת לקבל פרס וכל זה עד יומו האחרון. אחריו דיבר הגאון רבי **יצחק ברדא** שליט"א ראש ישיבת "יצחק ירנן" שעמד בדבריו על כי המנוח היה מדגיש, כי אחד הדברים המייחדים את הישיבה, הוא עידוד כתיבת חדושים ותשובות בהלכה, בדרך שלמדו רבותינו בג'רבא, מרן הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל ותלמידו מרן הגה"ק רבנו מצליח מאזוז זצוק"ל הי"ד. והוסיף הגר"י ברדא וכמו המנוח עצמו שעל אף עסקנותו הציבורית היה כותב חדושי תורה ושו"ת שחלקם נתפרסמו בסו"ס "מעיל שמואל" (תולדות חייו) ובקבצי "ויען שמואל", אחריו דיבר דברי חיזוק והתעוררות הגאון רבי **בנימין אליהו מאדאר** שליט"א,

חותם הערב היה **מֶן ראש הישיבה** שליט"א שסיפר בדבריו על דמותו הדומיננטית של המנוח לכל דבר שבקדושה: הן בעזרה ביסוד הישיבה, והן במילת אלפי תינוקות לשם שמים. וכן על דקדוקו במצוות קלה כבחמורה, והביא מעשה אחד שפעם נקרא בלילה לבדוק תינוק שהיה אחר מילה ואע"פ שכבר עלה על יצועו וקרא קריאת שמע, בא לביתם באין אומר ודברים וכשניסו לדבר עימו לא הגיב מאומה, עד שהבינו מרמיזותיו שהוא אחר ק"ש ואין הוא יכול לדבר.

הערב תם כשהכל נטלו עמם דברי חיזוק מדמותו של הצדיק.

גולת הכותרת של יום זה הוא הוצאת הקובץ **"ויען שמואל"** לאורה, שו"ת מגדולי הדור ואברכי הישיבה, אשר יוצא כל שנה לע"נ הטהורה. ת.נ.צ.ב.ה. (ראה בהרחבה על הספר במדור "חדש באוצר").

לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב

"לא היו ימים טובים לישראל כיום ט"ו באב" אמרו חז"ל. ואף לדורות יום זה הוא יום שמחה בעם ישראל. ואכן כך היתה ההרגשה גם השנה ביום זה-יום ט"ו באב כאשר זכו לחנוך בישיבה את האולם המפואר של מכון **"איש מצליח"** בית היוצר לכל ספרי ההלכה השונים היוצאים זה אחר זה מהישיבה עבור עם ישראל, הן בספרי הלכה הנצרכים לכל אחד כמו היצירה האדירה **סדרת "משנה ברורה" עם הערות מ"איש מצליח"** שבה הפכו הרבנים הכותבים את הספרים הנחוצים והשימושים האלה, לספר הלכתי מעשי אף לספרדים ועדות המזרח, מבלי לחשוש אולי אין הדברים נכונים לפי פוסקי ספרד. והן סט הספרים **"אוצר ההלכה"** שבו נאספו כחמש מאות מספרי רבותינו הספרדים על סדר השו"ע בהלכות תפלה שבת ועוד, מודפסים בזה אחר זה בסדר רץ לפי סדר הדורות, דבר גדול שיביא להרחבת גדלות הדעת בדברי הפוסקים המפוזרים בפנות הספרים. והן בפאר היצירה שתראה אור בקרוב **"הוראה ברורה"** על שו"ע יו"ד (ראה ידיעה נפרדת) ועוד ועוד...

עד היום נערכה המלאכה כאשר כל אחד מחברי המכון מחפש אחר מקום ישיבה ופינה שקטה, וכך נגזלו דקות יקרות וארוכות מהעורכים, מה גם שלא תמיד נמצא מקום עבור קבוצת עורכים שנדרשו ללבן עניינים יחד והורגש צורך רב במקום מיוחד לחברי המכון. מו"ר רבי **צמח מאזוז** שליט"א שראה את הקושי של העוסקים במלאכה, החליט אל נכון לבנות לשם כך אולם מיוחד, שיהיה מיועד אך ורק עבור חברי המכון. ואכן תוך זמן קצר התחילה בניית האולם בקומת הגג בבנין הישיבה. האולם החדש רחב ידים ובו ספריה גדולה עם הספרים הנצרכים לכל ת"ח בתחומו. חידוש מיוחד במכון הוא יחידת מחשבים עם תוכנת "אוצר החכמה" ופרויקט השו"ת "בר אילן" המהווים עזר ואחיסמך ללומדים. וכך אט אט נשלמו ההכנות לקראת חנוכת האולם המפואר.

ואכן ביום ט"ו באב נערכה שמחת התורה, באולם המכון, יחד עם ידיד הישיבה מר **משה כהן** ומשפחתו מפאריז, שתרים את כל ההוצאות עבור בניית האולם. בטקס חנוכת האולם שנערך בהשתתפות מוה"ר רבי **צמח מאזוז** שליט"א, ראש הכולל הרה"ג ר' **דוד עידאן** שליט"א והרב **מצליח מאזוז** ר"מ בישיבה גדולה. מוהרי"ץ שנשא דברים הזכיר

את דברי חז"ל: "דירה נאה ואשה נאה וכלים נאים, מרחיבין דעתו של אדם", וביאר ע"פ דברי חז"ל בקידושין על פסוק במשלי: "ראה חיים עם האשה וגו'" שהתורה נקראת-אשה, וא"כ עכשיו כשאנו זוכין לישב בדירת המכון החדשה שהיא נאה ומשובחת, עם כלים נאים דהיינו הספרייה החשובה, הריהוט החדש, המחשבים החדשים ועוד, על ידי זה בודאי נזכה לתורה אשר כעת נאה היא יותר ללומדיה, וממילא נזכה למה שאמרו: "מרחיבין דעתו של אדם". ויה"ר שע"י כן יצאו חיבורים נוספים טובים ואיכותיים לעולם התורה, ולכלל ישראל. בסיום דבריו פנה מורנו לתורם היקר מר משה כהן הי"ו וברכו במה שאמרו חז"ל במסכת שבת: "כל דרחים רבנן איהו גופיה הוי צורבא מרבנן", וברכו שיראה דורות ישרים, מבורכים, עוסקים בתורה ובחסד. אמן.

לאחר סעודת מצוה קלה שהתקיימה במקום, התכבדו הנוכחים להשתתף במעמד המיוחד של "הסרת הלוט" מעל גבי שלט המכון, הגביר מר משה כהן התכבד בהסרת הלוט ונגלה השלט בכניסה לאולם שיקרא מעתה בשם "תורת משה" לכבוד התורם הנכבד.

בסיום השמחה באולם המכון, לא לפני שקבע הנדיב מזוזה מפוארת ומהודרת בפתחו של המכון, הוזמנו המשתתפים לסעודת מצווה כיד המלך שנערכה במשרדו של מרן **ראש הישיבה** שליט"א ובהשתתפותו, ובהשתתפות מוהרי"ץ ומוה"ר הרה"ג רבי רחמים מאזוז שליט"א. הרה"ג רבי **דוד עידאן** שליט"א נשא דברים בענין חשיבות התמימות ואמונת חכמים, ותקע יתידותיו על הפסוק בפרשת השבוע שלפנ"כ פרשת "ואתחנן" "וצדקה תהיה לנו כי" שהוא ר"ת כותל וס"ת שם הוי"ה, ורומז שבזכות הצדקה לא זזה השכינה מהכותל המערבי. והודות לתמימותם ואמונת חכמים המפעמת ביהודים הכשרים התורמים לישיבה והתפתחותה, נזכה בקרוב לגאולה השלמה.

לקראת סיום היום המיוחד דיבר **מרן ראש הישיבה** שליט"א בחיזוק האמונה והבטחון בה' יתברך, וסיים את דבריו בהסבירו לתורם מהו מכון? ומה נעשה בו? והרחיב את דבריו על חשיבות אחד ממפעלי המכון הלא הוא מפעל "אוצר ההלכה" שמקבצים האברכים עשרות ומאות ספרים נדחים ועורכים אותם ביד אמן, כלל לא קל לערוך את

הספרים מחדש, ולפסקם. ובלי ספק האברכים מעיינים את החומר ולומדים אותו היטב ועמלם ניכר על פני כל הספר.

המעמד תם, ואנו נאחל לעורכים עבודה ברוכה ומוצלחת לתועלת כלל ישראל.

ראשי פרקים

פרקים קצרים מהווי הישיבה

משה ואלעזר קובץ ט"ל

תוך חודשיים בלבד ושוב אנו זוכים לקבל את הקובץ ה-39 "משה ואלעזר". הקובץ מלא כקודמיו בחידושי ש"ס בגפ"ת, ובתשובות הלכתיות מאת בחורי ישיבתנו הקדושה תכב"ץ. והפעם במבוא מאמר מרתק ומחזק בענין התפלה מאת המשגיח שליט"א.

אור ישראל גליון ה'

ממשיכים בעקביות, ומפתיעים בישיבת "יצחק ירנן" בחוברת תמישית לחודשים אב ואלול - קובץ "אור ישראל". בקובץ, פסקים מהגר"י ברדא שליט"א, ותשובות מחכמי הישיבה. ומדור נכבד של חדושי ש"ס מבחורי הישיבה. ניתן להמנות על מנויי הקובץ ללא תשלום בטל: 086717736.

זמן - בין הזמנים

בכולל אברכים "תורת משה אמת" שע"י ישיבתנו הקדושה מצאו זמן נוסף בין זמן קיץ לזמן אלול. ומידי יום בבין הזמנים היה גדוש הכולל בשעות הבוקר, באברכים שבאו להנפש מהחופש, ולהתענג על התורה הקדושה. זאת למרות שבין הזמנים שכולל ובישיבה כידוע קצר מכולם - מט"ו באב עד לר"ח אלול.

כאן המקום להודות להנהלת הישיבה, שהתאמצה להביא דמי עידוד וחיזוק לאברכים שהשתתפו בכולל, מאת הנגידים היקרים מוקירי התורה הקדושה **משפחת עמאר** מצרפת. ישאו ברכה מאת ה'.

הגרלת חיים

הגרלת קופת גמ"ח "חיים וחסד" - "חסדי דוד" התקיימה בט"ו תמוז, במעמד נשיא הגמ"ח מוה"ר רבי רחמים מאזוז שליט"א. בהגרלה זכה האברך החשוב ר' יוסף חג'אג' בש"ס מפואר ומהודר, ועוד כעשרים זוכים בפרסים קטנים יותר. כאן המקום להודיע כי קופת הגמ"ח שהיתה בעבר רק לאברכי ותלמידי הישיבה, נפתחה בזמן האחרון אף לבוגרי הישיבה. המעוניינים יכולים לפנות למזכירות הישיבה לקבלת תנאי ההלואה.

לוח לבך

לכל ידידי הישיבה התורמים באופן קבוע לישיבתנו הקדושה באמצעות הו"ק, מגיע באמצעות הדואר, בימים אלו ערב ראש השנה התשע"ב, לוח שנה קיר וכיס, עם ברכה מאת מרנן ורבנן שליט"א לשנה טובה ומבורכת. הלוחות כמידי שנה מפוארים ומהודרים, נוחים לשימוש המופצים בכל הארץ ב-45,000 עותקים. מי שלא קיבל, נא לצלצל למזכירות הישיבה וישלח לו בהקדם. כמו כן ניתן לרכוש את הלוחות בחנות המכון.

ישיבת
"יצחק ירנן"
אשקלון

בראשות הגאון הגדול
רבי יצחק ברדא שליט"א

מחצת המלכות

נדבך חדש יסודי וייחודי למוסדות התורה "יצחק ירנן"

בשעה טובה ומוצלחת החלו ביום שני ל' באב את הלימודים בכיתות א'-ב' בתלמוד התורה החדש והייחודי באזורינו. אשר הינו בנשיאות ובהדרכת מו"ר ר' הרה"ג ר' **יצחק ברדא** שליט"א ראש מוסדות "יצחק ירנן", אשר מנהיג ומכוון בדרך הלימוד והחינוך שמורה מרן **ראש הישיבה** שליט"א.

התלמוד תורה החדש מתאפיין במעלות טובות ומיוחדות: התלמידים מגיעים ממשפחות בני ואוהבי תורה, החפצים כי בניהם יהיו מחובשי ספסלי הישיבות הקדושות, (וכמובן שאין בביתם טלויזיה ואינטרנט וכל מרעין בישין מעין אלו). הלימודים ברמה גבוהה ע"י צוות מחנכים ומפקחים בעלי ניסיון וידע רב בתחום החינוך והעשייה. החופשות מועטות מאוד (לדוגמא החופש הגדול מתחיל ב' באב ומסתיים בר"ח אלול). יום לימודים ארוך הכולל ארוחות. ודבר חדש וייחודי נוסף היא העובדא כי בעידודו של הגר"י ברדא תונהג בת"ת שיטת הלימוד "זכרו" המתאפיינת בלימוד ושינון המקרא בטעמים ובדקדוק כבר בכיתות הנמוכות, עם שימת דגש

על חזרה ושינון רב, לחיזוק זיכרון הפוסקים. בלימוד שורשי ומעמיק. ועליהם ועל כולם המעלה העיקרית שעינו של הרב הגאון רבי יצחק ברדא שליט"א, פקוחה עליהם תדיר, כל יום ולכל היום ולכל השנה. בסיועו של הגר"י יוסף שליט"א.

גדול עומד על גבם

ביום שני בערב התקיים כנס פתיחה שבו השתתפו **מחנכי הכיתות**, כיתה א' - הרב יוסי גלס שליט"א. כיתה ב' - הרב שלומיאל כהן שליט"א. והמפקחים- הרב שמואל

דמרי (מפקח בת"ת "איש מצליח" ב"ב ו"אור המאיר" אלעד) הרב שלמה דרשן (כנ"ל), והרב דוד קאשי (לשעבר מנהל תלמוד תורה "איש מצליח" שנים רבות).

גולת הכותרת של הערב היה משאו של הרה"ג יצחק ברדא, שהרחיב בשבח מקימי תלמודי תורה בכל אתר ואתר [בהזכירו דברי הגמ' במסכת ב"ב ברם זכור אותו האיש לטוב וכו']. במהלך הערב חילק מו"ר סידורי תפלה לילדי כיתה א' ב', וברכם בהצלחה, ושיזכו לגדול ולהיות מגדולי הדור. והאציל מברכתו לכל באי שערי הת"ת, שיזכו

להיות תלמידי חכמים ויראי ה' באמת. הפתעת הערב הייתה בסרטון קצר שבו הופיע הרה"ג הרב יעקב יוסף שליט"א שהתפעל מהקמת הת"ת ובירך את כל ההורים והילדים הבאים בשעריו, שמובטח שיהיו ת"ת, כיוון שבראשם עומד תלמיד חכם גדול כמורנו הרה"ג ר' יצחק ברדא שליט"א.

הערב הסתיים בפעילות הילדים עם המלמדים בכיתותיהם. למחרת בבוקר ציפתה לילדים החביבים הפתעה מיוחדת במינה שקיבלה את פניהם, כאשר נכנסו לכיתה וראו את מו"ר הרה"ג ר' יצחק ברדא שליט"א יושב בכסא המלמד ומראה להם פנים שוחקות ומברך כל תלמיד אישית, לשנת לימודים פוריה ומוצלחת. אשרי עין ראתה כל אלה.

בקרוב ממש: כיתות ה' ו' בסמינר

היות וסמינר "עטרת רחל" עולה לראשונה על גליונו, בחרנו קודם להרחיב מעט ולסקור את הסמינר, ובכן הסמינר שוכן במבנה רחב ידיים ברח' אהרונוביץ 33 בבני ברק, בניהולה המסור של הגב' צביה בוכריץ מב"ת המנהלת אותו בהצלחה ובהשקעה רבה כבר שנים ארוכות. הסמינר מודרך ומנותב ע"י צוות תלמידי חכמים חשובים, ובראשם מרן מלכא ראש הישיבה שליט"א ומורנו הרב צמח מאזוז שליט"א, שהם מורי הדרך וההוראה של הסמינר ולאורם הוא צועד בכל צעד ושעל, וכן נהנה מהרצאותיהם במרוצת השנה.

הסמינר מהווה מודל ראשון מסוגו בעיר, לשילוב מגמות טכנולוגיות לצד לימודים עיוניים, כבר בשנות התיכון המוקדמות, בשלב מוקדם זה מתחלקות התלמידות לפי מבחני התאמה לשלש מגמות: 1. עיצוב גרפי 2. חשבונאות

3. ומגמה יחודית - אדריכלות פנים. מגמות אלו משולבות במערכת הלימודים העיונית בצד מבחני חוץ במקצועות העיוניים השונים. וכך בסיום כיתה י"ב יש בידי הבוגרות תעודה מקצועית מוכרת ממשרד החינוך לצד תעודה עיונית.

במהלך השנה קיימת פעילות ענפה להעשרת והעמקת המוסר, יראת שמים ומידות, הן בימי עיון ע"י טובי המרצים בארץ, והן ע"י שיחות מוסר הניתנות ע"י הצוות החינוכי של הסמינר. זאת לצד פעילות חברתית מושקעת ומהנה לטובת התלמידות, ובעיקר בימי החופשה הגדולה והארוכה, על מנת לשמור על רוחניותן של הבנות. וב"ה הפירות יעידו על טיבו של העץ המשובח, שתלמידות רבות בוגרות הסמינר מפארות ומשתלבות בעבודתן במקומות טובים ובמוסדות מוכרים.

לאחר ציפיה של שנים רבות תפתחנה בסיעתא דשמיא בשנה"ל תשע"ג כיתות נוספות-על תיכוניות, המכונות כיתות ה'- ו', שיהוו המשך למגמות הנ"ל וזאת לצד המסלולים המקובלים של מורות וגננות.

קבלה מעשית

הדרך לקבלת תלמידה לסמינר "עטרת רחל" עוברת דרך בדיקה מדוקדקת וממיינת של הצוות החינוכי בסמינר, אשר בוחן ומראיין כל תלמידה ותלמידה, ולאחר מכן נמסר החומר לועדה הרוחנית המורכבת מרבנים חשובים, אשר בודקים את טיבה של הבת והתאמתה לסמינר שהינו ברמה רוחנית גבוהה, ומבטלים של תורה, כאשר שאיפתן של התלמידות להגיע בסיעתא דשמיא לבניית בית של תורה מובהק. בשנה זו, כחלק מהשיפור והייעול התמידי בו דוגלת הנהלת הסמינר. הוחלט לחזק בשיטה חסרת תקדים, את הבירור על התלמידות הנרשמות לסמינר. צוות המורות של הסמינר קיבל לידיו את רשימת התלמידות שעברו את השלבים הראשונים לקבלה, הבחינות הראיון והבדיקות של ועדת הקבלה, ועליהם היה לערוך בירור יסודי ומקיף יותר על כל תלמידה ותלמידה על משפחתה, אחיותיה, ובעיקר על התלמידה עצמה. המורות שהתגייסו לעניין במסירות רבה, עמלו שעות רבות בבירור אצל מכרים ושכנים הגרים באזור מגוריה של התלמידה, וכך התקבלה תמונה ברורה של רמתה הרוחנית, ורמת הצניעות של התלמידה. ראוי לציין כי בפתיחת שנה"ל נוכחה הנהלת הסמינר, כי העבודה המסורה של המורות הוכיחה את עצמה יותר מהצפוי וכי כדאי ושווה היה המאמץ והדמים המרובים, שהיו כרוכים בפרויקט זה.

על התורה ועל העבודה

המצב כיום הוא כזה: הגברים מקיימים את החלק "על התורה" ואילו הנשים עוסקות בתחום "על העבודה" בפירושו המליצי. על מנת לאפשר לאברכים לשבת ולשקוד על התורה"ק ללא הפרעה, בעוד נשותיהם יוצאות לדאוג לפרנסת הבית. ובעקבות זה מקבלת האמרה "שלי ושלכם שלה הוא", משמעות גדולה יותר. מסתבר איפוא שיש

קיר עם מסר חזק המפאר את הסמינר

חשיבות מסוימת להשקיע מלבד בחינוך התלמידות ליראת שמים, צניעות ומדות טובות, אף ברמה הלימודית של הבנות, דבר שבעתיד יקל עליהם להתקבל בשוק העבודה. ואכן בסמינר נותנים דגש על רמה לימודית גבוהה, בין הדברים שמשקיע בו הסמינר יותר מהמקובל, הוא מקצוע האנגלית שנחוץ היום להשתלבות בשוק העבודה. ואכן מזה שנתיים החלה תוכנית מיוחדת בלימוד האנגלית בסמינר המתוקצבת

וממומנת ע"י שגרירות ארה"ב, והם מלויים תוכנית זו עם נתינת הדרכה ויצירת קשר רציף, עם המורות לאנגלית המלמדות בסמינר. בתוכנית זו התלמידות לומדות ומתאמנות לנהל שיחה, ולכתוב חיבורים בנושאים שונים, בשלוב מילים חדשות ומורכבות. בשנה השלישית ללימודיהן הן נבחנות ברמה גבוהה, ובזה הן רוכשות את היכולת ללמד בבתי ספר שונים ואף בסמינר אנגלית משופרת. אודות לתוכנית זו בכ"ח באלול יגיע אי"ה שגריר ארה"ב מר דן שפירו הי"ו לבקר בסמינר יחד עם פמלייתו ובלווי אישי ציבור נוספים ראש עיריית בני ברק הרב יעקב אשר, ונציגים מטעם רשת עמל, וכן יצטרפו מובילי התוכנית בשגרירות הגב' לריסה שתחיה, ועוד. מטרת ביקור המשלחת להתבונן מקרוב בעבודתן של המורות ולראות את השגיהן של התלמידות בסמינר.

ראוי לציין כי הצד המקצועי שחשיבותו אינה מוטלת בספק, המקבל הכוונה והדרכה ע"י צוות מורות מעולה ונפלא, טפל לעיקר החינוך השורשי שמקבלות הבנות, לטיפוח האישי של כל תלמידה, ולאווירה החמה השוררת בסמינר, שמהול בה ביד נדיבה תבלין של שמחת חיים וחדות נעורים עם גאווה יהודית, ואלו יחד מובילות לתוצאות הברוכות יהי רצון שתלמידות הסמינר יהיו ניכרות ביר"ש ומידות טובות בבחינת: "וכל רואיהן יכירום כי הם זרע ברך ה'". אמן.

תלמוד תורה
"האיש משה"
בת ים

מעמד מיוחד בהיכל התרבות בבת-ים

העיר בת-ים כבר מזמן לא עיר חילונית כל-כך. לצד משב הרוח המערבית מהים, נושבת רוח תורנית ערה. את זאת יעיד האירוע שהתקיים בעיר ביום, ברוב פאר והדר, בהיכל התרבות בעיר, בו חגגו את מסיבת סוף השנה של ת"ת "האיש משה" ומסיבת סידור לתלמידי כיתה א'.

במסיבה נערכו למעלה מ-300 (!) סיומי מסכתות, ע"י תלמידי הת"ת, שנלמדו במסגרת המבצע "בפיך" - בו לומדים התלמידים מסכתות הש"ס במשניות בע"פ ונבחנים עליהם אצל הרבנים. בכיתות הגבוהות, הגדילו לעשות וסיימו כמה מסכתות מסדר מועד, עם הגמרא.

בתום מעמד סיומי המסכתות המרגש. עלתה לבמה מקהלת "ישיר משה" המורכבת מתלמידי הת"ת, להנעים את הערב. התלמידים פצחו פיהם בשירה מדהימה ומלהיבה, ואף שרו שיר שנכתב במיוחד עבור הת"ת, שגרם לרגש רב בקרב הקהל.

במסגרת מסיבת הסידור לתלמידי כיתה א', חולקו ברוב פאר והדר, סידורי התפלה לתלמידים. שמיד לאחמ"כ פתחו פיהם בשירה מרגשת, שתרמה רבות לאווירה המיוחדת. בצעד של אהבה ואחוזה רבה, הצטרפו לשירתם תלמידי כיתה ב', בשיר מרגש, המתאר את ייחודו של היהודי.

בעיצומה של השירה, נכנס לאולם מורנו הגאון הרב צמח מאזוז שליט"א המנהל הרוחני של הישיבה שכיבד את

האירוע במעמדו, והביע את שמחתו וסיפוקו, בפני המנהל המסור הרב שי אלימלך שליט"א, מהגדולים הצעירים שפוסעים בדרך המלך.

ובכך, לא נחו התלמידים, והמשיכו להפתיע. ועכשיו הגיע תורם של תלמידי כיתה ד', שעלו וקראו במעמד הרב צמח והרבנים שליט"א, קטע מפרשת במדבר בטעמים ובדקדוק, ע"פ מסורת אבותינו הקדושים, הנשמרת בישיבה בקפידא.

יש לציין כי במשך השבוע מוקצב בת"ת זמן לאחר תפילת שחרית, כרבע שעה, להכנת הפרשה בדקדוקיה ובטעמיה. ובסוף השבוע, נבחנים התלמידים. כל אחד בְּמִטְעֵנוּ, זה בא בעלייה וזה בא בחצי הפרשה.

ובטרם יפנו הקהל אל בתיהם, חולקו בכבוד ובתהילה, תעודות המעידות כי התלמיד אכן למד ונבחן על המסכת בהצלחה. בסוף הערב נערכה הגרלת ענק, בה הוגרלו שלושה כרטיסים לטיסה בשמי הארץ, וספרים יקרי ערך. בין המשתתפים חולק קונטרס הנקרא בשם **"ויכתוב משה"**, המכיל חדושים וביאורים על **פרק המפקיד** מפרי עטם של תלמידי כיתה ז'.

כ-500 משתתפים השתתפו באירוע, ביניהם רבנים ורבני שכונות איש על שמו הטוב, ובמעמד הגאון הרב **צמח מאזוז** שליט"א המנהל הרוחני והגשמי של הישיבה תכב"ץ, הרב **לאון כהן** יו"ר ארגון ברכת כהן, מר **אורי בוסקילה** הי"ו מ"מ ראש העיר, ור' **בני אלחור** ראש המועצה הדתית בעיר. וכמובן מנהל הת"ת האהוב הרב **שי אלימלך** שליט"א ורבני ומחנכי הת"ת על צבאם.

מאז הוקם הת"ת לפני כשמונה שנים, שמו הטוב הולך לפניו, ונודף כשמן האפרסמון למרחקים, לתהילה ולתפארת. כאשר גולת הכותרת היא שמירת מסורת אבותינו, הן בלימוד האמיתי והישר, והן בחינוך ילדי ישראל במידות טובות, על טהרת הקודש.

זבון וזבין תגרא איקרי !

אם הגמרא הקדושה תמחה "זבון וזבין תגרא איקרי"?! [מוכר וקונה בלא רווח סוחר יקרא?] בימינו ובינינו בישיבה תהא התשובה "אין" [כן], מוזר? לא מובן? איזה סוחר זה? שאלות נכונות ומסקרנות, אף אותנו זה עניין, ופינינו ל"תגר" זה לשמוע ולהתרשם.

במקרה, ה"תגר" הוא לא אחר מאשר הר"מ של הקיבוץ בישיבתנו הקדושה, הרה"ג ר' **יצחק בכר** שליט"א, שמקדיש חלק מיומו לניהול "עסקיו", ולא היה קל למצוא בסדר יומו העמוס, זמן נאות לעמוד על השאלות המסקרנות. בקשנו לשמוע על "עסקיו" ועל הפעילות, ובכלל איך הכל התחיל?

וזה מה ששמענו: לפני מספר שנים, פנה אלינו אברך אחד וסיפר שקנה דירה בשעטו"מ, כמובן עם משכנתא הלוואות וכו'. ולפיכך חי בצמצום על מנת לעמוד בהחזרים עבור ההלוואות השונות. לאחר מספר חודשים הגיע ט"ו בשבט, "המנהג אצלנו בבית אבא - אמר האברך - לערוך שולחן כיד המלך, בליל ט"ו בשבט, לקרוא את הסדר המתוקן של ליל ט"ו בשבט. אך לצערי, בשנה זו הגעתי ליום זה, ובכיסוי לא היה סכום כסף המספיק לרכישת סלסלה צבעונית, עם כל סוגי הפרות השונים". האברך השיח לי את הרגשתו הרעה, באותו ערב, וחשבתי לעצמי, מי יודע עוד כמה אברכים כמוהו יושבים בביתם והיו רוצים לשבת עם המשפחה ולשמוח עם פירות החג.

בשנה שאחריה החלטנו לעשות מעשה, בעצה אחת עם ידידי הטוב הרב **ששון טרבלסי**

קופת אברכים
"בני מלכים"

שליט"א (המשמש כרב בכפר סבא ומנהל אדמנסטרטיבי במוסדות "אור המאיר" אלעד) החלטנו לפנות למספר ידידים וחברים שירתמו ויתרמו לענין זה. וכך, זה תרם ארגז תמרים, זה תרם שקדים וכו', עד שהגענו לכמות נכבדת של פירות. לקחנו קופסאות יפות כדי למלאת בהם את הפירות, וכך הגשנו לאברכים בצורה נאה ומכובדת. ואכן כבר באותה שנה נגשו אלינו מספר אברכים ואמרו לנו בלחישה "תודה רבה! המתקת לנו את החג", ובאמת הרגישו חג שמח.

לאחר כחצי שנה החלטנו להרחיב את המעגל. פנינו לסוכן גדול המתמחה בביגוד לציבור החרדי, ובקשנו ממנו שימכור לנו מס' קרטונים מכל מוצר, כדי לעשות מכירה קטנה לאברכי הישיבה לקראת בוא החורף, יצאנו במבצע בשם: "לחמם לכם את החורף". שוב התרמנו מס' ידידים, הפעם, כדי לחלק שוברי קניה עבור ביגוד לילד בסך 90 ש. סכום המספיק בד"כ לקניית מכנסיים, חולצה, סוודר ושתי גופיות חמות לילד. התגובות היו נלהבות, אברכים ספרו, שבפעם הזאת הרשו לעצמם לרכוש סוודר ומכנסיים חורפיים לכל ילד, כיוון שמחיר הבגדים היו כחצי ממחירם בחנות.

ההמשך כבר היה כתגובת שרשרת, האברכים לחצו אותנו להמשיך בעוד מבצעים ואף הם היו נכונים להתגייס להתרים ולתרום מזמנם וכוחם, ממכירת בגדי חורף, עברנו לפני פסח, למכירת בגדים לחג הפסח, עם חידוש נוסף: מכירה של נעלי שבת וחול, ממיטב החברות במחיר של 50 ממחירם בשוק. ימים ספורים לפני החג, נעשה מאמץ נוסף מצד מנהלי הקופה, והוחלט על חלוקת "קמחא דפסחא" של מצות מכונה ומיץ ענבים, בהכשר הישיבה.

עם תום חג הפסח, והכניסה לימי הקיץ החמים, נעשתה שוב מכירה, והפעם של בגדי קיץ. יש לציין שבכל מכירה קיימים בגדים, לכל הגילאים החל מתינוקות ועד בגדי גברים ונשים, כל פריטי הלבוש, והכל באיכות מעולה ובמחיר מוזל. בנוסף לכל זה כמידי חודש מארגנים אנו מכירת מוצרים מסוימים המזדמנים לנו כלים חד פעמים, ירקות ופירות ועוד ועוד.

כך מתנהלת קופת האברכים במשך מס' שנים תחת הכותרת: "צועדים איתך במעגל השנה". ותחת השם **קופת אברכים - בני מלכים**. הקו שלנו לעשות הכל בכדי שילדי האברכים יחיו וירגישו כבני מלכים ולא יורגש הקושי הכלכלי של אף אחד.

בד בבד אימצנו את דרכו של מורנו הרב משה לוי זצוק"ל, לדאוג לאברכים שמתקשים ביותר, ולהעביר להם

מעטפות עם כסף שקבלנו מכספי מעשרות של אברכים אחרים או אנשים מבחוץ. וזאת מבלי שהנותן יודע למי נתן והמקבל לא יודע ממי קיבל, ולפעמים אף אינו יודע שהמעטפה הגיעה אליו דרך הקופה.

כשבוועיים לפני ימי הפורים, מקבלים אנו ממרן ראש הישיבה שליט"א קריטריונים ברורים מהו גדר אביון, לענין מתנות לאביונים בפורים, ועוברים אנו לבדוק את מצבו הכלכלי של כל אברך ואברך, ע"י דיבובו או ברורים אחרים. וב"ה הכל מתגייסים למבצע זה, ע"י ריכוז מתנות לאביונים, מכל קרובי משפחתם וידידים, ומגיעים אנו לסכומים מכובדים לחלוקה ביום הפורים לאותם אביונים מתוכנו.

יש לציין את האברך החשוב ר' **אברהם לוי בורה** הי"ו שהתגייס בשנים האחרונות לעזרת הקופה ולא חוסך במאמץ ובזמן לנהל ולעזור בכל עניני הקופה, ובהשתדלותו פתחנו עמותה מסודרת לכלל ענינים אלו.

לאחרונה, נערכה זו השנה החמישית, מכירת מכשירי כתיבה וספרי לימוד ומוצרי חזרה לבית הספר, בסדר גודל ענק, במכירה נמכרו למעלה מ- 100 סוגים של מכשירי כתיבה, ועשרות סוגים של ספרי לימוד קודש וחול. והכל כמובן במתכונת הקבועה של מכירה ללא רווח כלל, ועם 40-50 אחוזים פחות ממחיר השוק. ויתרה מכך חלוקת מאות תלושים ע"ס 60 ₪ לכל אחד מהאברכים מתוכנו, הזקוקים לכך, והכל בסדר מופתי ובצורה מכובדת מאד.

אכן, כאשר מדובר במכירה לש"ש, כבר אין תמיהה "זבון וזבין תגרא איקרי", אכן כן השכר שמור לנצח. ניתן לתרום ולהשתתף בזכות הגדולה בהוצאתם לפועל של מבצעים במהלך השנה בטל: 0525561097.

ארבעה מהמתמחים ביד רפאל הוסמכו להוראה בצורת האותיות

ביום ד' כ"ה באב נערך בישיבה הכנס השנתי של מכון הסת"ם יד רפאל, כחמשים רבנים ואברכים באו והתכנסו למפגש שנתי יחד עם חבריהם המתמחים בבית הוראה. את הכנס פתח ראש המכון הרה"ג רבי שלמה מועלם שליט"א בחדושי הלכה בדיני מחיקת השמות הקדושים והטעויות בהם. ושבנוסף ל-22 מורי הוראה המשרתים בקודש בערי ישראל, שהוסמכו ע"י המכון יתווספו כעת עוד ארבעה שיכהנו בערים הגדולות, שבהם ריכוזי סת"ם של סופרים ומגיהים.

באלעד - הרב ישראל ועקנין, והרב בכור מכלוף. בבית שמש - הרב וידאל נחמיה והרב יצחק בכר. אח"כ נשא דברים מורנו הרב הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א על המכשול בקידוש השמות בספרי תורה שהתגלה לאחרונה, ועל אחריות הסופר לסת"ם שיוצא מתחת ידו. ובירך את ארבעת מורי ההוראה החדשים שיצליחו בדרכם, ושלא תצא תקלה מתחת ידם. אח"כ נערך הטקס המסורתי של הענקת תעודת הוראה למוצי"ם החדשים.

כנס "שואל ומשיב" שנה שלישית-שלשה ספרים

עבור בחורי ישיבה ואברכי כולל רבים יום שישי-ז' תמוז התשע"א, לא היה עוד "שישי" שגרתי, אלא יום מיוחד שציפו לו שנה תמימה, ונחקק עמוק בלוח ליבם...

מידי שנה מתכנסים בתאריך זה, מאות בני תורה באולם המפואר "קונטיננטל" בבני ברק, לכנס יחודי ומרתק של ארגון "שואל ומשיב", המסכם שנת לימוד פוריה בכתיבת שאלות ותשובות בהלכה.

במהלך הכנס האזינו המשתתפים לדברי חיזוק והדרכה מפי קודשם של הרבנים הגאונים שליט"א. השנה נשאו דברים בכנס, מרן **ראש הישיבה שליט"א**, הגאון הרב **יצחק ברדא שליט"א** ראש ישיבת "יצחק ירנן", והגאון הרב **יצחק רצאבי שליט"א**, בנושא מעלת כתיבת תשובות ומאמרים בהלכה והדגישו בדבריהם את חשיבות ותועלת הכתיבה בלימוד תורתנו הקדושה. כלשון קודשו של מורנו מרן הגאון ר' חויתה זצ"ל: "בלי ספק, הכתיבה היא עמוד אשר כל בית ישראל נשען עליו". וגם מרן עמוד ההוראה ר' כלפון משה הכהן זצוק"ל כתב: "ובימים לא כבירים, יהיו [התלמידים] למורי הוראות בישראל". וסיפר שראה בעיניו כיצד בימים מועטים מאוד קבלו התלמידים תועלת מרובה בדרכי ההוראה, מהם כבר יכול יכולים לדון ולהורות וכו'. ע"כ.

בכנס השתתפו תלמידי ישיבתנו הקדושה "כסא רחמים", וכן תלמידים מישיבת "יושיביה" וישיבת "שדרות" אשר משתתפים בשיעורי השו"ת, ואף כותבים בעצמם שו"ת וחקרי הלכה. בין המשתתפים נראו גם אברכים חשובים הלומדים בכלל חצות, אשר לומדים אף הם שיעורי שו"ת במסגרת "שואל ומשיב". ועוד בחורים ואברכים משאר ישיבות המשתתפים בשיעורים.

במהלך השנה ישבו הלומדים למדו וכתבו שו"ת בהלכה, ובסיום השנה לקראת הכנס נאסף פרי עטם בספר מיוחד הנקרא "**שואל ומשיב**" המכיל 450 עמודים כפולי טורים, תשובות נפלאות בהלכה מאת התלמידים הי"ו.

במה מיוחדת העניק ארגון "שואל ומשיב" לשלושה אברכים ותלמידים מלומדי השיעורים אשר כתבו כמות נכבדת של שאלות בהלכה, והוציא להם לאור עולם ספר מיוחד הנקרא "**החוט המשולש**" ובו תשובותיהם.

בסיום הכנס הגיע הרגע הגדול אשר בו חולקו בטקס רב רושם ע"י הרב **יצחק ברדא שליט"א** מלגות מכובדות בסך 15,000 ₪ למשתתפים בשיעורים המצטיינים בהתמדה ובכתיבה. הכנס ננעל בחלוקת שי למשתתפים ספר "**שואל ומשיב**" וספר "**החוט המשולש**" וכן ספרו של מוסר השיעורים הנמרץ הגאון הרב **יוסף פרץ שליט"א** "**יוסף לקח-מועדים**. המשתתפים יצאו בתחושה של מרץ, חשק ועידוד להשתתף בשיעורים, לכתוב ולהתעלות בתורה.

כאן המקום לברך את הגאון הרב יוסף פרץ על פעלו הגדול, אשר מטריח עצמו ונוסע ממקום למקום, ומקדיש שעות רבות מיומו, ללמד ולהורות את דרכי כתיבת שו"ת בישיבה ומחוצה לה, ישא ברכה מאת ה'.

חדש באוצר

ספר זכרון למוציא הספרים

הרבה רבנים וגדולי תורה זכו שאחר פטירתם הוציאו ספר זכרון לעלוי נשמתם, אך כמדומה לא הרבה זכו למה שזכה הצדיק רבי שמואל עידאן זצ"ל. שלא כנהוג, שכעבור שנה או שנתיים נסגרת המערכת ונפסקת הוצאת הספר. הרי שבמשך ארבע עשרה שנה רצופות מאז פטירתו של הרב, מופיע ביום ההילולא, הספר "ויען שמואל" קובץ שו"ת בהלכה ועניינים שונים, ולמי שחשב כי הספר הולך ופוחת הרי שמידי שנה מפתיעים העורכים בכרך גדול יותר.

עורך הספר בשנים האחרונות הוא נכדו של הרב, הרב אלעד עידאן שליט"א בנו של ראש הכולל הגאון הרב דוד עידאן שליט"א. בהקדמתו לספר, זוקף זכות זו היות המנוח במשך שנות חייו עמל וטורח בהוצאת כתבי יד וההדרת ספריהם של רבותינו מצוקי ארץ, חכמי ומאורי העדה. **כמאתיים וחמשים ספר, כידוע.**

הספר הנוכחי כקודמיו, גדוש בתשובות ובפסקים מגדולי הדור, עד לאברכי כולל שו"ת "ויען שמואל", שהוקם אף הוא ע"י הישיבה כחלק מהכרת הטוב לזכרו של המנוח הצדיק. וכן קובע ברכה לעצמו המדור "דובב שפתי ישנים", המכיל כמות נכבדת של חידו"ת ופסקים של רבותינו הגאונים אשר נוחם עדן, כרבנו מימון נג'אר זצ"ל מרבותינו הראשונים לפני כשש מאות שנה, רבי בצלאל בן המהר"ל מפראג, ועוד הרבה מחכמי תונס וביניהם אף מחדושי הרב המנוח שלזכרו יוצא הספר. דברים נפלאים הנדפסים לראשונה מכתב יד קודשם של הרבנים הגאונים. בין גליונות הספר חקוקים תשובות רבות מגדולי הדור מרן הראשל"צ רבנו עובדיה יוסף שליט"א, מרן ראש הישיבה שליט"א, הרבנים הראשיים לישראל ועוד, אוצר בלום ממש.

המעוניינים לקבל את הספר עבור כוללים וישיבות ניתן להשיגו בטל: 0527130552

ספר "קהלת ציון"

חדושים וביאורים על מגילת קהלת פעולת צדיק הרה"ג רבי בן ציון הכהן יהונתן זצ"ל מרביץ תורה בישראל בג'רבא, ובזוארה שבלוב, ובא"י. מחבר הספרים היקרים: יתן מציון (ש"ס), שערי ציון (שו"ת), תורה מציון (עה"ת) ועוד ועוד. אשר לוקטו מתוך עשרות מחברות של כתבי ידו שהשאיר אחריו לברכה. וכן נוסף בספר פירוש רש"י אשר הוגה מתוך כמה כ"י ודפוסים ישנים, ותוקנו בו מאות שגיאות, וכן עשרות השמטות

הדפוס. פרי עמל רב לברר מקחו של צדיק.

בספר הנוכחי פסוקי המגילה מודפסים באותיות גדולות מאירות עינים, בניקוד, בטעמים, ובהדגשות שוא נע ודגש חזק, מוגה ומדוייק ע"י הרב בנימין הכהן שליט"א ר"מ בישיבת יצחק ירנן ספר נפלא, מלא מוסר ויר"ש המתאים לכל אדם קטון כגדול.

לראות ב"אבי הנחל"

אם בכדי לסקור ספר צריך להרחיב בתוכן הספר, למנות את מעלותיו ורק לאחר מכן להביא עדויות הגדולים, הרי שבזה הספר נאלץ לחרוג מהכללים.

אחרי שראינו את ההסכמה המעטרת את ראש הספר אי אפשר היה שלא לפתוח בדבריו הנדירים של מרן ראש הישיבה שכתב בהסכמתו לספר: "ערוכים בטוב טעם ודעת, ביושר העיון, אוסף ומעלה כל דברי הראשונים והאחרונים בנדון ומגיע למסקנא ברורה, זוהי דרך ישרה, ובמעט הפנאי שעיינתי בו נהנתי ממנו מאד" וכו' עכ"ל. אין ספק, לא בכל יום רואים עדות שכזאת ממרן ראש הישיבה שליט"א ושנהנה מאד מהספר.

ובכן מדובר בספר שאלות ותשובות הלכתיות מאת ידידנו היקר האברך השקדן ר' אביחי נחום שליט"א. לפי הנכתב בהקדמת המחבר הרי שהוא תלמיד לשעבר של אחת הישיבות הלומדות בשיטת הלימוד האשכנזית המתרחקת מלימוד ההלכה והפסק בגיל צעיר, אלא שהוא כותב בהקדמתו כי נוכח לדעת שלא בדרך זו בחר ה' ועל כן מודה הוא את ה' שזיכהו ללמוד בישיבתנו הקדושה "כסא רחמים" בה מלמדים לעין היטב ולחפש את ההבנה האמיתית לכתוב ולחדש בש"ס ובהלכה... כדרך רבותינו הספרדים.

הספר כאמור עוסק בשו"ת, בחלק או"ח ויו"ד. בהצצה על תוכן הספר אנו מוצאים כי רובן של השאלות עוסקים בעניינים מצויים ושכיחים שמזדמן לנו להסתפק בהם בחיי היום יום. ניכר כי המחבר עמל לברר כל הלכה שנקרתה בדרכו, ולא היתה מחוורת דיה. בפסיקת ההלכה נוקט המחבר בדרך קצרה וחדה, אין הוא מאריך בראוי לקיצור, ואין הוא מסתפק בדברים הברורים. אך מאידך מבסס את פסקיו בעיון ישר ובראיות נכוחות וברורות.

נחתום בברכה למחבר שיזכה לכתוב ולחדש עוד ועוד לאמתה של תורה, ויפוצו מעינותיו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה, אכ"ר.

ניתן להשיגו בישיבה או בטל 0548487185 / 0548452706 בשעות הערב

ברכת סימן טוב להולדת הבן

ברכת מצא טוב להולדת הבת

מצא טוב וסימן טוב אינשואיו

לבחור היקר
כחתן יכהן פאר
ר' ישראל נעים הי"ו

לבחור היקר
כחתן יכהן פאר
ר' אביחי סעדון הי"ו

לבחור היקר
כחתן יכהן פאר
ר' כי טוב ישעיה הי"ו

ברכת מזל טוב וסימן
טוב לידידנו היקר
ר' מאיר כהן שליט"א
אב הבית המסור
להולדת בנו ובתו
התאומים נ"י
יה"ר שיזכה לגדלם
לתורה לחופה למצוות
ולמעש"ט, אמן.
רבני ותלמידי הישיבה

לר' עמיאל זנזורי שליט"א
בני ברק

לר' אליהו פנחסוב שליט"א
ירושלים

לר' יונתן זגדון שליט"א
נתיבות

לר' אמיר דאדואנד שליט"א
בני ברק

לר' אברהם זורגי שליט"א
חולון

לר' יאיר עזריה שליט"א
חולון

לר' שלמה אסרף שליט"א
נתיבות

לר' אביחי נחום שליט"א
בני ברק

לר' משה חורי שליט"א
בני ברק

לר' עמית גילברט שליט"א
בני ברק

לר' אהרון סעדה שליט"א
נתיבות

לר' בן ציון עמרם שליט"א
בני ברק

לר' משה פורסמאי שליט"א
חולון

לר' דוד מזל תרים שליט"א
קרית שמואל

נשמח לפרסם את שמחתכם במדור זה להוצאת ניתן להתקשר לטל: 0504158562

אם ידעת בשורה טובה לחבירך מה'ר ימה'רנה לו את בש'ר במדב'ר וחיתה נפשו בגללך כי המבשר טוב משיב הרוח.
(מין החיד"א, צפורן שמיר סי"א אות קע"א)

עומד לקחת משכנתא?

למה שלא תחסוך 300,000 ₪?

בידעית?

צולק המלכאות מורכב ומסובק יותר מכפי לחלבת
טוב ארבעסיד מאות אופי לקיים רק באאל לא ידעית!

בא לקבל ייעוץ טרום משכנתא ע"י כלכלן יועץ משכנתאות בכיר, אמין
ומוכר, אשר יחסוך לכם בממוצע בין 300,000 ₪ - 75,000 ₪

התאמה אישית וכלכלית למסלולי המשכנתא מכרז מקיף מול הבנקים למשכנתאות

*** לקחת כבר משכנתא? עכשיו בדיקת כדאיות למחזור-חינם!**
*בהתאם לגודל המשכנתא

שגיא יצחק 0547506252

בהמלצת הרבנים

הרה"ג הרב פנחס כהן שליט"א
רב העיר נתיבות
הרה"ג הרב יורם אברג'ל שליט"א
ראש מוסדות "רב פעלים"

והזמינו פרחים ועיצובים במחירים מיוחדים
למשפחת "כסא רחמים" מבית:

פרחים ועיצוב מתנות

כסא לכלה • זרי כלה • זרי ארוסין • פרחים לילודת
פרחים למתארחים • פרחים מלאכותיים • עיצוב מתנות

רח' קהילות יעקב 59 בני ברק טל' 03-5744172
פתוח א' - ה' 19:00 - 22:00 ו' 14:00 - 10:00 או בתאום

הכי "ביטוח" שיש

זכות לימוד
התורה הקדושה
של בחורי הישיבה

ברכת געילה - ברכה
ביום הכפורים מזמן ראש
הישיבה שליט"א לפני תפלת
געילה בתרומה של 1500 ₪.

ברכת השנה - התורם מותרך
מידי יום לאחר שעור העיון בבוקר,
בתרומה של 2500 ₪ ניתן לחלק
את התרומה עד ל- 12 תשלומים.

כפרות - פדיון כפרות לפני יוה"כ
26 ₪ לבפש

צור קשר בטלפון: 6767163
שלוחה 2 למזכירות.

צאו והתפרנסו זה מזה

עיצוב אישי
ויחודי של
מטפחות
מדהימות
לארועים
יום יום
במגוון רחב
של עיצובים
ודוגמאות.

ניתן להזמין מטפחת מטובת מכד הלקוחה
בהתאמה אישית
טל': 03-6180869 בני-ברק

עטרות
ניסויי שיכנד אונקר

מאפרת וספרית מקצועית
למבילות בלבד!
L.K. 050-4172525

קריסטיל

עיצובים בסטייל אחר
תכשיטי גולדפילד וסברובסקי
בעיצובים שונים ומגוונים יפיפיים

טל': 077-3003731 הרב לכורש 4 ב"ב

אהל מזרחי מפואר ומאובזר לחינה
תלבושות לחתן, לכלה ולמשפחה

טל': 03-6746089
בני-ברק

במדור זה ניתן לפרסם זמנים קטנים

השליכים למשלחות הבלגרים

ניתן ליצור קשר הטל': 050.4158562

ואוסור פרטים ובצל"ה

(פרסום בטלואן הבא)

חורים לעגילים בשיטה
אמריקאית כמעט ללא כאב

טל': 052-5561097
בני-ברק

לזכות לחתן בכבוד!
קרן החתנים "אור שמח" בנשיאות ובהכוונת מרן ראש הישיבה שליט"א עוזרת ותומכת לחתני הישיבה בהוצאות הרבות לקראת חתונתם. מי שלא זכה להשתתף עדיין בהגרת הקרן, יכול לרכוש כרטיסים בטל: 0504177753. ובזכות זה יזכה בעז"ה לחתן את בניו בקלות ובשמחה, מתוך רווח וכבוד. צלצל עכשיו!

רשימת נציגים

אלעד

ר' אמנון לוי הי"ו -
0524224532

באר שבע

ר' יוסף מאיר הי"ו -
0527110435

בני ברק

ר' יהונתן. ש. מאזוז הי"ו -
0548487652

גבעתיים

ר' יעקב חלקון הי"ו -
0504136627

ירושלים

ר' אביחי ועקנין הי"ו -
0524209643

ר' מאיר גבאי הי"ו -
0543015397

נתיבות

ר' אלעד עשוש הי"ו -
0504177753

ר' משה קורקוס הי"ו -
0548461919

צפת

ר' טל זגדון הי"ו -
0504146742

"כסא" רחמים
ע"פ הוראת מרן ראש הישיבה שליט"א בשנים עברו, כל הבוגרים המעוניינים להצטרף למנינו של מרן ראש הישיבה ביום כפור - יום התשובה והרחמים, יוכלו להצטרף בתרומת 50 ש"ח עבור כל כסא לטובת קרן החתנים "אור שמח". הזמנת מקומות שמורים מראש בטל: 0504120616. ההרשמה חובה!

השתדלו והרבו תחינה
אנא בקשו רחמים על אחד מבני החבורה ידידנו היקר הרב כלאב שמלה בן שולמית שליט"א החולה במחלה הקשה ל"ע וזקוק לרחמי שמים מרובים.
נא ללמוד פרק תהלים ולתת פרוטה לקופה של צדקה בכל יום לרפואתו.

למערכת הבטאון דרושות תמונות מרבני הישיבה ומהווי הישיבה במעגל השנה. כל מי שיש בידו תמונה כל שהיא, נודה לו מאד אם יוכל להעביר אלינו לסריקה, ונחזיר לו בל"ג ובע"ה.
תן יד לחיזוק הבטאון!

השנה הכל יראה טוב יותר

בס"ד

077-4810910 שבת

מסגרות רימלס (ברגים)
כולל עדשות 1.6 עם צפוי
אנטי רפלקס ובדיקה
במשך 8.00 - עד צילנדר 2

ש"ח **370**

מסגרת כולל עדשות
עם צפוי אנטי רפלקס
בדיקה במרשמים -6.00
צילנדר עד 2

ש"ח **150**

כל
המותגים
אופטי ושמש

עדשות
מעג גונסון

משקפי שמש
כולל עדשות
אופטיות

מסגרות
לילדים

מולטיפוקל
החל מ- 700 ש"ח

מגוון
מסגרות
ומחירים

החלפת עדשות
אינדקס גבוהים (דקיקות)
במחירים שאסור לפרסם

בדיקות ראייה:
כל יום
(תוך מימ"ד אח"צ)

אופטיקה המעיין

שעות מתיחה:
א'-ה' 9.00-13.00
16.00-20.00
ו' 9.00-14.00

רח' ירושלים 65 (מול "יש" החדש ליד העירייה) בני ברק
טל': 077-4910810 פקס: 077-4810910

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: **שימו, צבי, ינון, וכמוס עמאר ומשפחותיהם הי"ו.** להצלחתם ובריאותם. ולרפואת אמם מרת **כנפיטה עמאר** מב"ת. וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר זזאן ומשפחותיהם הי"ו.** להצלחתם ובריאותם. ולרפואת הבן היקר **משה בן סרח** הי"ו. ולחיי אמם מרת **מזיאנה** מב"ת. וכן מר **חיים ברום ומשפחתו הי"ו.** להצלחתם ובריאותם.

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישכילו, וכל אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא מעליא, אורך ימים ושנות חיים. אמן